ימים ולילות
אפרת לביא
בסרט על קורצאק
מעריב מוסף שבועי ★ ב' בחשון תשל"ה ★ 18 באוקטובר 1974

אנו עוזרים להם
לאורך כל הדרך
עוד בעודם קטנים ופוסעים לעבר העתיד הרחוק –
ועד לזמן בו נמצא עתיד זה כבר מאחוריהם.
אנו עוזרים להם באמצעות מגוון תוכניות חסכון מיוחדות.
חסכו עבורם בתוכניות אלה כבר עכשיו בעודם עדיין ילדים.
בתחילת דרכם כאזרחים. אם תתחילו לחסוך עבורם
כבר בשעת גיוסם בתכנית "חסן לחייל". כשיגיעו, בהמשך
דרכם, לאוניברסיטה – תאפשר להם "חסן להשכלה גבוהה"
להמשיך את לימודיהם ללא דאגה. וגם לאחר מכן
לאחר הלימודים. עוזר לכם בנק הפועלים לעזור להם
לדירה משלהם עם התכנית "ממון לדירה"
כל – זאת אם תתחילו לחסוך עבורם כבר עכשיו,
בתחילת הדרך.
בנק הפועלים
המהפכה השקטה

כך פועל הדחפור

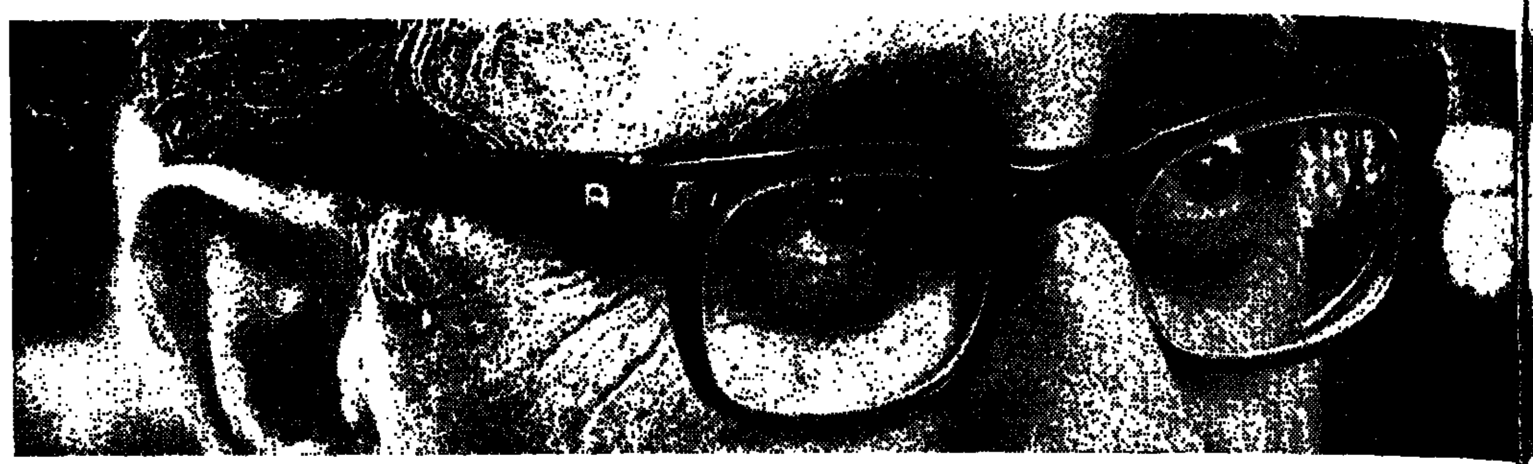

קיסינג'ר

מאת נמרוד נוביק
(פילדלפיה)

כבר ב־1972 החל קיסינג'ר במגעים סודיים עם סאדאת על הסדר במזרח התיכון, אחר שמצרים אותתה לו בדבר גירוש היועצים הרוסים ●● ב־1973 סיכמו השניים שהמו"מ יחל באוקטובר, אחרי הבחירות בישראל ●● המלחמה החישה את התהליכים שקיסינג'ר תיכנן מכבר

עם חידוש היוזמה האמריקנית, לקראת השלב השני במשא־ומתן הישראלי־ערבי, ועם מסע שר החוץ האמריקני ערב המועד המיועד לפתיחת ועידת ז'נווה, יש משום ענין בכל נסיון להבין את גישתו וסגנונו של קיסינג'ר, בשליחות התיווך המזרח־תיכונית.

רוב הנסיונות הללו עד כה מבוססים על דיווחים עתונאיים, היקשים הגיוניים, השוואת תיאורים ומאמצים אינטלקטואליים להבנת האינטרסים של הצדדים המעורבים. תשיבותם אינה מוטלת בספק, אך רובם אינם מושתתים על מקורות ראשוניים. במסגרת מחקרי באוניברסיטת פנסילבניה, עלה בידי לשהות זמן מה עם אחד מעוזריו הבכירים של ד"ר קיסינג'ר, מאנשי המועצה לבטחון לאומי בארה"ב, אשר נטל חלק אישי בעיצוב המדיניות המזרח תיכונית בזמננו. מובן מאליו, כי ראייתו של איש כזה היא ראייה חד־צדדית של ההתרחשויות, מנקודת מבט אמריקנית, אך דומני, כי חשוב ביותר שנכיר נקודת־ראות זאת, גם כדי שנוכל להתדיין עמה.

מלחמת יום הכיפורים העניקה לארה"ב הזדמנות נדירה להופיע כצד נייטראלי, המוכן להגיש את „שרותיו הטובים" למען החזרת האיזור הרותח לרגיעה, ואולי אף להשגת הסדר לטווח ארוך יותר. אין בכך כדי לרמז, שארה"ב מוכנה לוותר על האינטרסים שלה באזור, ובלבד שתזכה בהערכתנו כמשכין־שלום. להיפך, האיזון (או חוסר־האיזון) החדש שנוצר משמש במה אידיאלית לקידום אינטרסיה־היא. דווקא תחת איצטלה של מתווך, שכל ענינו בתיאום עמדות הצדדים השונים בלי לערב, כביכול, את ענינו־הוא כצד מעונין.

גישה זו אין בה משום חידוש. למעשה, היא איפינה את מדיניות ארה"ב באיזור למן סידרת נסיונות־הנפל לתווך בין ישראל למצרים, בניצוחם של שר החוץ דאז, ויליאם רוג'רס, ועוזרו לעניני המזרח התיכון, ג'וזף סיסקו (1969—1971), אולם מדיניות זו לא נתנחת מהנסיבות שנוצרו רק אחרי מלחמת יום הכפורים. תוכניות רוג'רס, השונות, נסיונות התיווך והלחץ, הטכניקות והיוזמות השונות,

המשך בעמודים הבאים

אתה צעיר ורציני הצטרף למהפכה של אליהו!

תכנית בטוח החיים החדשה:
אליהו 200.000 ל"י
מהווה ציון דרך מהפכני בענף הבטוח בישראל.
עיקרה של תכנית זו, הוא, מתן אפשרות נאותה לכל אדם צעיר במדינה לרכוש:

בטוח חיים מקסימלי בתשלום מינימלי

עיקרי תכנית אליהו 200,000 ל"י הם:
* בטוח חיים בסכום של 200,000 ל"י צמוד למדד יוקר המחיה
* בטוח מלא מפני כל סיכוני מלחמה אקטיביים ופסיביים
* אפשרות צרוף האשה לפולִיסת הבטוח.

התכנית מורכבת מבטוח חיים בסיסי	בסך 25,000 ל"י
ותוספת בטוח סיכון בלבד ("כוגן")	בסך 175,000 ל"י
	200,000 ל"י

לדוגמא, להלן חישוב הפרמיה החודשית של תכנית אליהו 200,000 ל"י (תקופת הבטוח עד גיל 60):

גיל כניסה	פרמיה חודשית
20	87.20 ל"י
25	94.90 ל"י
30	107.50 ל"י
35	131.30 ל"י

הצטרף גם אתה למהפכה של אליהו. פנה עוד היום אל סוכן הבטוח שלך.

אליהו 200.000
חברה לבטוח בע"מ

תמונת השער סטודנטית באמנות התיאטרון — אבל גם בספרות אנגלית. משחקת, מנגנת בגיטרה, שרה ורוקדת — אבל עדיין תוהה על עתידה. כבחירת מקצוע וכהתגשמות של ציפיות. זוהי אפרת לביא, המגלמת דמות של צעירה יהודיה בזמן השואה, בסרט „קורצ'אק והילדים", שהוקרן אמש לראשונה בהצגת בכורה חגיגית. (כתבה של טלילה בן־זכאי — ראה בעמ' 19). (צילמה: יעל רוזן)

כך פועל הדחפור קיסינג'ר

קיסינג'ר בקרב ישראלים

(המשך מן העמוד הקודם)

לא הביאו לתוצאות מעשיות כלשהן ולמעשה היו בין הגורמים כבדי־המשקל שהביאו ל„ניטרולו" של רוג'רס, כאיש הממונה על מדיניות החוץ, ולהעברת המשקל בנושא זה ממשרד החוץ אל מרתפי הבית הלבן — מושבו של הצוות ניכסון־קיסינג'ר.

קיסינג'ר, שבאותה עת היה שקוע כולו בענייני וייטנאם ושיחות „סאלט" (הגבלת נשק איסטרטגי), לא נטל עדיין חלק בעיצוב המדיניות המזרח־תיכונית (במידה ניכרת בגלל עמידתו התקיפה של רוג'רס, שהנושא הוא ה„בייבי" שלו), זכה בהזדמנות נוחה לצפות מקרוב על המהלכים השונים, ללמוד משגיאות ולהכין תכנית פעולה משלו.

מדוע נכשלו היוזמות האמריקניות

בניתוחו של קיסינג'ר את הסיבות לכישלון היוזמות האמריקניות בולטות מספר נקודות:

א. ארה"ב הגישה תכנית משלה במועד מוקדם מדי, בטרם הביאה את הצדדים השונים לקירבת עמדות כלשהי.

ב. התכניות האמריקניות השונות הגיעו לידיעת הציבור (בין אם מהיותן פומביות מלכתחילה ובין אם כתוצאה מהדלפות בלתי־פוסקות), וכך נוצרו לחצים על המנהיגים השונים, בטרם היה סיפק בידם להכין את דעת הקהל לצעד המתאים, להציג את התכנית כיוזמתם, להגיב, לשנות וכדומה.

ג. גישת ה„חבילה" מוטעית מיסודה. יש לחדבר ולהגיע להסכם של פרטים שונים, שלגביהם עמדת הצדדים, אינה מרוחקת ללא אפשרות גישור. הסכמים בודדים על פרטים שונים יוצרים את ה„מומנטום" (תנועת־דחף) של עצמם, וההסכם הבא תמיד קל יותר, הודות לקודמו. כך, למשל, יישום החלטה 242 אינו מעשי, שכן ה„חבילה" מורכבת מדי, והתלות ההדדית בין הפרטים השונים מונעת כל אפשרות של הסכם. יש להפריד את ה„חבילה" למרכיביה, לדון על אלה שעליהם אפשר להגיע להסכם, ואז אפשר אולי לצרור אותם יחד ולהציגם לציבור כחבילה נאה ומוסכמת.

ד. תכנית שתסכם בתביעה מישראל לסגת, תמורת התחייבות מילולית בלבד — אינה מעשית. ישראל לא תענה.

ה. אספקת הנשק אינה יכולה לשמש מכשיר־לחץ על ישראל, כפי שנוכח כבר רוג'רס בנסיונותיו הקודמים. לישראל דעת קהל אוהדת חזקה מאוד בארה"ב, ולאור הרכב הנוכחי של הקונגרס, לטכניקה זאת סיכויים קלושים להביא לשינוי מהותי בעמדה הישראלית.

ה. בארה"ב עצמה שותפו אנשים רבים מדי ביוזמות השונות. דבר זה גרם לא בלבד להדלפות מתמידות, אלא גם לאובדן בשליטה בתהליך, הכוונה לקויה ויוזמות מקומיות מידי פקידים בעלי רצון טוב אך פרספקטיבה מוגבלת (פרשת הממונה האמריקאי בקהיר, בורג'ס, היא דוגמה בולטת לפקיד בעל רצון טוב, הגורם נזק מדיני).

השינויים של קיסינג'ר

עם העברת הנושא לבית הלבן, החליט קיסינג'ר, כיועצו המיוחד של הנשיא ניכסון לענייני בטחון לאומי, על שינוי קווים מנחים בסיסיים:

- הנושא הוא בטיפולו הבלעדי, ואיש מלבדו לא ייזום, יקדם, ייענה או ידחה מגעים.
- סילוק הרוסים ממצרים (בעת ההיא היו למעלה מ־10,000) הוא צעד מוקדם הכרחי לכל יוזמה אמריקנית. רעיון זה הועבר לידיעת סאדאת בדרכים שונות.

ביוני 1972 הפתיע סאדאת את המערב והמזרח כאחד, עת הורה לרוסים לפנות את מצרים. עד היום לא ברור, מה היו מניעיו ועד כמה ה„שדרים" מוואשינגטון מילאו תפקיד בהחלטתו. מבחינתו של קיסינג'ר היה זה האות, כי עליו לפעול, סאדאת ראוי לפרס בצורת יוזמה אמריקנית רצינית. יוזמה זו נדחתה לפי שעה, שכן הנשיא ניכסון עמד לפני בחירתו; ובהיות המזרח התיכון נושא רגיש בדעת־הקהל האמריקנית, כל נסיון להפעיל יוזמות, שעלולות להתפרש כלחצים על ישראל, יפריע למסע בחירות חלק.

בחודשים אלה (יולי 1972 — ינואר 1973) הבטיח קיסינג'ר לסאדאת, בצנורות אישיים־ישירים מהבית הלבן בוואשינגטון לארמון הנשיאות בקאהיר, כי אם יתאזר בסבלנות עד אחר הבחירות, יקבל הנושא עדיפות ראשונה־במעלה ביוזמות החוץ של ארה"ב. מידת החשאיות היא מקסימאלית. פרט לנשיא ולקיסינג'ר, מעורבים במגעים רק היועצים הבכירים ביותר במועצה לבטחון לאומי.

כל התפקידים - ביד אחת

הסימן הסומכי הראשון ניתן בפברואר 1973, עם ביקורו של חאפז איסמעאיל בוואשינגטון. קיסינג'ר מנהל את הפגישות עמו בעצמו — ולבדו. במקרים מיוחדים צורפו יועץ אחד או שניים, אך כדרכו, קיסינג'ר הוא המפיק, הבמאי, והשחקן הראשי. כשקיסינג'ר „בבית", הוא המשתתף הפעיל והיוזם היחיד בצד האמריקני — האחרים צופים בלבד.

השדר לאיסמעאיל היה: ארה"ב מעוניינת באמת ובתמים בהסדר במזרח התיכון, אך יש להמתין עד אחר אוקטובר, עד אחר הבחירות בישראל. ממשלה ישראלית חדשה, — כך טען, — עם „מרחב מחייה" של ארבע שנים, תוכל להיכנס למו"מ משמעותי הרבה יותר מהממשלה הנוכחית, שהמנדאט שלה עומד לפני סיומו. דומה, שהמצרים מקבלים את הטיעון ונענים להצעה להמתין עם ה[illegible] יוזמה — כך, מכל מקום, נראים הדברים לקיסינג'ר.

נשיקה לגולדה

אמונה בסוף ספטמבר

אביב 1973 הביא לשינוי נוסף ודרמאטי [illegible] האמריקני — פרשת ווטרגייט מגיעה לבית הלבן והנשיא מפנה את כל תשומת לבו לפרשה.

אחר שמונה והושבע כשר החוץ בספטמבר, מנסה קיסינג'ר להתחיל בקירוב הצדדים [illegible] הוא נפגש עם הנציגים הערביים באו"ם, בנסיון להשיג את הסכמתם למו"מ בנובמבר. הוא מנצל את כל כושר שיכנועו, כדי להסביר למצרים את חשיבות פירוק הנושא לפרטים־המרכיבים, לעומת נסיונם העבר להגיע ל„עיסקות־חבילה". והוא אמנם מאמין, כי במצרים קיימת הבנה לגישתו. בסוף ספטמבר הוא מדווח לנשיא, כי בידיו הסכם להתחלת מו"מ בנובמבר ולהמשכתו בינואר.

באוקטובר, כמו רבים אחרים, הוכה קיסינג'ר בתדהמה, עם התקבל הידיעות האחרונות לקראת פרוץ הקרבות. יוזמתו, כמו יוזמת רוג'רס, נכשלה. לא עלה בידו למנוע מלחמה.

מצד שני, אולי תיצור המלחמה הזדמנות ליוזמה חדשה, בנסיבות שונות כלשהן.

עם פרוץ הקרבות — ומאז, מדי יום ביומו — שמר על קשר אישי עם כל המעורבים (להוציא את סוריה, שאתה, באותה עת, עדיין לא היו לו צנורות־תקשורת ישירים), תוך מאמץ להבהיר לכל, כי ארה"ב מעוניינת בהסדר הוגן אחר הקרבות. אין ספק, שמאמץ זה נתן את פירותיו, שכן ב־16 באוקטובר, אחר תחילת „הרכבת האווירית" לישראל ציין סאדאת, בנאום מעניין, את סיפוקו מהעובדה, שארה"ב שומרת על איזון בעמדתה במזרח התיכון, וזה היה שדר ברור אל קיסינג'ר: אנחנו מחזיקים את מכשירי־הקשר פתוחים, אנחנו מאזינים ועוקבים מתוך הכנה וענין אחרי צעדיך.

קיסינג'ר בקרב ערבים

נשיקה לסאדאת

חיוניותו של ה„דיטאנט"

מבחינתו של קיסינג'ר היתה חשיבות עליונה לשמירת הקשר עם ברית המועצות, מתוך אמונתו בחיוניות שמירת ה„דיטאנט". תחילה אמנם האמין, שגם הרוסים רואים ב„דיטאנט" את הגורם המנחה העליון במדיניותם באיזור, אך עם ההתפתחויות השונות נוכח לדעת, כי טעה. שנית בחשיבות היתה יצירת מצב, אשר יקנה לארה"ב עמדת השפעה לצרכי מו"מ עם שוך הקרבות: להוכיח למצרים, כי כוונתו כנה; ובאשר לישראל, עניינו היה להבטיח, כי בעת שאינטרסיה החיוניים (קיום) בסכנה — ארה"ב לא תמתין.

הוכחת אמינותה של הבטחה זו היתה חיונית, בפרט נוכח התזיתו, שהסכמתה העתידה של ישראל לכל נסיגה שהיא תהיה מותנית, במידה ניכרת, באמינות הבטחות של ארצות הברית, אם בדעתו לדרוש מישראל נסיגה תמורת התחייבויות אמריקניות כלשהן — עליו להוכיח, כי ארה"ב עומדת בהתחייבויותיה.

בנסיבות אחרות, עמדה כה ברורה להגנת האינטרסים החיוניים של ישראל (רכבת אווירית, תמיכה פוליטית) היתה סותמת את הגולל על כל נסיון להופיע כמתווך נייטראלי עם שוך הקרבות. אך הקשר האישי והישיר עם סאדאת, המאמץ הניכר להסביר את צעדי ארה"ב, ועניינה הכן בהסדר, והבטחה חוזרת ונשנית כי עם הפסקת האש יתחילו מו"מ להסדר בחסות ארה"ב — כל אלה עשו לשמירת „מקלטים פתוחים" בצד הערבי, ובקאהיר בפרט.

אספקת נשק

בהערת־אגב כדאי לעמוד כאן על פרשת משלוח הנשק לישראל.

בימים הראשונים לקרבות היה קיסינג'ר משופע, פי הוא עד למהדורה מחודשת של מלחמת יוני 1967. כל דו"חות המודיעין ציינו, שאם ישראל סופגת אבידות — נצחונה המהיר מובטח. בנסיבות אלה העדיף, שלא לצאת בצעד בולט של משלוח מוגבר של נשק. מצד שני, מן הרגע שהובהר לו, שהקרבות נמשכים, אבידות ישראל (בפרט באוויר) כבדות הרבה יותר משניתן לשער, והנצחון הישראלי אינו נראה באופק, נענה לדרישת ישראל לאספקה מאסיבית, ותוך יומיים (13 באוקטובר) היתה „הרכבת האווירית" בדרכה.

הטיעונים והניתוחים השונים בדבר „אי־הבנות" בין הבית הלבן ומשרד החוץ האמריקני מחד לבין משרד ההגנה מצד שני, או בין קיסינג'ר לבין שלסינג'ר (בולטים בין נציגי הפרשה, כמאבק עוצמה בין שתי אסכולות במדיניות לגבי המזרח התיכון, הם האחים מרווין וברנארד קאלב, בספרם „קיסינג'ר", והפרופסורים זאב לקוויר וא. לוטוואק — ראה „מעריב", 6.9.74) — — אין להם אחיזה ממשית במציאות. אגב, טעונים אלה מתעלמים, כמדומה, מחשיבות העובדה, כי ב־12 באוקטובר הגיע ארה"ב וישראל להסכמה על הפסקת אש מידית במקום, הצעה שנדחתה על ידי סאדאת למחרת, ה־13 לחודש.

עם תום הקרבות, מוצאת עצמה ארה"ב בעמדה נוחה, כששני הצדדים מוכנים לדון אתה. ישראל — תלויה באספקה ובסיוע כלכלי ומדיני יותר מאי־פעם בעבר; מצרים — מאמינה, כי רק ארה"ב מסוגלת להביא את ישראל לנסיגה כלשהי, והיא משאירה אוזן קשבת לטעון האמריקני בדבר אינטרס אמיתי וכן, להביא להסדר מאוזן.

יתר על כן, קו הזיגזג של הפסקת האש, כיתורה של „הארמיה השלישית" המצרית, הרצון בחילופי שבויים ושיחרור מילואים מצד ישראל, כל אלה יצרו לחצים למען הסדר — לפחות מקומי וחלקי.

מה היו היסודות החשובים בגישת קיסינג'ר לפרשת המו"מ עצמו?

א. בעיות פנים: אחד ממאציו העיקריים היה ל„הנך" את הצדדים השונים בבעיות הפנים של יריב. בדמשק, בקאהיר ובתל־אביב נשנתה התמונה של קיסינג'ר, הפעם כפרופסור, מעביר „סמינר" בסיסי על מדיניות הפנים, הלחצים השונים והאפשרויות השונות של הצד השני. הוא הסביר לסורים, מדוע אין ישראל יכולה להיענות לדרישה זו או אחרת; ולישראלים — את בעיותיו הפנימיות של אסד. רגישותו לקשר האמיץ בין בעיות פנים ליכולת תמרון במדיניות חוץ, העוברת כחוט השני בכל כתביו המקצועיים, באה לידי ביטוי כמתווך.

ב. פירוק הנושא לפרטים: לא עיסקות־חבילה. יש להתחיל מהמטרות המידיות של הצדדים השונים (ישראל: חילופי שבויים ושיחרור מילואים; מצרים: הסרת הכיתור מהארמיה השלישית).

מצרים מתנגדת, דורשת דיון בנסיגה מוחלטת, כחלק מכל הסדר חלקי. במאמצי־שכנוע ניכרים מוכיח לה קיסינג'ר, כי הסיכוי היחיד להסדר הוא בשלבים. דיון שיתחיל בשאלת ירושלים, לא יגיע לכלל הכרעה. דיון שיסוב על נסיגה ישראלית מוגבלת תמורת חילופי שבויים — יש לו סיכויים סבירים. יתר על כן, הסיכויים הם שיביא להסדר נוסף, צעד נוסף בעקבותיו.

רק אדם אחד ידע הכל

ג. עיתוי: הדגשת חשיבות העיתוי באה לידי ביטוי הן בעת שניסה לשכנע את המצרים בחשיבות הבחירות בישראל בדצמבר והתכרח לדחות כל ההכרעות הגדולות עד אחריהן, והן בטיפולו בפרשת קו הפסקת האש של ה־22 באוקטובר.

על דרישת מצרים, לנסיגה לקו זה כתנאי מוקדם לכל דיון אחר, ענה, כי לדעתו יוכל להביא את ישראל לחזור לקו הקודם, אך הדבר יעלה לא רק בעבודה ניכרת — אלא באבדן ניכר של זמן. אותה השקעה, כך טען, יוכל לנצל כדי להזיז את הישראלים יותר מזה, לצד השני של התעלה, בתנאי שמצרים תשתף פעולה ותסכים לדיון תוך ישיבה בקווים הנוכחיים (קוי ה־24 באוקטובר). סאדאת קיבל את הדיון בתנאי הכרחי אחד: ביניים, עד אותה נסיגה ישראלית שלמה לצד המזרחי, לקיים „צינור אוויר" ל„ארמיה השלישית", כדי להבטיח שלא תיחנק (דיונים אלה הולידו את הסכמי ה־6 וה־9 בנובמבר).

ד. חשאיות: הבטחת אי־הדלפות מהצד האמריקני נעשתה בצורה פשוטה ויעילה ביותר — רק אדם אחד ידע את התמונה כולה, רק אדם אחד ידע מי אמר מה, למי, מתי ובתמורה למה. רק אדם אחד ניהל את המגעים — קיסינג'ר.

עוזריו השונים נקראו לסייע בבעיות ספציפיות

(המשך בעמוד 44)

וורדו אינטרנשיונל
ומפעלי SCAPA משוודיה
משתפים אותך במבצע בינלאומי מיוחד.

במסגרת המבצע יספק המפעל
מדי חודש מערכת אחרת (פינת ישיבה,
פינת אוכל, מזנון או ספריה)
במחיר מוזל, במבצע כלל עולמי.
החודש מוצעת במסגרת מבצע זה
מערכת BAMSE במחיר 5,300.— לירות בלבד.
המערכת כוללת: ספה תלת־מושבית,
ספה דו־מושבית וכורסה.
ריפוד בבדי קנוואס בגוונים נהדרים.

„וורדו אינטרנשיונל" מייבאת את
המובחרים שברהיטי סקנדינביה.
באולמי התצוגה החדשים ברמת־גן
אוסף מרשים של סגנונות: החל
בקלסי המאופק ועד לאולטרה
מודרני. בצד מערכות אירוח, פינות
אוכל, חדרי שינה, מזנונים, שידות
וכורסות, תמצאו ב„וורדו אינטרנשיונל"
מבחר מרהיב של שטיחים סקנדינביים בדוגמאות
יוצאות דופן, שטיחים מקיר לקיר ושטיחי ילדים.

חובה עליכם לבקר בוורדו אינטרנשיונל
אם לא כדי לקנות — לפחות כדי לראות

VERDOU INTERNATIONAL
וורדו אינטרנשיונל
רח' ז'בוטינסקי 22, רמת־גן
פתוח לקניות החל מ־9.00 בבוקר עד 9.00 בערב (רצוף)

הצטרף לאלפי האירופאים הרוכשים החודש מערכת BAMSE במחיר מיוחד.

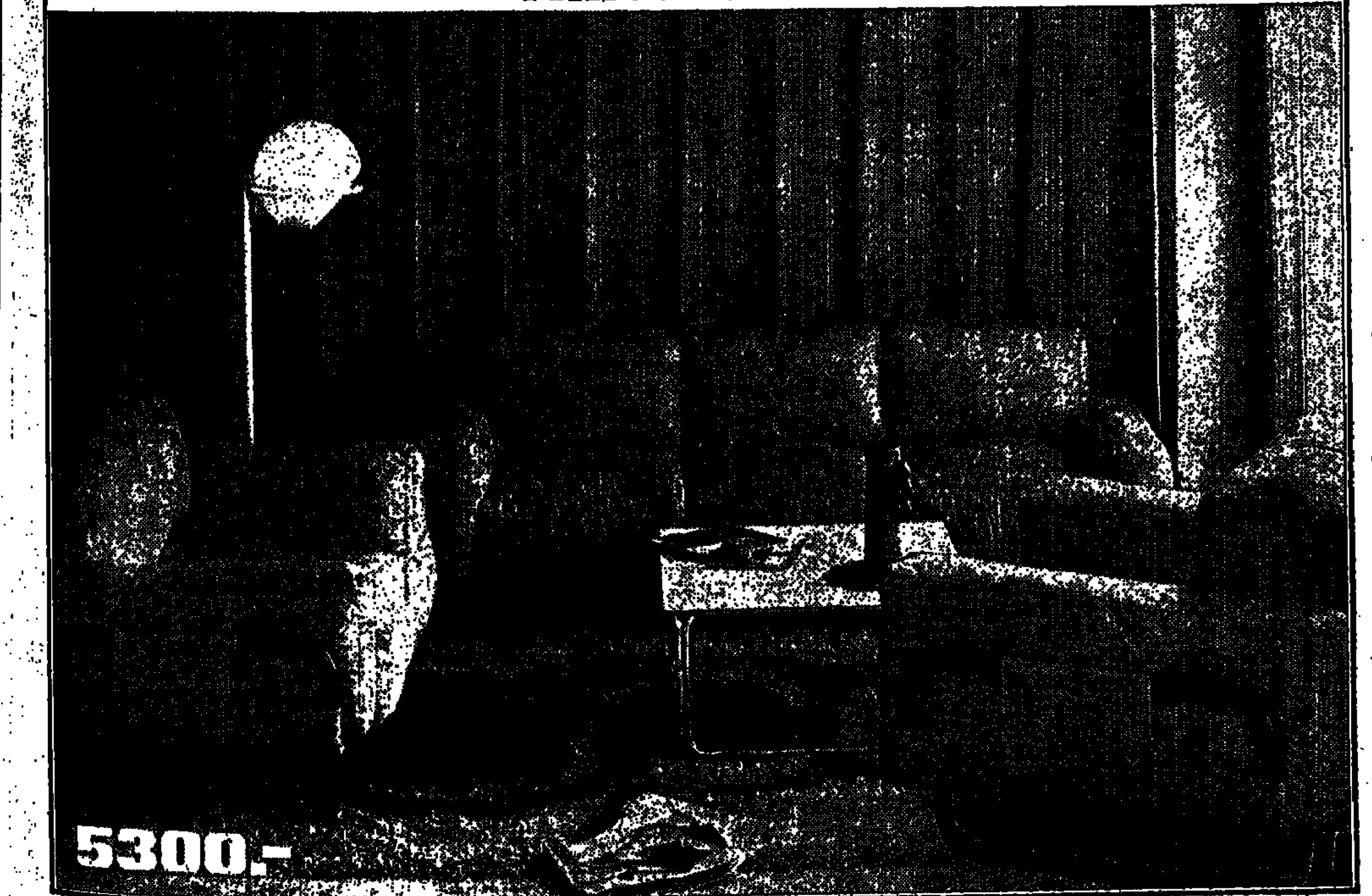

יל"ב־שרותי פרסום בע"מ

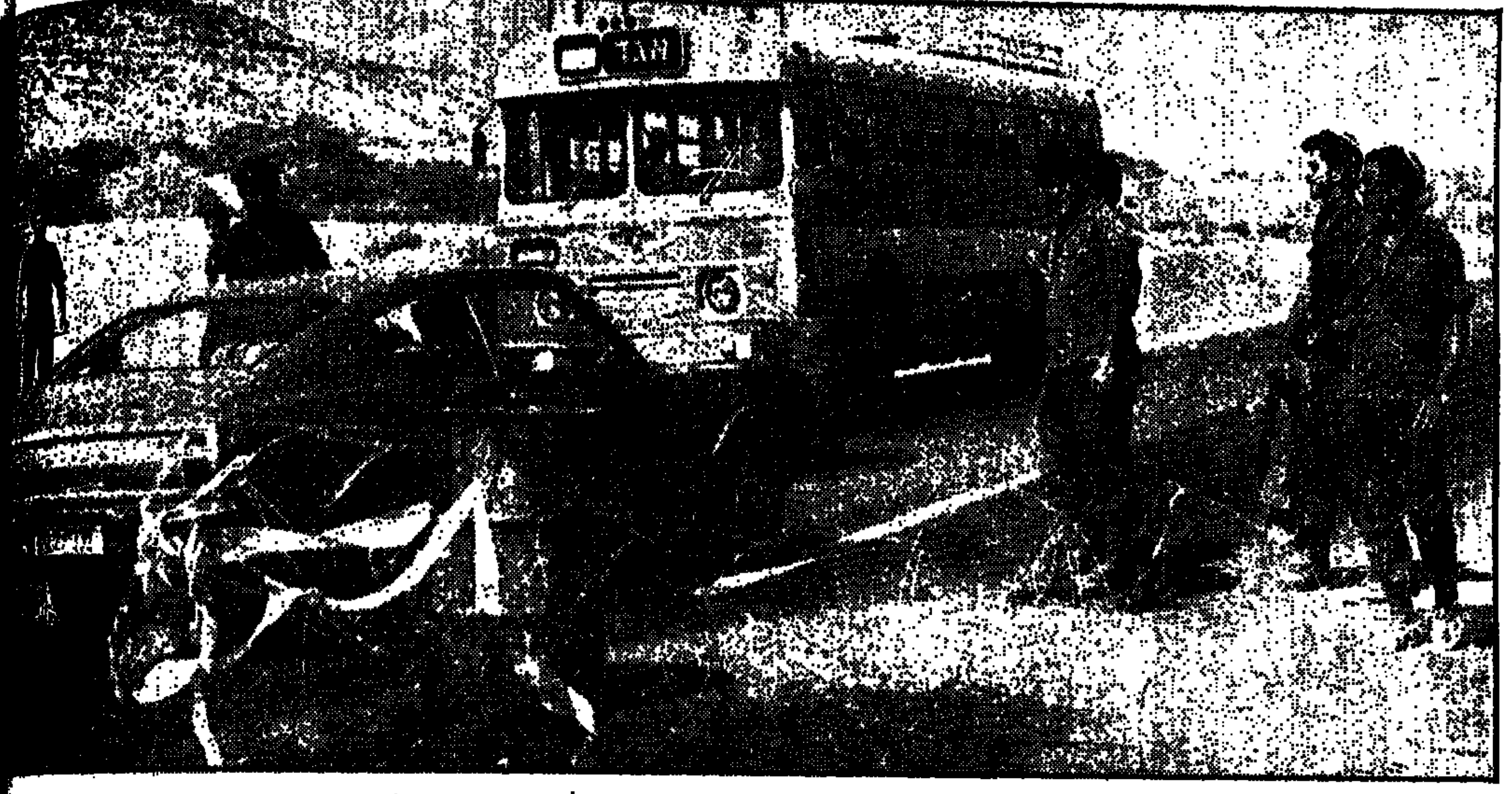

כל הדרכים זרועות מחסומי ביקורת: רכב ערבי עובר בלי בעיות, רכב יהודי נבדק.

קצת צל במחסום דרכים קפוח שמש, באחת הדרכים המוליכות ליריחו.

מאת מנחם תלמי

צילם: אסף קוטין

שוב בארץ המירדפים

נוף בואדי קלט: יחד אתו מתפתלת אמת־המים המשקה את ככר יריחו

המחסומים התחילו באל־עוריה: שתי שורות של שיני דרקון, קצרות ו־מחודדות, זוג חביות, זוג חיילים בשרות חובה, כמעט יל־דים. אחר כך היה עוד מחסום אחד ולידו בית ועל גגו של בית חייל, כשבין ברכיו מכשיר קשר. היה לו קשר עין עם המחסום, קשר אלחוט עם מפקדו וקשר נפש עם נופיו המרתקים של המדבר שניבטו ממקום מיצפורו המצויין.

הוא אמר לנו שלדעתו צריך להת־נחל בכל אותו אזור אשר מזרחה ו־מזרחה צפונה, שכל עובדה שנקבע בשטח היום, תתן את תוצאותיה מחר. הוא הסכים שהתנ"ך איננו בבחינת קושאן בשוק העולמי, אבל שאל היכן היה נמצא היום העם היהודי אילו היינו סומכים על הגינותו של השוק העולמי. ואף על פי כן, הוסיף ואמר, צריך להקים את המחסומים הללו, מפני שמדינה זה לא קרקס. לדעתו יש להאבק בהתנחלויות בשט־חים, אבל בשיטות אחרות.

מחסום ועוד מחסום בדרך אל בק־עת יריחו וים המלח. התהפכו היוצ־רות: רכב שבעליו ונוסעיו ערבים, עוברים במהירות, ללא ביקורת. רכב יהודי עוצרים — לרגע קט, להצצת חטף, או לביקורת קפדנית יותר. שמא משתייכים הנוסעים בו ל„צבא המת־נחלים". ואז מתחיל דין ודברים ו־שיירת המכוניות שמאחור מתארכת והולכת.

בתור הממתין מצויה מכונית מרצ־דס כחולה, עם לוחית זיהוי של ה־גדה, דחוסה בערבים ועל גגה שורות של סלים וחבילות עטופות בבד גס. סברם של הנוסעים הערביים ליריחו חתום. אינם זעים, אינם מדברים. מסתכלים במתרחש לפניהם ומבטם אינו אומר דבר. רק הנהג הצנום וה־משופם עוקב בעירנות אחרי הדין־ודברים שליד המחסום. רפיפת היוך קלויש תלויה על פרצופו ואף אינו יודע מה הוא מהרהר בינו לבין עצמו, בינו לבין חיוכו הקליל. אולי הוא אומר לעצמו: שיאכלו היהודים זה את זה, זה טוב לערבים. ואולי סתם נזכר באיזו בדיחה ששמע הבוקר בשער־שכם.

■

אפשר לנסוע עד למחסום הבא וממנו עד לזה שאחריו. הכביש הריק שסביב, פתאום מלא, מלא צה"ל. צה"ל של חיילים צעירים, מה שטרם סיימו את חוק המירונות, טרם גידלו חתימת זקן. צה"ל של מדים ירוקים וכובעי מצחייה ומעי־ל עונים הרתוקים באלכסון לאורך ה־חזה; של חניוני אוהלים ושיירות של אספניות וסדנאות ועוקביי־ות ויחידות־קשר. מין פיקניק המוני, נפרש כמניפה ארוכה, החוזרת אל לנידחים שבנקיקים, או כמו שאומרים החבר'ה: משפם־תעכברוש ועד לנחל אל־נבי.

מחסום ג'. מכונית „סטיישן" מו־רה, שלנוסעיה החשודים אין מניעה לעבור.

איש מזוקן עם כיפה סרוגה: זו מדינה חופשית וכל אזרח רשאי ל־גוע בה באופן חופשי. כאן לא רוצה שצריכים תעודות מסע לנסוע מעיר לעיר.

חייל ממושקף: זה נכון. אבל כאן אזור צבאי והמושל הצבאי רשאי להחליט מי יסע בו ומי לא יסע.

איש מזוקן: אנחנו נוסעים לפיק־ניק משפחה. אסור כבר להתרחץ בעין פשחה?

חייל ממושקף: תראה, זה לא יעזור לכם. קיבלתי פקודה לא לתת לכם לעבור ואתם לא תעברו. חבל על הזמן שלכם.

איש מזוקן: אנחנו נעבור. אם לא כאן, אז במקום אחר.

חייל ממושקף: תצליחו. ושיהיה לכם לבריאות.

איש מזוקן: אמרת תצליחו. האם התכוונת לכך?

חייל ממושקף: כן, באופן פרטי התכוונתי למה שאמרתי.

נערה היושבת ליד הנהג: תגיד, אתה משלנו?

חייל ממושקף: אני של צה"ל, מו־תק. עוד שנה ושמונה חודשים בדיוק.

נערה שליד הנהג: אז מה בדבר לתת לנו לנסוע להתרחץ בעין־פשחה?

חייל ממושקף: תנסו למכור את זה במחסום אחר. כאן זה לא יעבוד.

■

הכביש מעפיל אל מעלה־אדו־מים. מסביב גופי מדבר שחדל פרחיחת הקיץ. השמש בגבורתה, אך אינה קופחת. משעולי בידואים וטיי־לים. צה"ל גם כאן. הרבה כתמים קטנים וגדולים של חאקי ירוק.

לפני זמן לא רב היתה כאן ארץ טיולים, אחר כך ארץ מירדפים, ו־שוב ארץ טיולים. הפעם — שוב ארץ של מירדפים. עם רכב סיור ומסוקים וקולות מתכתיים הבוקעים ממכשירי קשר מאובקים. אך ללא צרורות ירי, לא מפץ התבקעויות. מירדפים של „גרעינות" מלווים לעתים בת שחוק, בלולים בדברי כיבושין וויכוחים פוליטיים. מלחמת יו"ד ביו"ד, עם הר־בה זיעת, אך בלי טיפת דם.

חיילים מיוגעים, ששבו מסריקת חלצו את נעליהם, מצננים את רג־ליהם בשציפת המים הצוננים של אמת ואדי קלט ומביטים במדבר.

אומרים שזהו אחד מן הערוצים המדבריים היפים ביותר שיש לנו ב־ארץ ישראל. שברונותיו הטופוגרא־פיים וקשיחותו הסלעית־מדברית של ערוץ זה נלטפים כסאונם של מים חיים, הזורמים בו בשטף ניכר. זרם המים רחום לאמה פתוחה, הלפותה אל דופנו הצפוני של הערוץ. מרחק מה מכאן יפלו המים בקול שאון רב אל המשכת של האמה ויצרו מפל מרהיב, אשר סביבו חתימת ירק רח־בה. אם תמשיך בעקבות מרוץ המים, תגיע לאותו מנזר ציורי, החבוי ב־ערוץ, כשהוא נלפת לקירו הקניוני.

לא הרחק מכאן, נתקיימה בשבוע שעבר „האחזות לרגע", עד שעקרו אותה ושילחו את מתנחליה אחר כבוד מערבה.

■

חניון קטן וארעי של צה"ל. קצין דקיק גזרה, חגור אקדח, רובץ על גבו בצל אחת המכוניות, מדבר אל פומית הקשר תלפותת בכפו.

הכל שקט, — הוא מדווח — אין פעילות. הם לא עובדים על הצירים האלה היום. בסדר, המפקד, בסדר.

האויר צלול והמראות המדבריים שסביב מודגשים. אוירת ניגותות שורה על החניון הקטן הזה, שאתמול לא היה כאן ומחר ודאי ייעלם. ו־פתאום אתה נזכר שלא הרחק מכאן, לפני שנים מעטות בלבד, נערך אחד המירדפים המרים בין יחידת צה"ל לבין חוליית מחבלים, שגיסתה לח־עפיל בדרך־הטיילים לירושלים. ו־אז, מתוך מערת צרת פתח, מערת נטולת ייחוד, שכמותה ודומות לה מצויות למכביר לאורכו של הנחל, נורה הצרור שהפיל את סגן־אלוף צביקה עופר.

■

יריחו שקטה. יריחו לא משחקת היום. סוף סוף מיבצע של צה"ל שתושביה אינם מעורבים בו אפילו באורח העקיף ביותר. הדוכנים שב־פינות הרחובות הראשיים עמוסים בפומלות גראנדיוזיות, באשכולות שלמים של תמרים לקראת־ההבחלה ו־באשכוליות של תחילת עונה. השלת־ביות עדיין בשיא אדמוניותם, יפות כתמיד. רק המסעדות הגדולות ריקות מאדם. המשפחות מרמאללה ומשאר הקהילות הערביות־נוצריות לא באו היום. החליטו שכל עוד מתקוטטים היהודים זה עם זה, מוטב לשבת ב־בית.

בעיבורה של העיר, במרתף אחד הבתים המוקף בוסתן, מצויים שרי־דיו של בית כנסת יהודי מן המאה הששית לספירה: רצפת פסיפס שבה, בין היתר, ציור של ארון־קודש, מנורה בעלת שבעת קנים וכתובת בעברית — „שלום על ישראל". לא הרחק משם מטע בננות סבוך, בו מצאה מיסתור קבוצה מן המנסים להתנחל. אתה פוגש שם שני חיילים בלבד, המבקשים קצת צל ומרגוע. את המתנחלים שהיו כאן, — הם אומרים — „הרימו" מזמן.

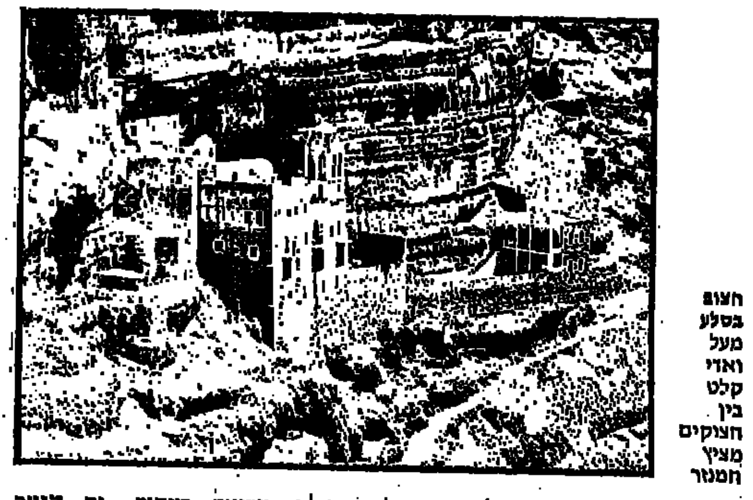

חצוב בסלע מעל ואדי קלט בין הצוקים מציץ המנזר

■

לא את כולם. חלקם נפוצו, מצאו מיסתורים שונים. ועתה מדלגים בעקבותיהם, אוספים אותם כאסוף ביצים עזובות. מרביתם נערים צעי־רים. מביאים אותם למקומות ריכוז ומשלחים אותם באוטובוסים למגרש הרוסים בירושלים.

יאללה ילד, תעלה כבר, — גוער חייל מילואים, קשיש־יחסית בנער אחד, מאובק ופקוע שפתיים — אני אספר לאבא שלך איפה מצאנו אותך ואתה עוד תקבל ממנו...

כולם פורצים בצחוק. גם הנער, הנעתר לדחיקותיו של החייל.

האוטובוס כמעט ריק. ממתינים ל־עוד „נוסעים" בטרם ישלחו אותו ל־ירושלים. ועד אז נערך בתוכו סימפו־זיון־זוטא — בעד התנחלות בשטחים ובגדה, כשחלק מן החיילים המופק־דים על ה„עבריינים", תומכים בהם.

מביאים עוד נער ושתי נערות. מח־ליפים חוויות והויכוח האידיאולוגי נמשך, עד שמופיע קצין צעיר ושחור בלורית, המכריז: רבותי, ישיבת ה־כנסת נסתיימה!

מונים את מספר ה„שבויים" ו־מורים לצאת לדרך.

דרישת שלום במגרש הרוסים! — קורא אחד החיילים.

לתתראות כאן בקרוב עוד פעם! — מושבת לו קריאה מתוך האוטו־בוס.

הקצין מורה לנהג האוטובוס השני לחזור לריכוז.

אני חושב שגמרנו כאן, — אומר הקצין — לא יהיו פה היום יותר קליאנטים.

מאת
לוי יצחק הירושלמי
צילם חנניה הרמן

הרב קוק: קנאות דתית ולאומית

גם את הפעוט מביאים ללימוד, בישיבת „מרכז הרב".

כ־25 אלף לומדים בימינו
ב־280 ישיבות בישראל ● ●
כולם נסערים לשמע
ידיעות, כי מתכוונים לשנות
את מעמדם מבוזינת
הפטור מגיוס לצה"ל ● ●
וחלקם נסערים ונרעשים
למען ההתנחלות ונגד
ויתור כלשהו על שטחי
יהודה ושומרון

„הישות הישיבתית"
חממה של רוח קרב

ישות חדשה קיימת בארץ־ישראל — „ישות ישיבתית", כלומר: ישות של תלמידי־ישיבות.

חל שינוי יסודי בדמותו של בן־הישיבה בישראל. שלא כפי שהכירו אבותינו את תלמיד־הישיבה בגלות מזרח־אירופה, ושלא כפי שהוא מ־צטייר מתוך הספרות — תלמיד־הישיבה הישראלי אינו בטלן, כפוף־גב, מהלך בצידי דרכים מבוייש ומתרחק מעניני־העולם, אלא אדם גא וזקוף־קומה, מכיר בערך עצמו ובשליחותו — שליחות מטעם ההשגחה העליונה. האברך הישראלי לא זו בלבד שאינו מרגיש עצמו נחות לעומת אחרים, שהסתדרו בחיים, אלא הוא חש מעט גבוה מעל האחרים, כמי שמחזיק במורשת העבר ומפתחות ההווה וה־עתיד מופקדים בידיו. דומה לו, שהוא נושא באחריות לעצם קיומו של העם, להמשכיות ישראל־סבא, ומכאן שאי־פתו והתירתו לשלטון הדת ב־מדינה ואמונתו ביסולתו לקיים שלטון זה, הלכה למעשה.

עולמם של בני־הישיבות רוגש מאוד בימים אלה, ושניים הם מוקדי־הר־תיחה: איסור התנחלות בכל שטחי ארץ־ישראל, קרי וכתיב; חבלי יהודה ושומרון; והידיעה בדבר כוונה "ל־מצוא הסדר חדש בדבר שילובם של תלמידי־הישיבות בצה"ל". רוח־קרב אחזה בבני־הישיבות, נוכח שני דב־רים אלה, שהם בעיניהם בבחינת "גזירות" שלגביהן קיימת חובה של "ייהרג ובל יעבור".

● 280 ישיבות ●

עולם־הישיבות גדל, התרחב וה־תעצם בשנות המדינה. הגידול הוא, בראש וראשונה, כמותי, אם בשנת תש"ח (1948) היו בארץ לא יותר מ־70 ישיבות, שבהן למדו 5000 תל־מידים (מגיל 13 ומעלה) — הרי כיום מצויות בארץ כ־280 ישיבות (למעט „ישיבות ההסדר") ומספר הלו־מדים בהן הוא כ־25,000. ולפי גי־לים: 13—18 כ־10,000; 18—30 — כ־9,000 (ביניהם כ־2,000 אזרחי־חוץ שבאו לשנה־שנתיים); השאר — מ־31 עד זיקנה. הישיבות — שלא כבעבר — מפוזרות על פני כל הארץ, בערים ובמושבות, ביישובים קטנים וגדולים. התחרות היא בין ירושלים ובני־ברק. בתחרות זו על ההגמוניה בעולם הישיבות ידה של ירושלים על העליונה — הן בזכות קדושת העיר ומעמדה והן בזכות מספר הישיבות ותלמידיהן.

כאשר הובא לפני כחמש־עשרת שנים לידיעת שר החינוך המנוח זלמן ארן, שבישיבות הארצישראליות מצויים מאתיים עילויים, הביע התפ־עלות רבה. בימינו מצויים בישיבות — לפי הערכת ראשיהן — כאל־פיים עילויים: אנשים צעירים, שחייהם מעולים בים הש"ס, הפוסקים והמפרשים.

אף־על־פי שקיימות אסכולות שו־נות בעולם הישיבות — דומה, כי מעולם לא היתה ביניהן קירבה כה רבה ועמוקה, עד כדי זהות. כמעט בכל הישיבות יש קנאות. אש יוקדת בהן. נכונות־המאבק־וההקרבה איננה עוד סימן היכר בלעדי לישיבות ה־חרדיות והקנאיות. אתה מוצא אותה כמעט בכל הישיבות ישיבת "מרכז הרב" מיסודו של ראש רבני ארץ־ישראל, הרב אברהם יצחק הכהן קוק ז"ל, הנתונה היום בהשפעתו הרוחנית ובהנהגתו המדינית של בנו־יחידו, הרב צבי יהודה הכהן קוק, היתה שנים רבות מופת של מתינות. בזמנים שו־נים אף הותקפה בשל מה שכונה בפי חרדים־קנאים "רוח פשרנית" שנשבה בתוכה. עכשיו עוברת גם בה רוח של קנאות כפולה, דתית ולאו־מית גם יחד.

בחיבור המוחלט בין דת ולאום שומרת ישיבה זו על יהודה, כ־שומרת על מורשת מייסדה, שכתב לפני כששים שנה דברים אלה: "הננו יכולים לקבל את האושר הע־תיד רק בשלמותנו — בשלמותה של נשמתנו המקורית, שאינה ניתנת ב־שום אופן להתחלק לנתחים כמו 'לאו־מיות' ו'דתיות'... צרות־הלב של אלה הרוצים לפורר לחלקים את שלמותו של כוח־חיינו המזהיר ולנתק ממנו חלק הנה וחלק הנה — בגידה היא".

● מרכז להתנחלות ●

ישיבת "מרכז הרב" — שתלמידיה נמצאים עתה, כשאר בני הישיבות, בחופשת ש"בין הזמנים" (שראשיתה למחרת יום־הכיפורים וסופה בראש־חודש חשוון) — סואנת גם בימים אלה. מספר העוסקים בלימוד ממש הוא מועט, אך התנועה בבניין־הישי־בה, על אולמיו ומסדרונותיו, רבה מאוד. שכן המקום הזה משמש אחד המרכזים — ואולי גם מקור ההשראה חשוב ביותר — למתנחלי „גוש אמו־נים".

על ספסלי הישיבה רכונים צעירים מעטים על ספרי־התלמוד. אבל מסביב לאולם הגדול עוסקים צעירים רבים במה שמכונה בפיהם „מצוות הת־נחלות ויישוב ארץ־ישראל", רצים יוצאים ובאים דחופים ובהולים, מו־ציאים ומביאים ידיעות והוראות, ו־לעיתים גם מנהלים ויכוחים בינם לבין עצמם ובינם לבין אחרים, אומ־רים דברים ומקשיבים לדברי הזולת, שואלים ומשיבים — והקולות גוברים והרוחות סוערות.

יש אברכים המביאים עמהם לבניין הישיבה גם את פעוטיהם, מנחים אותם בחדר צדדי, שהוא מקום מיבט־חים להם, בעוד שהם עצמם עוסקים בענייניהם, אם בלימוד ואם בדברים הקשורים בהתנחלויות.

בישיבת „מרכז הרב" נסערים ה־תלמידים והר"מים בשל עניין הה־תנחלויות. תלמיד ישיבה מזוקן, חבוש כיפה סרוגה, אשר שרת בצה"ל ואף השתתף במלחמת יום־הכיפורים — ציון שמו, — אומר: „היות והגענו למצב של נתינת חלק מארץ־ישראל לזרים, ועל דברים כאלה יש ציווי של, ,ייהרג ובל יעבור', הרי לא זו בלבד שאין זו עבירה, אלא מצווה מפורשת היא לבטל תורה ולפעול כנגד זה".

הם מודעים לשאלה הנשאלת בפי רבים: תלמידי ישיבות, שרובם משו־חררים מצה"ל בשל תלמודם, כיצד הם עצמם משביתים את הלימודים ומשתתפים במיבצעי ההתנחלויות וב־הפגנות?

תשובותיהם של תלמידי „מרכז ה־רב" מוכנות עמהם. אברך ששמו שלמה אומר: „חז"ל אומרים, שלפ־עמים ביטול תורה זה יסודה. אדם עייף הולך לישון, כדי להתרענן. אחר־כך הוא קם ולומד יותר טוב. אדם מפסיק תלמודו ואוכל, כדי שי־היה לו כוח להמשיך בלימוד. חז"ל אומרים, שבאחרית הימים, כל הכוחות של הגויים ינסו לקחת לעצמם מונו־פול על ארץ־ישראל, לכן אנחנו, היהודים, חייבים לפעול נגד כל מח־שבה של כל אלה הרוצים לשלול מאתנו את הזכות שלנו על ארץ־ישראל".

● לממש את הגאולה ●

ציון מתרת־מחזיק אחריו: „בגולה לא היו כל האפשרויות ללמוד ב־שלווה. כשהגענו לארץ־ישראל, מנסה כל אחד לממש את הגאולה. כל אחד מכיר, שזו אתחלתא דגאולה ומנסה לממש את הגאולה עצמה ול־קרבה על ידי לימוד תורה והרבצתה ברבים. יש היום ישות ישיב־תית. כיוון שרוצים לקרב את הגאו־לה — מקרבים גם כל אותם כוחות שלא לומדים תורה. ואיך עושים זאת? על ידי זקיפות קומה".

צעיר אחר, יצחק קופמן, מדבר בלהט: „ביטול תורה? אם עכשיו שוכב פצוע ברחוב ואני רואה אותו, כלום אשב ואתפלל ואלמד, ולא אחוש להגיש לו עזרה? יש דברים שבגלל חריפותם ובגלל הקריטיות של הבעייה — מצווה לבטל תורה. פה מדברים על דברים חשובים מבחינה בטחונית ויהודית. אם ראש הישיבה מחליט שההפגנה תביא תועלת — כולנו יוצאים כאיש אחד".

האברכים שמסביב מהנהנים. ציון מוסיף: „זו אמונת חכמים". שלמה מלמל: „וזהי אמונת צדיקים".

● נדבקו ברוח קרב ●

בישיבות אחרות גועשים יותר ב־עניין גיוס בני הישיבות. ישיבת חב־רון, שגם היא מן הישיבות הגדולות ביותר בירושלים, היתה קרובה בעבר קירבה אידיאית ל„אגודת ישראל" האירופית, הלא־קיצונית, ושמרה על אי־מעורבות — פומבית, לפחות — במערכות ציבוריות. לבושם של תל־מידיה העיד בהם, שאינם נמנים עם שבט הקנאים. רבים מתלמידי ישיבה זו בעבר היו מגולחים למשעי (לא בתער, חלילה) ולבושים אירופי. גם ישיבה זו היתה שרויה השבוע בחו־פשה ש„בין הזמנים", אך מספר הת־למידים שישבו כאן על תלמודם היה רב יותר מאשר בישיבת „מרכז־הרב" (ישיבות אחרות, ביניהן „שפת־אמת" של חסידי גור, „מיר" ועוד היו רי־קות לחלוטין). והנה, גם בתלמידי ישיבת־חברון דבקה רוח־של־קרב. לא מעטים מהם מצהירים בגלוי, שהם רואים עצמם קרובים לעמדות „נטו־ריי־קרתא" ו„העדה החרדית" והם נכונים לצאת ולהפגין בחוצות עיר נגד „גזירות רעות". אם גדולי התורה יצוו על כך. בעיני ה„חברונים" ה־„גזירה הנוראה ביותר" היא הכוונה לדון מחדש בעניין פטור מגיוס בני־הישיבות. „המלחמה בעניין זה מטי־לה עלינו חובה של ייהרג ובל יע־בור".

האמת ניתנת להיאמר, כי במרבית הישיבות קיימת רגישות רבה יותר בעניין גיוס בני־הישיבות מאשר ב־פרשת ההתנחלויות. בישיבות שונות יש אוהדים למיבצעי „גוש אמונים" ויש שוללים אותם. גם בישיבת־חברון פגשתי מעטים העוקבים באהדה אחר „גוש אמונים". אולם רובם הגדול של בני־הישיבות אדישים, או אפילו מתנגדים למעשי ההתנחלויות. בשורה של ישיבות לא רק מלגלגים על „גוש אמונים", אלא אף רואים בעצם ה־התנחלות מעשה־של־כפירה, רחמנא־ליצלן. שם אין מתלהבים ממדינת ישראל של „הקו הירוק" — ולמה יוסיפו עוד את השטחים שמעבר לו? בישיבות אלו אין רואים בהקמת ה־מדיגה ובקיומה „אתחלתא דגאולה". מחכים לביאת המשיח — והוא שיביא את הגאולה השלמה.

תלמיד ישיבה „מיר", דוד ב., אומר: „התנחלויות — זה לא בשבילנו. כל האסון בא מאז המלחמה. העיקר שלא תהיה שפיכות דמים. מצדי אפשר ל־החזיר הכל. מי צריך את זה? המשיח יתן לנו את הכל. כוחי ועוצם ידי — זו עבודה זרה".

ברוח דומה, אם כי פחות חריפה, דיברו צעירים מישיבות „חיי עולם" „סלונים" ועוד. בלשון קיצונית יותר מדברים תלמידי ישיבת „בריסק", המתארים את „מבצע ההתנחלות" כ־„צעדת שלושת תימים", שבה „גברים ונשים מתערבבים יחד, נושאים כל מיני סעקעלך, וזה רק שמוץ, לכלוך".

● נגד שינוי הפטור ●

לעומת זאת מאוחדים כולם בהתנ־גדות לכל שינוי במעמד בני־הישיבות בכל הנוגע לפטור משירות בצה"ל. אפילו בישיבת „מרכז הרב", שבה לומדים גם צעירים אחר שירות צבאי, נשמעים קולות נגד שינוי בסטאטוס של בני־הישיבות בעניין הגיוס.

תלמיד הישיבה יצחק קופמן אומר בלשון נחרצת: „לימוד התורה חשוב למדינה ולעם היהודי. אני מתכוון ל־פנות לראש־הישיבות, שלא יחכו לשר הבטחון, אם הוא רוצה לשנות את ההסדר לגבי בני־הישיבות, ולא יקבלו את הדברים מפיו. אני אומר זאת כמי ששירת 208 ימים במילואים במשך השנה האחרונה, מאז מלחמת יום־הכיפורים. הבעייה של צה"ל איננה חמשת אלפים איש. אני גם לא מוכן לכך, שתלמידי הישיבות יתנו חצי מהחופשה שלהם למילואים, זאת דעתי האישית".

תלמיד אחר טוען: „יש שתי מצוות — לימוד תורה ושירות בצבא. אני דחוי גיוס. שנתיים דחיתי. הבעייה היא, שעם ישראל, ביחוד בדור שלנו, צריך הרבה גדולי־תורה, ובעיקר גדו־לי־תורה שהם גם מלאים אהבת ארץ־ישראל, שיקרבו את כל העם לתורה. מכיוון שכדי לצאת גדול בתורה צריך ללמוד כמה שנים טובות — אנחנו קודם מטעינים את עצמנו במיטען של תורה במשך כמה שנים ואחר־כך הולכים לצבא. לפעמים הולכים לשלוש שנים, לפעמים לחצי שנה — כל אחד לפי האפשרויות. זה נעשה במגע ישיר עם שלטונות הצבא. מכיוון שגם לימוד תורה וגם שירות בצבא הם דברים חשובים מאד וצריך לקיים את שני־הם — אולי יבואו אנשים שאינם לו־מדים בישיבות למלא את מקומם של אלה שלומדים בישיבות. למה שרק תלמידי ישיבות ילכו לצבא ואלה ש־שירתו בצבא לא יבואו גם לישי־בות?"

ברוב הישיבות מורגש „מצב הכן" לקראת כל אפשרות של שינוי מצב

(סוף בעמוד 38)

בתקופת „בין הזמנים" חדרי הלימוד מתרוקנים — ובני הישיבה פנויים לפעילות ציבורית (בישיבת „חברון" בירושלים)

פועלים אמיתיים היו בממשלת הלייבור הראשונה, ב־1924 (מימין): קליינס, שהיה יושב־ראש בית הנבחרים, פועל חרושת; הנדרסון, פועל יציקה; תומאס, נהג קטר של רכבות; וראש־הממשלה רמזי מקדונאלד, פקיד אביון ומזה־רעב.

תעלול הבחירות הגדול בתבל

לפני שבוע התקיימו בחירות באנגליה, שחיזקו במידת־מה את שלטון הלייבור ● ● לפני חמישים שנה בדיוק נערכו שם בחירות שבהן הופלה ממשלת הלייבור הראשונה בתולדות האיים — סביב פרשה מסעירה של מכתב הסתה־והמרדה, שנכתב כביכול בידי ראש הקומאינטרן במוסקווה ● ● רק בימינו, מקץ עשרות שנים, נתגלה סבך מדהים של מזימות, זיופים, ריגול והטעייה, למען הכרעת כף־המאזניים לטובת השמרנים

מאת משה דור

מי יודע כמה מבין חבורים באנגליה, שהלכו בשבוע שעבר לקלפיות, זכרו, כי בדיוק לפני חמישים שנה נערכו בארצם בחירות, שהביסו את ממשלת הלייבור הראשונה בתולדות המדינה. אם זכרו — ודאי נתנו את דעתם על כך, שלאותה תבוסה היו מניעים רחוקים מאוד ממסורת „המישחק ההוגן" הבריטי. בנידון זה צדק מי שהיה ראש ממשלת בריטניה שלושים שנה אחרי־כן — בעמדו בראש קאבינט אחר של מפלגת־העבודה — קלמנט אטלי המנוח, כאשר היווה בקיצור את דעתו על הפרשה לאמור: „השמרנים שיחקו מישחק מזוהם".

אטלי אמר מה שאמר כאשר „התפוצצה" הפרשה מחדש, בעקבות גילויים של אלמנת אחד המעורבים בה. אולם אפשר להניח, כי לחריפות הביטוי היו גם מניעים אישיים: באותה ממשלה חסרת־מזל של הלייבור שימש אטלי בתפקיד תת־מזכיר־המדינה לענייני מלחמה.

„מכתב זינובייב" או „הבהלה האדומה" — כותרת זו יפה לסיפורי־בלשים. אבל הסיפור המסתתר מאחורי מפלת הלייבור בבחירות של אוקטובר 1924 הוא הרבה יותר מאשר עלילת בילוש, אף כי יש בו כל היסודות הזיפים ל„בלש".

בני המעמד העובד

מפלגת העבודה יצאת מן הבחירות של שלהי 1923, שהוכרזו על־ידי ראש הממשלה השמרני סטנלי בולדווין, עם 191 צירים בבית־הנבחרים. השמרנים קיבלו 258 מאנדאטים, הליבראלים — 159. אולם השמרנים והליבראלים לא יכלו להגיע לכלל תמימות־דעים, אחר שמאבק־הבחירות התנהל על הוד משאלתו של בולדווין, להטיל מכס על סחורות המיובאות לבריטניה. הן הלייבור והן הליבראלים צידדו בסחר חופשי. בסופו של דבר הטיל המלך על ג'. רמזי מקדונאלד, מנהיג מפלגת־העבודה, את הרכבת ממשלה, וכך בא לעולם הקאבינט הלייבורי הראשון, שאמנם נשען על קולות הליבראלים, אולם היה משום מיפנה היסטורי בהתפתחותה הפוליטית של בריטניה.

אחד־עשר מתוך 20 המיניסטרים של הממשלה החדשה היו יוצאי המעמד העובד. מעולם לא היתה לבריטניה ממשלה בעלת אופי כה „פרולטארי" — אפילו יותר מממשלות מפלגת־העבודה שעתידות לכהן בה, שכן באלו היו כבר רוב חבריהן בני המעמד הבינוני. זכרונותיו של ג'. ה. קליינס, שהיה ליו"ר בית־הנבחרים, קולעים ביותר: „בעוד אנו עומדים ומצפים להוד מלכותו, בתוך הדר הזהב והארגמן של הארמון, נבצר ממני שלא להשתומם על סיבובו המוזר של גלגל־המזל, אשר הביא את מקדונאלד, הפקיד הרעב־ללחם, את תומאס, נהג־קטר, את הנדרסון, פועל בית־יציקה, ואת קליינס, פועל חרושת, לפיסגה זו, לימין האיש שאבות־אבותיו היו מלכים במרוצת דורות־זוהר כה רבים. היינו יוצרים היסטוריה".

קריאה לחיילים: לא למלא פקודות

אין זה מעניינו להיכנס לעובי הקורה של פעולות הממשלה הזאת, הישגיה — והיו לה הישגים — וכישלונותיה ומחדליה; והיו לה אף אלה. זו לא היתה ממשלה „מהפכנית" ולא ראדיקאלית — היא לא רצתה להיות כזאת, אף לא יכלה, שכן הליבראלים הצביעו בעדה בתיקונים שוניים, ומכל עבר ציפו אויביה למפלתה ולהזדמנות הנאותה להנחית לה „מכת־חסד". השמרנים נמלאו זעם נורא כאשר באוגוסט 1924, שמונה חודשים אחר שנכנסה הממשלה לתפקידה, היא הציעה לכרות חוזה מסחרי עם ברית־המועצות ולהעניק לה מילווה בריטי, אחר שכבר בראשית צעדיה הכירה הממשלה הפועלית של מקדונאלד הכרה מלאת בשלטון הסובייטי. זו היתה גם נקודת־השבר. הליבראלים נתקשו לבלוע את הגלולה המרה הזאת. התגובות היו צורמות מאוד, והמיפנה נחולל כאשר פרצה שערוריית קמפבל.

ר. ג'. קמפבל היה עורך כתב־העת הקומוניסטי „שבועון הפועלים". הוא פירסם בו מאמר, שבו קרא לחיילים למאן למלא את פקודות קציניהם, אם יורו להם אלה לפעול נגד פועלים שובתים. נגד קמפבל הוגשה תביעה בעוון הסתה לבגידה, אבל היא בוטלה מאוחר יותר. הממשלה הואשמה — לא בלי יסוד — שהתערבה בהליכי השיפוט על־מנת לבטל את התביעה. הליבראלים דרשו ועדה נבחרת של הפרלאמנט, שתברר מה אירע. מקדונאלד סירב — והממשלה הובסה בהצבעה של 364 נגד 198. המלך התיר לראש־הממשלה להכריז על בחירות כלליות, ובעוד מסע־הבחירות מתקרב לקיצו, נפלה כרי עם „פצצת זינובייב".

ראש האינטרנציונאל

הקומוניסט היהודי גריגורי זינובייב (ראדומילסקי) עמד אז בראש האינטרנציונאל הקומוניסטי, ואף נמנה עם השלישייה ששלטה ברוסיה הסובייטית אחרי מות לנין (סטאלין, זינובייב, קאמנייב). שתים־עשרת שנים אחרי־כן עתיד הנואם הלוהט הזה להיות מוצא להורג, בעקבות ראשון משפטי־הראווה הגדולים של שנות השלושים. אך אותה שעה עדיין היה קולו מהלך ברחבי עולם המהפכה.

זינובייב נוהג היה לשגר איגרות הנחייה והדרכה למפלגות הקומוניסטיות השונות בעולם ומשום כך נתקבל בהחלט על דעת המוני הבוחרים בבריטניה הסיפור, שעל־פיו שלח זינובייב מכתב אל המפלגה הקומוניסטית הבריטית, ודחק בה לפתוח בהסתה מהפכנית לאלתר — וכל המרבה הרי זה משובח. השמרנים קפצו על המכתב כמוצאי שלל רב: עם הסיטרא־אחרא רוצה הלייבור להגיע לכלל הסכמה! והציבור, המבוהל בלאו־הכי מהסתת העתונים רבי־התפוצה, כי אימה קומוניסטית מרחפת על ראש הבריטים, הצביע בעד... השמרנים.

הלייבור הכחיש, הסובייטים הכחישו בכל תוקף — לשווא. הבחירות של אוקטובר 1924 החזירו את „הטורים" לשלטון, עם רוב של 213 מאנדאטים על־פני שתי המפלגות האחרות. הלייבור הפסיד 40 מאנדאטים. אולם המפסידים האמיתיים היו הליבראלים — בהם נקם הבוחר הבריטי על שיתוף־הפעולה עם מפלגת־העבודה. הם ירדו מ־159 ל־40 מאנדאטים בסך־הכל ובכך הגיע הקץ למפלגה הליבראלית הישנה והונח היסוד לדגם פוליטי חדש: מכאן, ואילך יתחלפו הלייבור והשמרנים בשלטון.

אשה פתחה פיה

נחזור אל „מכתב זינובייב". במשך שנים רבות אחר המעשה רווחה סברה — על־אף הכחשותיה הנמרצות של מפלגת העבודה — כי זהו מיסמך אותנטי. ב־1966 נודע, כי ההעתק של המכתב, שהיה שמור בארכיוני משרד־החוץ הבריטי — נ ע ל ם ואיננו. ידו של מי היתה בדבר? מי חכם וידע: צוות של שלושה כתבי העתון „סאנדי טיימס" ישב על המדוכה, חקר ומצא: המכתב היה מזוייף. אושרו איפוא טענות השמאל, ואילו המפלגה השמרנית הועמדה באור מפוקפק ביותר.

כיצד נשפך אור על העניין אחר שנים כה רבות של שתיקה? הגברת אירינה בלגארד נתעוררה לנוכח הידיעה על היעלם ההעתק ופתחה את פיה. ב־1966 היתה אשה בשנות השישים לחייה. היא התגוררה באנגליה למן 1945 והיתה אלמנת האיש, שמילא את אחד התפקידים המרכזיים בפרשה.

היא טענה, כי שתקה עד אשר היתה מובטחת, כי איש מבין הנוגעים בדבר לא יינזק. ואכן, אותה שעה כבר היו הכל שוכני עפר. ובכן, גברת בלגארד מסרה הודעה, כי אותו מכתב מפורסם של זינובייב, הכתוב על־גבי טופס רשמי של הקומאינטרן, חתום בידי מנהיגו, ועליו מתנוססת אזהרה „סודי ביותר", אותו מכתב של 1200 מילים הקורא לקומוניסטים הבריטים להרחיב ולהמריץ את פעולתם החשאית, „כדי לעורר את המוני הפרולטאריון הבריטי", וקובע, כי „רצוי להקים תאים בשורות הצבא והצי", וכי „האגף הצבאי של המפלגה בבריטניה סובל מחסור במומחים, שינהלו בעתיד את הצבא האדום הבריטי" — אותו מכתב זוייף מעבר לכל ספק.

מיפגש ההזמנות

והיא ידעה, לדבריה, את אשר היא אומרת. עוד 17 שנים לפני־כן — כך סיפרה אז גברת בלגארד — הפקידה את זכרונותיה על „פרשת זינובייב" בידי ידידה הטוב, ד"ר ניקולאי אנדרייב, מרצה ללימודים סלאוויים באוניברסיטת קמברידג'. לפי מיטב זכרונה ראשית העניין בקיץ 1924, כאשר היא ובעלה, קצין לשעבר בצבא הצאר ואנטי־בולשוויק קנאי, התגוררו בברלין. בעלה, אלכסיי, היה חבר ב„אחוות הצדק הרוסי", איגוד אנטי־סובייטי, שחבריו באו מבין האריסטוקראטים־בדימוס. בשלהי הקיץ בא לדירתם, ברחוב אייזנארכר 117, ידידם הקרוב, אלכסנדר גומאנסקי, בן 27, הקשיש בשנה אחת מבעלה, גם הוא קצין צארי ואיש ה„אחוות". הוא תיאר בהתרגשות באוזני אלכסיי — ואירינה שמעה את הדברים — את ת ו כ ן ה מ כ ת ב, אשר נדרש, לדבריו, על־ידי „אישיות מוסמכת בלונדון".

למן ההתחלה היה ברור, כי מישהו מן הממסד הבריטי נזקק למכתב „מפוברק" לצרכיו שלו. אך המהגרים האנטי־קומוניסטיים נרתמו בהתלהבות לשירותו. אל בלגארד וגומאנסקי נספח אחיה של אירינה, ז'מויצקי־ניקוב, אך הוא לא מילא תפקיד חשוב.

איש־מיסתורין, אלכסנדר מאבלוביץ' אורלוב, מי שהיה קצין צארי, שימש כנראה מקשר בין ברלין ללונדון. אורלוב היה ידיד קרוב של גומאנסקי, אך בלגארד התייחס לאיש זה, שהיה מרבה בנסיעות ברחבי אירופה, בחשדנות מרובה. אבל זה לא הפריע לאורלוב לתת יד למזימה שנראתה בעיניו אמצעי מצויין להנחתת מהלומה עזה על אויביו: ב־1924 עמדה ברית־המועצות בסימן הנא"פ, המדיניות הכלכלית החדשה, שביטאה נסיגה מעקרונות הקומוניזם, וכבר נראו הבקיעים הראשונים בחזית ההנהגה הסובייטית. בברלין האמינו, כי קרובים ימי הגאולה — ומדוע לא יחישו את בוא המשיח?

טופס אמיתי — חתימה מזוייפת

את הטופס הרשמי השיג בשבילם, אחר שחות ארוכה, אחד דרוז'ובסקי, פקיד בנציגות הסובייטית בברלין ווזיסן מקצועי, שנצרך לכסף. עלה בידו לסלק רק טופס אחד ממשרדי השגרירות. על מכונת־הכתיבה הרוסית של בלגארד נכתבו כמה טיוטות של המכתב — קודם־לכן התמחו המחברים בטרמינולוגיה המארכסיסטית־סובייטית וביצירותיו הפולמוסיות של זינובייב — ורק אז הועתקה הגירסה הסופית על הטופס היקר. את חתימתו של זינובייב זייף אדוארד פרידה, לאטווי ששירת ביחידות המתנדבים הבאלטיות האנטי־סובייטיות, ואחרי שהיה מריק לקרבו כמה כוסות וודקה, היה לרב־אמן באומנות הזיוף. את חתימת זינובייב מצא על־

(המשך בעמודים 42—43)

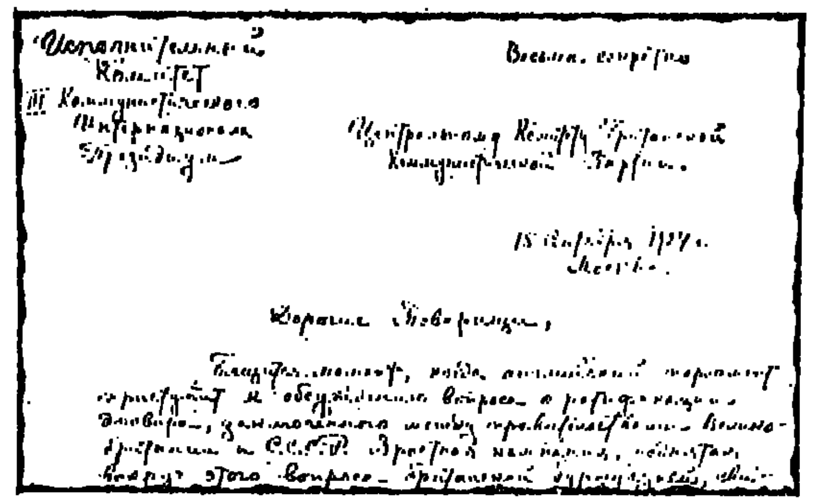

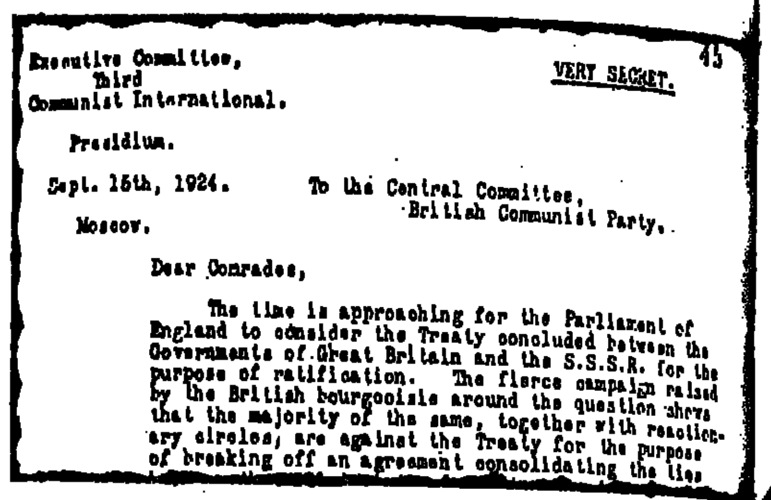
Executive Committee,
Third
Communist International.

Presidium.

VERY SECRET.

45

Sept. 15th, 1924.

Moscow.

To the Central Committee,
British Communist Party.

Dear Comrades,

The time is approaching for the Parliament of England to consider the Treaty concluded between the Governments of Great Britain and the S.S.S.R. for the purpose of ratification. The fierce campaign raised by the British bourgeoisie around the question shows that the majority of the same, together with reactionary circles, are against the Treaty for the purpose of breaking off an agreement consolidating the ties

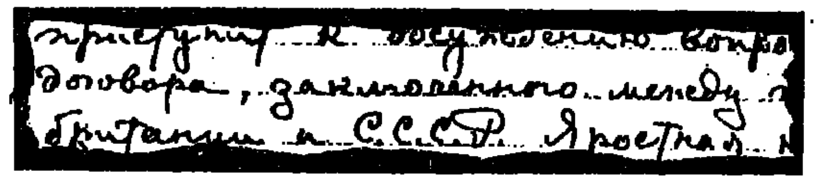

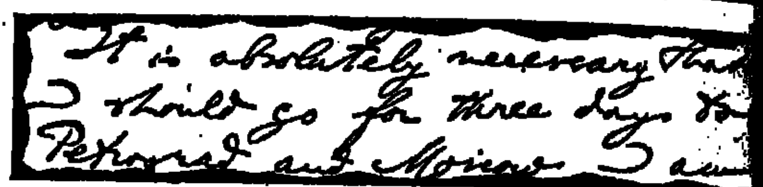

המיסמכים המסעירים: מימין למעלה — תרגום מכתבו של זינובייב, שהית בארכיון משרד החוץ הבריטי — ונעלם; משמאל — המכתב במקורו הרוסי. למטה משמאל — הגדלה של קטע במכתב המקורי, ולידו (מימין) מכתב פרטי של המרגל ריילי. גראפולוג קבע, תוך השוואת כתבי היד — המכתב האנגלי אל אשתו והמכתב הרוסי אל הקומוניסטים בבריטניה — כי ריילי הוא שזייף במו ידיו את „מכתב זינובייב".

המרגל הבריטי זיגמונד גוורגייביץ' רוזנבלום היה קרוי בלונדון קפיטן סידני ריילי. סיפור חייו הוא אגדה של ריגול.

גריגורי זינובייב, ראש הקומאינטרן במוסקווה, קרא לא פעם קריאות מלהיבות וממרידות באוזני פועלי העולם.

בערב כשהסתבנתי גיליתי גבשושית...

סיפורה האישי של אשה כרותת־שד

מאת רוז קאשנר

מיוחד ל„וואשינגטון פוסט" ו„מעריב"

בתו של הנשיא תיאודור רוזוולט, אליס לונגוורת נותחה ושני שדיה נכרתו לפני שנים כה רבות, שכבר אין היא זוכרת פרטים. „הייתי האשה בעלת החזה השטוח ביותר בוואשינגטון במשך זמן רב כל כך, שכבר אינני זוכרת על כך דבר. אם אינני טועה, הייתי אז בת 40 או 45" — אומרת הגבירה הכבודה, שהיא כיום בת 90.

לא מכבר עברו ניתוחים דומים רעיית הסנאטור בירץ' ביי; הדיפלומאטית שירלי טמפל־בלק, השחקנית־הילדה לשעבר; ורעייתו של הסנאטור ויליאם פולברייט. ובאחרונה — גם רעיית נשיא ארה"ב. בטי פורד.

ב־45 או 50 השנים שחלפו מאז נותחה גב' לונגוורת, נתגלה סרטן החזה אצל יותר משלושה מיליון נשים בארה"ב. ב־50 השנים האחרונות הושגה התקדמות רבה בתחום הרפואה, המדענים התגברו על שיתוק הילדים ועל הדיפטריה. בארצות רבות בעולם נהפך החיסון נגד אבעבועות שחורות לשיגרה. ובתקופה זו הצליחו המדענים אף להפרות ביצית אנושית במבחנה ולהשתיל את הביצית, עד ללידה, ברחם אשה.

● 50 שנה — אותה תרופה

דרך ארוכה עשה מדע הרפואה ב־50 השנים האחרונות, אך נראה, כי התקדמות קלושה בלבד הושגה בתקופה זו בטיפול בסרטן. מאז נכרת לראשונה שד שנתגלה בו סרטן, בשנת 1867, ועד היום הזה, לא נמצאה דרך מבטיחה יותר לטיפול במחלה זו מאשר כריתת האיבר. אף על פי שבמרוצת עשרות השנים ניעורו תקוות — והן משופחות גם כיום — שיימצא טיפול אלטרנטיווי, יעיל לא פחות, שיחסוך את הצורך בכריתה.

הנתונים הסטאטיסטיים של ההישארות בחיים במשך חמש או עשר שנים, שהיא היום רבה אחר כריתת שד — מעידים, כי הכריתה היא עדיין התרופה המבטיחה ביותר.

כריתת איבר זה, שכרוכים בו עניינים רגשיים כה רבים, עוררה פולמוסים רגשיים. יש מאמינים, כי לא נחוץ ניתוח כלל. בעלי דעה זו טוענים, כי הקרנה ותרופות מסויימות עשויות לסורר או לצמק את הגידול הסרטני בשד, אף בלא עזרת איזמל המנתחים. טיעון אחר הוא, כי אפשר להסתפק בעקירת הגידול הסרטני עצמו בלבד, בלי כריתת השד כולו. בעלי דעה זו טוענים, כי כריתת השד כולו היא מעין קשר רפואי להטלת מום בנשים.

אך לעומת כל אלה ניצב הטיעון, המסתמך על הנתונים הסטאטיסטיים של הישארות בחיים. כריתת השד הצילה כ־85 אחוז מקורבנות סרטן ממוות מוקדם ומיוסר, אם הגידול נתגלה בשלביו הראשונים. אף אחד מסוגי הטיפול האחרים אף אינו מתקרב לשיעור גבוה כזה של הצלחה.

לפי נתוני מכון הסרטן הארצי בארה"ב, חיות כיום בארה"ב כ־500 אלף נשים, שחיו נסטרות מכבר אלמלא עברו ניתוח זה.

בין שהדבר נאה בעינינו או לאו, עובדה היא, כי כריתת השד נותנת לאשה את הסיכוי הטוב ביותר להישאר בחיים.

● ערב אחד הסתבנתי...

בקיץ שעבר הצטרפתי אני למה שמכנה מרוולה ביי, רעיית הסנאטור ביי, „המועדון הקטן שלנו".

אומרים, כי 95 אחוז מן הגידולים הסרטניים בחזה מתגלים בעוד מועד. כך גיליתי את שלי. ערב אחד הסתבנתי באמבטיה וכל גופי היה חלקלק. חלקלקות זו מסייעת מאד בגילוי נפיחויות. לפתע הבחנתי בנפיחות זעירה בצד שמאל. באותה עת ידעתי על סרטן־השד פחות משידעתי על התורכים והיוונים בקפריסין, אולם ידוע ידעתי את „שבעת סימני הסכנה", וכי גבשושית מוזרה כזאת היא בלי ספק אחד הסימנים הללו. כעבור יומיים כבר הייתי אצל רופאי והוא ציווה עלי לעבור צילומי רנטגן. האבחנה: גידול לא־ממאיר של ריקמת חיבור.

עוד לפני שנבדקתי אצל רופאי, התקשרתי עם האגודה האמריקנית למלחמה בסרטן וקבעתי לי תור לבדיקה בשיטה החדישה ביותר לגילוי סרטן־החזה, שיטת התרמוגראם. התוצאה: יש צורך בצילום־רנטגן. מודעות בעתונים טוענות, כי שתי הבדיקות האלו גם יחד מדוייקות ב־95 אחוז.

בשלושת הימים שחלפו בין צילום הרנטגן לבין הטרמוגראם מצאתי לי פינה שקטה בספריה הרפואית המקומית. קראתי כל מה שכתבו על סרטן־השד. או לפחות כל מה שיכולתי להבין מכל מה שכתבו.

● המיקרוסקופ פוסק

מיד התבהרה לי בבהירות מוחלטת התשובה על שאלה אחת: הגבשושית הזאת חייבת להיעקר מן השורש. כל מדען שכתב חיבור כלשהו הדגיש, כי הדרך היחידה בשביל לוודא אם הגידול הוא ממאיר או אינו ממאיר, היא — לעקור אותו ולהניחו במיקרוסקופ. רק פתולוג מסוגל לקבוע בוודאות את טיבו של הגידול.

קיימים שני סוגים של ניתוח לבדיקת גידול. האחד הוא עקירת הגידול כולו, כשהוא מוקף רקמות מבודדות. השני הוא כריתת חלק מהגידול.

רוב המנתחים נוטים כיום לעקור את הגידול כולו, להוציא מקרים שהגידול גדול במיוחד. אחר־כך שולחים את הרקמות למעבדה פתולוגית, לשם הקפאה מהירה. חלק מהגידול, כשהוא מוקפא, מושם תחת מיקרוסקופ ותוך דקות מקבל הרופא מן הפתולוג את האבחנה. כאשר מתברר שהגידול אינו ממאיר, תופר המנתח את הפצע והחולה קם על רגליו תוך שעות אחדות. אך אם מתברר שהגידול הוא ממאיר, נוהגים כיום רוב המנתחים בארה"ב לכרות את השד כולו, בו במקום. וגם את הבלוטות שבבית השחי.

כך קורה, שברוב המקרים, כשהאשה מורדמת לשם ניתוח לבדיקת טיבו של הגידול, אין היא יודעת אם בעת יקיצתה יהיו לה שני שדיים או שד אחד בלבד.

נוהג זה עורר פולמוס מיוחד. מדוע סבורים המנתחים, שיש להם זכות להחליט על דעת עצמם מה לעשות בחוליהם בתרדמתם? מדוע לא יעירו את החולה ויודיעו על האבחנה ועל הברירה שלפניו?

ההפרדה בין הניתוח לעקירת גידול לשם בדיקה, לבין הניתוח לעקירת שד, יש בה יתרונות בשביל החולה — והכוונה אינה רק למניעת טראומה נפשית. בדרך זו אין המנתח נאלץ לקבל את ההחלטה הגורלית על בסיס בדיקת חלק קפוא של הגידול, אלא יכול להמתין לתוצאות בדיקה מהימנה יותר. השיטה המהירה אינה מבטיחה דיוק מוחלט — וכבר היו טעויות.

במקרה של הפרדה, יכולה גם החולה לשקול היטב יותר את הברירה שלפניה ולהחליט מה תעשה. אמנם, כל טיפול אחר, כאלטרנטיבה לכריתת השד, כרוך בסכנה גדולה. אך מדוע תוטל ההכרעה על הרופא, הבעל, האב, האח, או קרוב־משפחה אחר? הרי בסופו של דבר, מדובר בחיי האשה ולא בחייהם.

ברגע שתתקבל ההחלטה, תוכל האשה לבחור לעצמה מנתח כרוחה. למשל, מנתח העושה כעשרת ניתוחים מסוג זה בשנה, בוודאי אינו מנוסה כמנתח המבצע ניתוח כזה מדי יום ביומו.

בטי פורד, רעייתו של נשיא ארה"ב (מימין, בבית־חולים, עם בעלה) עברה לא מכבר את הזעזוע של כריתת שד פתאומית בגלל גילוי סרטן, והצטרפה ל„מועדון" של מיליוני נשים, המצפות לישועה מידי המדע הרפואי

● הגורם — לא ידוע

אצלי לא היתה הכרעה קשה בין ניתוח של שלב אחד לבין ניתוח בן שני שלבים. הגבשושית שלי היתה זעירה, ולא היתה כרוכה בסכנה מיידית. החלטתי לעקור תחילה את הגידול — להמתין ולראות.

העיון בכתבים הרפואיים בספריה הוכיח לי, שלא אני אשמה בגידול שהתפתח אצלי. מזהמים שונים עלולים אמנם לגרום גידולים סרטניים מסוגים אחרים, אך עדיין אין יודעים מה בדיוק גורם את סרטן־השד.

נתונים סטאטיסטיים מעידים, כי סרטן־השד עלול לחיות מחלה משפחתית. הסכנה קטנה יותר אצל נשים שמעולם לא קיבלו הורמונים ואצל נשים שילדו את ילדן האחרון לפני הגיען לגיל 30. אבל הנה — אצלי התפתח סרטן־השד למרות שלא קיבלתי הורמונים ולא ילדתי אחרי גיל 30.

יש ראיות מסויימות, שסרטן־השד נגרם על ידי נגיף (וירוס), אך עד כה לא הצליחו לבודדו, ואיש אינו יודע מדוע בוחר הנגיף באשה זו ולא באחרת.

באותה פינת שקטה בספריה נודע לי לראשונה על הפולמוס הגדול. בשנים האחרונות נשמעת זעקת־קרב חדשה: „כריתות שד רבות מדי מיותרות!"

מכל שקראתי אמנם התברר, שמבצעים ניתוח זה לעתים תכופות מדי. אך כיצד יכול מנתח לדעת, שהגוש הקטן שהוא עוקר מן החזה הוא כל הריקמה הסרטנית. אם אינו בוחן את השד כולו תחת מיקרוסקופ? כיצד יכול הוא להיות משוכנע, שאין „גרעינים" סרטניים זעירים במאות השלוחות של תשע הבלוטות בשד? כיצד יכול הוא לוודא. אם לא נתמלטו תאים סרטניים מן הגידול המרכזי ולא נגרפו אל בלוטות אחרות? בשום פנים ואופן אין הוא יכול להיות בטוח בכך.

המוח האנושי למד כיצד להחזיר אדם מן החלל החיצון, אך עדיין לא למד לעשות את הדברים הפשוטים הללו לכאורה, בלא כריתה.

● גבשושית — ו„גרעינים"

מתנגדי הכריתה טוענים, שיש דרכים לברר אם הסרטן מוגבל למקום אחד, או התפשט. הם טוענים, שאם אותו קטע קפוא מוכיח, שהאיזור הנגוע אינו חורג מגבולותיו. ואין שום פריצה בגבולות הללו, אפשר לומר בוודאות, שהסרטן מוגבל לאותה גבשושית אחת־יחידה.

אך מה בקשר ל„גרעינים" המיקרוסקופיים? אפילו הגבשושית עצמה מוחזקת בתחום גבולותיה, כיצד אפשר לוודא, שאין מקומות נגועים אחרים?

ד"ר לואיס תומאס, הפתולוג הראשי של מכון הסרטן הארצי. אמר לי, כי גידולים סרטניים מוגבלים בחזה נדירים כל כך, שהוא עצמו ראה רק בודדים בכל עשרים שנות עבודתו בפאתולוגיה. עוד אמר, שאכן ייתכנו „גרעינים" סרטניים במקומות אחרים בשד, אפילו הגידול עצמו מוחזק בגבולותיו. לדבריו, רוב גידולי השד הסרטניים מתחילים להתפשט תוך 10 שנים.

יש טיעון נוסף נגד הכריתה, בלוטות הלשד (שמתחת לבית השחי) הן אחד האמצעים, שבהם מחסן עצמו הגוף מפני מחלה. בלוטות אלה עשויות לייצר תאים, המשמידים תאים סרטניים נגרפים, ברגע שהגידול הסרטני המרכזי עצמו נעקר משורשו, בלא כריתת השד והבלוטות. נתונים מצטברים מעידים, שזה אמנם יכול לקרות — וזה אמנם קורה. אך הדעה הכללית היא, כי ברמת הידע שלנו כיום הזה, מסוכן מאד להסתמך על חיסון טבעי זה.

בכאב רב הבינותי, שאם יתברר שהגבשושית הקטנה שלי היא אכן סרטנית, אין לי ברירה אלא לכרתה. מיקומה של הגבשושית פסל כל אפשרות של ניתוח מצומצם יותר. אף אילו הייתי מוכנה לקבל על עצמי את הסיכון הכרוך בו.

הבעיה שהיה עלי להתמודד עמה, לא היתה כריתה או פחות ממנה. אלא איזה סוג של כריתה.

● סוגים של כריתה

חמישה סוגים כלליים שונים של ניתוחים כלולים במונח כריתת השד:

● כריתה חלקית: נעקרים הגידול הסרטני ונתח גדול סביבו. אחר־כך מעצבים את השד מחדש. הוא אמנם קטן יותר, אבל עדיין בגדר שד.

● כריתה פשוטה או מוחלטת: השד נכרת, אך אין כורתים את בלוטות הלשד; או — פוסחים גם על שרירי החזה ובית־השחי.

● כריתה תת־עורית: בקצה השד חותכים חתך ומוציאים את תכולת השד כולה וכן את בלוטות־הלשד; במקומם מחדירים לתוך השד סיליקון ומאחים את החתך בניתוח פלאסטי.

● כריתה ראדיקאלית לא־שלמה — מוציאים את תכולת השד ובלוטות־הלשד דרך חתך אנכי קטן יחסית, המתחיל במרחק־מה מתחת לכתף ומסתיים בערך בקצה התחתון של חזיה ממוצעת. בעת הניתוח מותחים הצידה את שרירי־החזה, או מנתקים אותם, כדי לאפשר ראות מקסימאלית. אך כאשר תופרים את החתך, מוחזרים שרירי החזה למקומם. בסופו של הניתוח נראים הכתף והזרוע רגילים. לא־מעוותים.

● „כריתת־הלסטד" שלמה: מוציאים את תכולת השד ובלוטות הלשד כמו בשיטה הקודמת. אולם כאן מוציאים גם את שרירי החזה. בסופו של דבר נפגע מאד כל אותו איזור מתחת לבית־השחי.

קיימות כמובן ואריאציות שונות בחמש השיטות האלו. התלויות בעיקר בגודלו של הגידול. במיקומו ובמידת התפשטותו. השיטה תלויה, כמובן, במידה רבה גם בכישרונו של המנתח.

רופא מסויים אמר, למשל, כי בטיפולו של מנתח בלתי־מנוסה, טוב תעשה האשה אם תבחר בכריתה שלמה, במקום בכריתה קוסמטית יותר. כי כריתת רקמות רבות מדי בטוחה יותר מהסתכנות של השארת שלוחות סרטניות.

אשר לעצמי, ידעתי, כי לא תיתכן כריתה חלקית. הגבשושית הארורה שלי היתה קרובה מדי לפיטמה.

● שיקולים לפני הכרעה

שיעור ההישארות בחיים אחרי כריתה פשוטה היה קטן מן השיעור אחרי כריתה מורכבת; ובעיני, הדבר הנורא ביותר היה אבדן השד עצמו, להשאיר במקומן בלוטות, שבין כך אין רואים אותן, נראה לי חסר חשיבות, מה גם שניתוח כזה מקטין את הסיכוי להירפא.

המילוי בסיליקון נראה לי אווילי. אילו הייתי רקדנית־גוגו, או צעירה ורווקה, יתכן שהייתי נוטלת על עצמי את הסיכונים של זיהום ושיעור נמוך של הישארות בחיים. אבל מאחר שלא נמניתי עם שתי קבוצות אלו, פסלתי שיטה זו לחלוטין.

על הנייר נראו לי שיטות מספר — ארבע וחמש — דומות מאד, אך נראה, ש„על הגוף" קיים הבדל עצום. לדברי ד"ר ג'ורג' קרייל. פותחה „שיטת הלסטד" כנראה במיוחד בשביל לגרום עיוות גדול ככל שאפשר של צורה וכיעור.

בשיטה זו — כתב ד"ר קרייל — מתמשך החתך כמעט בצורה מאונכת כלפי מעלה, מעל לכתף, וכך אין כל אפשרות להסתיר את הצלקת. עקירת השרירים של דופן החזה יוצרת שקערורית מתחת לעצם־הבריח, שאי־אפשר להסתירה תחת שמלה בעלת צווארון גבוה.

ולמרות כל אלה, שיעור ההישארות בחיים דומה לשיעור בשיטת הכריתה הראדיקאלית הלא־שלמה.

החלטתי איפוא לפסול את „שיטת הלסטד". ולמצוא מומחה. שכל עיסוקו הוא ניתוחים בשיטה הלא־שלמה, אף אם אצטרך להגיע עד טימבוקטו כדי למצאו.

רשמתי לפני גם את הסכנות הכרוכות בהקרנה מופרזת אחרי הניתוח. מתרבות הראיות, כי טיפול כמעט־שיגרתי זה עלול תכופות לרפא את החולה מסרטן־השד. אך לגרום לה סרטן־עור, סרטן־ריאות או סרטן־העצמות.

קלטתי ועיכלתי את כל הפרטים הללו בצלילות מדהימה. שמעולם לא הצלחתי להגיע לרמתה בעת שהתכוננתי לבחינות הבגרות שלי. כשאני מצויידת מראש בכל הידע הזה, למקרה שיתברר כי הגבשושית שלי

(סוף בעמוד 45)

אהבה כסחורה בחוצות הכרך

שוטרים יצאו לא מכבר שוב למצוד על יצאניות — הפעם באיזור היוקרתי של כיכר המדינה בצפון תל־אביב ● ● אולם סיורי טיהור אלה, כיום כמו בעבר, הם חסרי תועלת ותכלית ורק מזיזים לשעה קלה את מפת „מלכות הכביש", משום שהחוק הישראלי אינו נוקט עמדה לגבי תופעה זו — לא היתר ולא איסור ● ● מצב זה של עירפול מביא עמו תהליכים מסוכנים בשני תחומים: התפשטות של מחלות־מין וסחיפת קטינות רבות אל „עשיית כסף קל" בדרך של זנות

מאת יגאל לב

המכונית עצרה בבת אחת. המורה, שישבה ליד ההגה, פתחה את החלון, כדי להיטיב לראות. לרגע תמהה אם חושית בגדו בה. לא ייתכן, שהנערה הזאת, העומדת בכביש תל־ברוך, בחצאית מיני, בחולצה הדוקה ובפנים משוחות בצבע... לא ייתכן! אבל זאת היתה היא. תלמידה במוסד חינוכי על־יסודי, שנחשבה תמיד כנערה שקטה, חביבה.

המורה ירדה, הזמינה את הנערה לשיחה במכונית, אחרי כן בביתה של המורה. המורה היססה: מה לעשות? אם תפנה להנהלת בית הספר יעיפו את הצעירה מהכיתה, יעבירו אותה למוסד — וזו התחלה של מורד. אך לא היתה ברירה: הענין הועבר לטיפול מוסדות החינוך והמוסדות הסוציאליים.

מפי אנשי משטרה במדור המוסר, שמעתי את הסיפור הבא: גבר כבן חמישים בא לקומה רביעית של בית במרברי תל־אביב. הוא ידע, ששם, בבית בעל חזות אפורה ויום־יומית, מתקיימים יום־יום מיפגשים בין נערות צעירות לבין גברים האבי בידור. הוא נכנס לחדר — והמתין. אין ספק, שלא ציפה לכך, שהצעירה שתיכנס, מעורטלת, תהיה בתו.

קשיחות שחצנית

אני עצמי קראתי מכתב, שכתבו שתי שביעיסטיות תל־אביביות אל סרסור ששהה באותו זמן ב„מרגוע" של כלא תל־מונד. הנערות הציעו לסרסור בכתב להעסיק אותן: הן רוצות לעשות כסף, כדי לנסוע לפאריס. (המכתב לא הגיע לידי הסרסור והנהלת בית הספר נאלצה לטפל בפרשה).

בתחרות הפרועה על שוק הפרוצות, עולות מניותיה של הקטינה. בירושלים עלה מספר היצאניות פי עשרה מאז איחוד העיר — ורובן קטינות. בתל־אביב המצב איננו טוב יותר. מתוך מאות הפרוצות שבעיר, למעלה ממחציתן הן בנות פחות מ־17 שנה.

בשיחות עם צעירות רבות שעיסוקן בזנות, נוכחתי שיש קו אחיד בהתנהגותן — מין קשיחות שחצנית, לא־איכפתיות. הן אומרות: „אל תבלבל את המוח ואל תהיה איסטניס; אנחנו מוכרות מין, כמו שאחרים מוכרים לחם; כל עוד יהיו אנשים רעבים ללחם ואנשים רעבים למין, יהיו קונים לסחורה שלנו. או מה אתה משחק פה במוסר?"

קו נוסף בשיחתן הוא — קבלת הדין. אמרה לי אחת: „זה המזל. לכל אחד יש מזל — וזה המזל שלי. אתה חושב שהייתי מוכרחה לעשות את זה? אני לא בטוחה. אבל זה המזל שלי."

עיניים כבויות

יש להן אותן עיניים: כבויות. אולי לכן הן דומות זו לזו. לא הבגדים הצעקנים, לא החולצות ההדוקות, אלא העיניים עושות אותן דומות. עיניים עייפות, חסרות תקווה.

עיניים אדישות. לעתים נראית בהן השפעת הסם. לעתים דקורות זרועותיהן החשופות במחטי מזרק, או חתוכות בסכין־גילוח, בשביל זריית הסם ישר לתוך הפצע, כדי להחיש את השפעתו.

היצאניות — כקבוצה קיימת בחברה — חיות עדיין בעידן העבדות, בתנאים ששום עובד לא היה מעלה על דעתו. הן נתונות לניצולו של סרסור, הנוטל מהן כמעט את כל כספן, תמורת לא כלום. עם זאת, רוב היצאניות ששוחחתי עמן הגיעו למקצוע מרצונן, לא מחמת כפייה.

למרות המקרים המזועזעים הקורים מדי פעם, שסרסור מפתה נערה באלימות, כדי להכשירה למלאכה, או מכריח אותה במכות — רוב הפרוצות ירדו לרחוב, או עוסקות במקצוען בבתים, מרצונן הטוב, מתוך בחירה. לאחר זמן, כדי להיחלץ ממקצוע זה, צריך כוח אדיר, ונשים אלו נתפסות לנטולות כוח רצון.

בכלא נווה־תרצה שמעתי שיחה בין פרוצה בוגרת לבין צעירה, שהגיעה לכלא לא מכבר.

לקח של דורות

נפגשו כאן שני דורות. וגם כאן, ב„מקצוע" הזה, הטיף הדור הבוגר לדור הצעיר.

הן ישבו מתחת עץ אקליפטוס בחצר. המבוגרת דיברה בזעם: „מה את חושבת? שתוכלי לצאת מזה בקלות? בסוף תגיעי למה שאני הגעתי. תראי אותי, תראי. קל להיכנס, אבל לצאת, רק על אלונקה. ואחר כך מי יסתכל עליך?"

הצעירה צחקה, לעגה לנסיונם העגום של הבוגרים. נדמה לה, שהיא מחוסנת, וכי רק עייפות וזיקנה מדברות מגרונם של הקשישים.

כאשר שוחררה הצעירה, המתין לה הסרסור שלה ליד הגדר. חודשים רבים אחרי כן, כשפגשתי אותה שוב בכלא נווה־תרצה, היתה עייפה, סחוטה. היא אמרה לי, בחיוך־לא־חיוך: „בשבילנו נווה־תרצה זה בית הבראה. זה המקום היחיד שאפשר לנוח בלי הגברים, בלי סרסורים, בלי כל הצרות. השופטים חושבים, שהם מפחידים אותנו בבית סוהר. הם מפחידים רק את הסרסורים. לכן הסרסורים לוקחים למשפט שלנו את עורכי הדין הכי טובים ומשלמים להם הון. הם מעוניינים, שנהיה ברחוב. אתה יודע כמה שווה היום אחת כמוני על הכביש?"

לא ידעתי.

„איזה 800 לירות לערב. וזה ערב לא טוב במיוחד. את הכסף צריך לתת לסרסור. הכל. הוא יודע בדיוק כמה אני מרוויחה. לפעמים אני מסדרת אותו. אז הוא מרביץ; לא נורא, מתרגלים.

„לפעמים המשטרה עוזרת. אם עוצרים אותי בלילה — אני לא צריכה לתת לו את כל הפדיון. אם עוצרים אותי בלילה, אני יכולה להכניס 400 לירות לכיס, ולהגיד שלא הספקתי. לכן קל כל כך למשטרה לאסוף אותנו ברחובות."

מקרה יחיד במינו

מקרה יחיד במינו של נערה, שבכוחות עצמה נחלצה מעולם הזנות, פגשתי בנווה־תרצה.

סיפורה אופייני לסיפורן של צעירות רבות בגיל־עשרה, הבוחרות בזנות כדרך לעשיית כסף קל ומהיר.

„הייתי צוציקית, אולי בת 15, אני יודעת, כשתפסתי את העסק הזה. הייתי יפה. הגברים רצו אותי. האמת היא, שאני לא נמשכתי אליהם. אחרי רק שיש לי את הכוח למשוך אותם אלי. תמיד הרגשתי שהגברים סביבי חלשים. ידעתי שהם נמשכים אלי, עוד לפני שהבנתי מה בדיוק אני יכולה לתת להם. זה התחיל במתנות, בבילוי. פתאום הבנתי, שלילה כזה עם אדם, שלא כל כך איכפת לי ממנו, זה המון כסף. המון אז. היום אני דורשת יותר. ככה זה התחיל. אני חושבת, שנכנסתי לעסק עם ראש פתוח ועם חשבון. לא פחדתי. אני ידעתי, שיום אחד, כשאעשה מספיק כסף, אצא מן הענינים. אני יודעת, כל אחת אומרת ככה. אבל אני מכירה את הענינים."

היא היתה יפה. היה לה מבע תמים וחלוש של צעירה, שגבר רוצה לפרוש חסותו עליה. היא ידעה מה יש לה — ועשתה מזה כסף טוב.

שוחחתי אתה פעמים אחדות בכלא. ראיתי בה אחת מן השאר — שגורלה לשוטט ברחובות, להרוויח מאות לירות ללילה, למסור אותם ל„פטרון", לבזבז את היתרה על סמים, לשקוע במרה שחורה, לנסות להתאבד ולחזור לכלא כאל מיפלט אחרון.

אבל ציפתה לי הפתעה. היא, אולי, היחידה, שהצליחה בכוחות עצמה להיחלץ מעולם, שלתוכו נכנסה בחשבון קר. כשהיתה בת 18, נסעה לצפון והתחתנה עם גבר, שלו סיפרה את כל תולדות חייה ואף שלחה אותו לכלא נווה־תרצה, להיפגש עם המנהלת ולשמוע מפיה עליה ועל חייה שם.

זהו מקרה מרגש — ויוצא דופן. שאר חברותיה, שגם הן נכנסו למקצוע „בחשבון קר", כדי „להרוויח כסף קל", עדיין תקועות בבוץ ללא תקווה להיחלץ.

„הסכם ג'נטלמני"

בשעתו אמר שר המשטרה, שלמה הלל, שקיים „הסכם ג'נטלמני" בין המשטרה לבין הפרוצות בערים הגדולות, שלפיו מתעלמת המשטרה מ„עבודתן", כל עוד אינן מפריעות לסדר הציבורי.

השר ציין, שיש מדינות שבהן הזנות היא חוקית. מצד שני, מדינות אחרות, ובהן ישראל, אסרו את הזנות — ומתלבטות מה לעשות בעובדות קיימות.

„שביל הזהב" אצלנו הוא, כי המשטרה אינה מפריעה ליצאניות, אם הן אינן מיטרד לציבור. „אבל כאשר הן פועלות ברחובות או בחדרי המדרגות, ומתקבלות תלונות, אנו נלחמים בהן".

מאחורי הצהרה זו של השר מסתתרת פרשת שלמה של „דו־קיום בשלום" בין המשטרה לבין היצאניות.

הצטרפתי לא פעם לסיורים משטרתיים ליליים בתל־אביב, שחלק מעיסוקם הוא ביעור נגע הזנות. ברור, כי מעצרי הנערות על גשר הירקון, ברחוב הירקון, בכיכר המדינה, — כמו לפני שבועיים, — הן הטרדה בלבד.

הן נאספות לניידת, כעדת ציפורים מרעישות, כאילו למקום־מיפגש חברתי. הן מקבלות את המעצר בצהלת שמחה, מספרות על אירועי הערב, מחליפות חוויות. לגבי רבות מהן, זוהי מנוחה ואפשרות להשאיר חלק מפדיון הלילה בכיס היצאניות־המיני ההדוקות שלהן.

גם השוטרים רואים במלאכה זו שיגרת של הטרדה בלילה ושיחרור למחרת. אין בכך תרומה לביעור הנגע. אין בכך אפילו כדי לשנות את מיקום ה„עמדות" שלהן ברחובות. הן בורחות בעבור הניידת — חוזרות כשחלפה הסכנה.

משטרת תל־אביב, כמו משטרת ירושלים וחיפה, עורכות אחת לכמה שבועות „מיבצע נקיון": פושטים על רבעים שבהם מתלוננים הדיירים על יצאניות בחדרי מדרגות או בסימטאות. עד היום לא עזרו פשיטות אלו.

בכנסת, לפני שלוש שנים, העלתה ח"כ שושנה ארבלי־אלמוזלינו הצעה — לתת מעמד חוקי לזונות.

„שיטת בת־יענה"

„לדעתי, אנו נוהגים בשיטת בת־יענה וטומנים ראשנו בחול, תוך התעלמות מההפקרות וההשפעה שהשתלטו על מחנה גדול של נערות, הפועלות כל לילה ברחוב הירקון, בדרך חיפה ובקנה מידה קטן יותר בערים אחרות" — אמרה חברת הכנסת, בנמקה את הצעתה.

מן הראוי לציין, כי שיעור מחלות המין בישראל הוא בעליית מתמדת מאז מלחמת ששת הימים. רופאים טוענים, כי להתפשטות המחלות האלו גורמות פרוצות, שאינן בשום מסגרת, ושום חוק אינו מחייב אותן לעבור בדיקות. גם זו אחת התוצאות של מצב, שהחוק „איננו מכיר" בעובדה של זנות קיימת בפועל.

החרטה של גב' רישאר

בצרפת, שנחשבה שנים רבות לארץ „האהבה החופשית", בשכר ובלי שכר, השיגה גב' מארטה רישאר, חברת עיריית פאריס, לפני כ־15 שנה, את איסור קיומם של בתי־בושת. והנה, לפני זמן לא רב, אחר שנים ארוכות, התחרטה גב' רישאר על מאבקה, שהיה בעיניה מאבק למען זכויות האשה. היא הופיעה לא מכבר יחד עם יצאנית בתוכנית טלוויזיה — ושתיהן קראו להכיר רשמית במקצוע הזנות.

גב' רישאר היתה דמות מיוחדת במינה. היא פעלה כמרגלת לטובת צרפת ואספה לא מעט סודות גם בחדרי מיטות. נוכח שירותיה למען המולדת, זכתה אחר מלחמת העולם השניה להתמנות כחברה במועצת עיריית פאריס. במסגרת זו נאבקה והביאה לסגירת בתי הבושת בעיר האורות. רבים מהם נהפכו למעונות סטודנטים. לגבי סטודנטים רבים היה זה עוגן־הצלה, במצב של מצוקת דיור חריפה.

עתה חוזרה גב' רישאר לחדשות, יחד עם יצאנית. אלזאסית היא עורכת מסע, תוך הפגנות, בדרישה לגבות מס הכנסה מפרוצות ולהכיר במקצוען.

●

בישראל אין עדיין מפגינות יצאניות בדרישה לשלם מס הכנסה. נראה, כי הבעייה בישראל מחמירה בעיקר משום שמאות קטינות, מתחת לגיל 17 שנה, נגררות ליצאנות, ללא פיקוח, ובלי שהחוק יכול לעשות דבר נגד „המקצוע הלא־קיים". מצוד מדי פעם, ברחוב זה או אחר, בסביבה זו או אחרת, אינו אלא חותם של הנצחת המצב.

עיניים תוהות

בסרט „קורצ'אק והילדים": הנערה היהודיה (משמאל — אפרת לביא), שהחליטה לחצטרף לפרטיזאנים היהודיים, והמחנך יאנוש קורצ'אק (ליאו גן).

עיניים מדברות

מאת
טלילה בן־זכאי

בסרטו של הבמאי אלכסנדר פורד „קורצ'אק והילדים", היא מגלמת את דמותה של רות, נערה כבת 19, שעם תום שהותה בבית היתומים של המחנך הדגול הוזמנה על ידו להישאר במוסד, כמטפלת לקבוצת הגיל הרך; היא מוצאת את מותה, שלא כמותו, בנסיון למאבק על החיים, לצד הפרטיזנים היהודים הצעירים ולצד אהובה, יעקב (אוהד קפלן).

צילומי הסרט נערכו חלקם בארץ (פנים), חלקם בגרמניה (חוץ). כך הגיעה אפרת לביא לברלין, ואל תפקידה האירופי הראשון, בו שוב אינה מגלמת נערה ישראלית („כץ וקרסו", „קובלן", „מיכאל שלי"), אלא נערה יהודיה בגולה.

„העובדה שהצילומים נערכו בחו"ל, עוזרת לי בהשגת תחושת הזרות" — היא אומרת. וכמובן, הבגד, הסרט על השרוול (משום מה מגן־דוד כחול עם פס לבן), וקורצ'אק (השחקן הבריטי ליאו גן) והיתומים. והסיטואציות, ה־כוללות חיילים נאצים — כל אלה הם כחומר בידיה, במאמצה לעצב דמות חיה ורגישה.

„בכל תפקיד אני מחפשת משהו ש־ידבר אלי, — היא אומרת — שיתן לי אפשרות של ביטוי. אחרת אין לי עניין".

■ ,בת השכן החמודה'

אפרת היא דקת גו, תמירה, חיננית. מרשימה יותר כ„בת השכנים ה־נחמדה" מאשר כשחקנית בעלת אופי. תוך שיחה ותוך מעקב אחר התפתחותה מתברר, כי תיכנון קפדני, או אינסטינקטים בריאים, מנחים אותה בדרכה, שאינה אופיינית לאמני בידור בני גילה.

היא נולדה בתל־אביב, אך את ילדותה עברה לסירוגין בארץ ובחו"ל, בגלל נדודי המשפחה, לפי עבודת אביה.

בגיל 9, בהיותה בבראזיל, נרשמה לבית ספר לריקוד וקיבלה בנושא זה חינוך קפדני, שעד היום נותן אותותיו, הן באהבתה למחול, והן ביחס של רצינות ללימודים בכל שטח. בגיל 14, בהיותה בארה"ב, התוודעה אל ה־גיטרה, ובמסיבות החבר'ה בתיכון, ב־שפת הירקון, היתה מנגנת ושרה.

להנאה בלבד, היא אומרת. בלי מחשבה על עתיד אמנותי כלשהו. אפילו והצטרפות ללהקה צבאית היתה מקרית: היא חשבה על קורס קצינות, אולם אחותה הבכירה, ששמעה על מיבחנים ללהקות, הציעה לאפרת לנסות להתקבל. אפרת הכינה שני שירים, ניגשה למיבחן ומצאה עצמה ב־להקת פיקוד המרכז. בתכנית השנית, לצד ניצה שאול, היא בולטת בחן רב, ומושכת את עיני האמרגנים, צידדי הכשרונות.

■ המתנה — וחיפוש

דרכם של „כוכבי" הלהקות הצבאיות מובילה הישר לזרועות האמרגנים, אשר מציעים חוזה־עבודה, שכר, דמי קדימה, קשרים, הקלטות, הופעות. רבים נענים. מיעוט פונה עורף לחלוטין לעולם הבמה. אפרת לביא חשה, שהיא זקוקה לזמן נוסף.

„בארץ, אם את בת 20, את עדיין לא אדם עצמאי, — היא אומרת. — עד גיל 18 הייתי בבית. שנתיים ב־צבא. תמיד במסגרת. עדיין לא ניתנה לי אפשרות להחליט החלטה אישית מחייבת. לא הייתי בטוחה, שברצוני להפוך את הבמה למקצוע".

וכך עשתה, מכל ההצעות שהופנו אליה, נענתה אפרת לאחת בלבד; להקת המחול „בת דור" הציעה לה מילגת לימודים, כדי להכינה ללהקה.

מקץ שנה גמלה בת מספר החלטות: אין בדעתה להיות רקדנית מקצועית; המישחק מושך אותה יותר. ועליה ללמוד יותר תיאטרון, לפני שתצטרף אליו. היא ויתרה על המשך המילגה של „בת־דור", אם כי היא ממשיכה ללמוד שם עד היום הזה. אולם עתה היא יודעת, שתנועה בשבילה היא אמצעי, לא מטרה. במקביל הלכה ללמוד מוסיקה, אצל יצחק אדל ז"ל, וכן נרשמה לאוניברסיטה, שם נוסף לתיאטרון היא לומדת ספרות אנגלית, ומכינה לעצמה אפשרות של מקצוע נוסף, אם לא יתגשמו ציפיותיה מעולם הבמה. הכל נבון, מחושב, מבוגר. בלי להט הצומח מקסם הזרקורים.

„ייתכן שיש כאן הדחקה של פחד מפני כשלון" — היא אומרת בכנות. — „אינני יודעת. על כל פנים, תמיד אהבתי שפות. בנעורי חשבתי על מקצוע של מתורגמנית. גם עכשיו אני חושבת להשלים ב„בר־אילן" קורס ל־תרגום סימולטאני. כדאי לי להיות מוכנה לעבודה אחרת, כי בתיאטרון ובקולנוע אינני מוכנה לקבל כל דבר".

■ בינתיים — בת־מזל'

כצעירה בוגרת, עזבה את הבית, ו־עליה לדאוג לפרנסתה. „היום אני דלפונית גמורה", היא מספרת בחיוך ו־מוסיפה: „כמובן, ההורים מוכנים ל־עזור, אבל זה לא הוגן. אני כבר ילדה גדולה, צריכה לדאוג לעצמי. יש תשלומים לאוניברסיטה ול,בת־דור' ול־פיתוח־קול וקניית ספרים, שלא לדבר על דירה, אוכל ומכונית. והמעמד דורש גם הוצאות מיוחדות, כמו איפור, או תספורת ובגד לאירועים חגיגיים".

וכן: „גם אני עושה פשרות, — היא מודה, — אך לא גדולות מדי. בינתיים לא. אני יודעת שהייתי בת־מזל".

כל נסיונה בתיאטרון הוא בשלוש הצגות: „הדירה" מחזמר בתיאטרון המוסיקאלי של גודיק; „הלילה ה־12" לשקספיר, בתיאטרון לילדים ול־נוער של אורנה פורת; ועתה — חזרות על מחזה מתקופת ההשכלה, על צביעות וקלות־דעת, מאת י. יוספטל, בבימויו של עמרי ניצן — חבר מימי הלהקה — ובהשתתפות יהודה אפרוני, אביבה מרקוס, יעל דרוינוב, בלהה מס, ישראל רובינצ'יק ומנחם עיני, במסגרת ה„בימרתף".

„זה נהדר" — מתארת אפרת את החזרות. — מין ,פורים־שפיל' עליז. עם שירים וריקודים והלצות. בדיוק מה שצריכים היום, לא?"

והיא פוקחת זוג עיניים גדולות, עם סימני־שאלה גדולים כפליים. „השתניתי בזמן המלחמה", היא אומרת.

„במלחמת ששת הימים הייתי בת 17. היינו צעירים מדי. חילקתי דואר, עבדנו בבתי חולים. לא הבנתי בדיוק מה קורה. הפעם גוייסתי למילואים לארבעה חודשים. מצאתי עצמי בהפגזות. מה אומר לך? זה בוחלט מפחיד. וחברים שנפגעו. ולא חזרו. קונראד אומר, שצריך למות פעם, כדי להעריך את החיים, כמה הוא צודק. היום אני רואה הכל אחרת. יש לי חברים בחו"ל. לפני שנה־שנתיים היינו דומים, לכולנו אותו מישור התעניינות, אותו יחס לחיים. עכשיו יש כאילו פער עמוק בינינו".

■ אהבת המצלמה

ומה המסקנה?

אין לה מסקנות. היא עדיין מתפשת. עם ההתבגרות, עם הלימודים, עם המקצוע, חשה עצמה פתוחה להשפעות.

במקביל לעבודתה בתיאטרון, עשתה אפרת צעדיה על מסך הקולנוע. עולם זה קוסם לה במיוחד.

צורתה העדינה מעוררת אולי חשש, אם תקרין מן הבמה אל השורה האחרונה ביציע של אולם תיאטרון גדול. לעומת זאת, בקולנוע ניתן לה „ל־דבר" בעיניים. להסתפק בתנועות קלות. לתת למצלמה להתקרב לפניך ולגלות כל ניע וזיע. המצלמה אוהבת את אפרת. ואפרת אוהבת את ה־מצלמה.

מציאות הקולנוע הישראלי מעיקה עליה. אחרי מספר סרטים הגיעה ל־בכיר תפקידיה, בסרטו של דני וולמן — „מיכאל שלי". ומה הלאה?

בשנה שעברה כמעט לא הופקו סרטים בישראל. ורובם שייכים לאותה קטיגוריה מסחרית וולגארית, שאפרת אינה מוכנה להסתפח אליה.

המפיק היהודי־גרמני ארטור בראונר גילה את אפרת בסרטו של מנחם גולן, „כץ וקרסו", ונתן לה את ה־תפקיד היפה בסיפורו של יאנוש קורצ'אק. אולם זה היה צירוף מקרים בלבד. מקרים כאלה לא קורים יום יום. והשאלה לגבי עתידה המקצועי — מטרידה.

אבל בגיל צעיר ויפה ורומאנטית, העתיד נראה אופטימי. למה לחשוב על בעיות שיצוצו — מוטב להתרכז בהווה. ולגבי אפרת ההווה הוא גמר לימודים באוניברסיטה, שיעורי מחול ומוסיקה, חזרות ב„בימרתף", וכעת — שורת הקרנות בכורה של הסרט „קורצ'אק והילדים" ברחבי הארץ.

שני שמות נכבדים- שלך ושל פרקר בשי אחד

לקוחך ישמח לקבל מידיך את המתנה הבלתי צפויה־עט פרקר.
המחווה יציין הערכתך לחברתו ושמך החרוט על עט הפרקר יהווה תזכורת מתמדת להערכה זו.
פרקר מאמת כנות כוונותיך.

מפיצים בלעדיים בישראל: א. את י. אליהו בע"מ, אלנבי 140, תל־אביב. טל: 625139.

עטי פרקר המבוקשים ביותר בעולם זכו גם השנה במקום ראשון בישראל במשאל דעת הקהל ובתואר "הקניה הטובה ביותר".

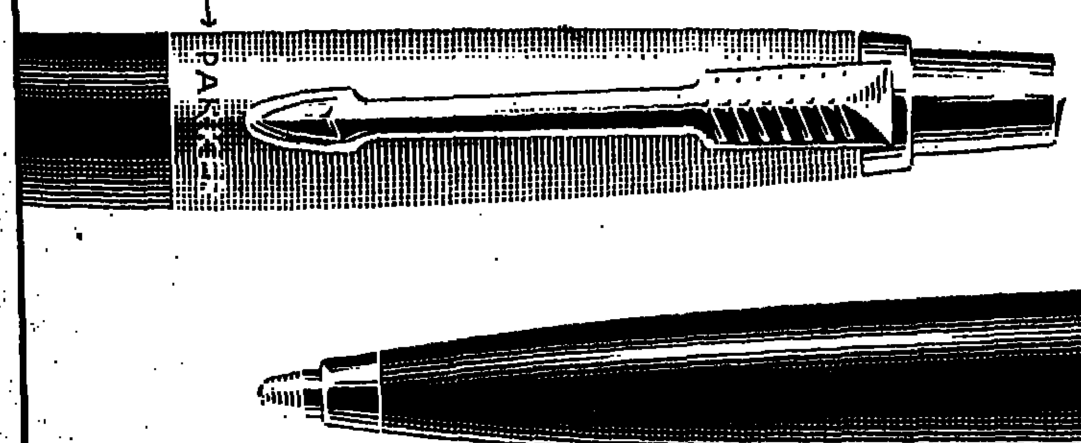

PARKER

חגי לבינסון אילון · משה פרג

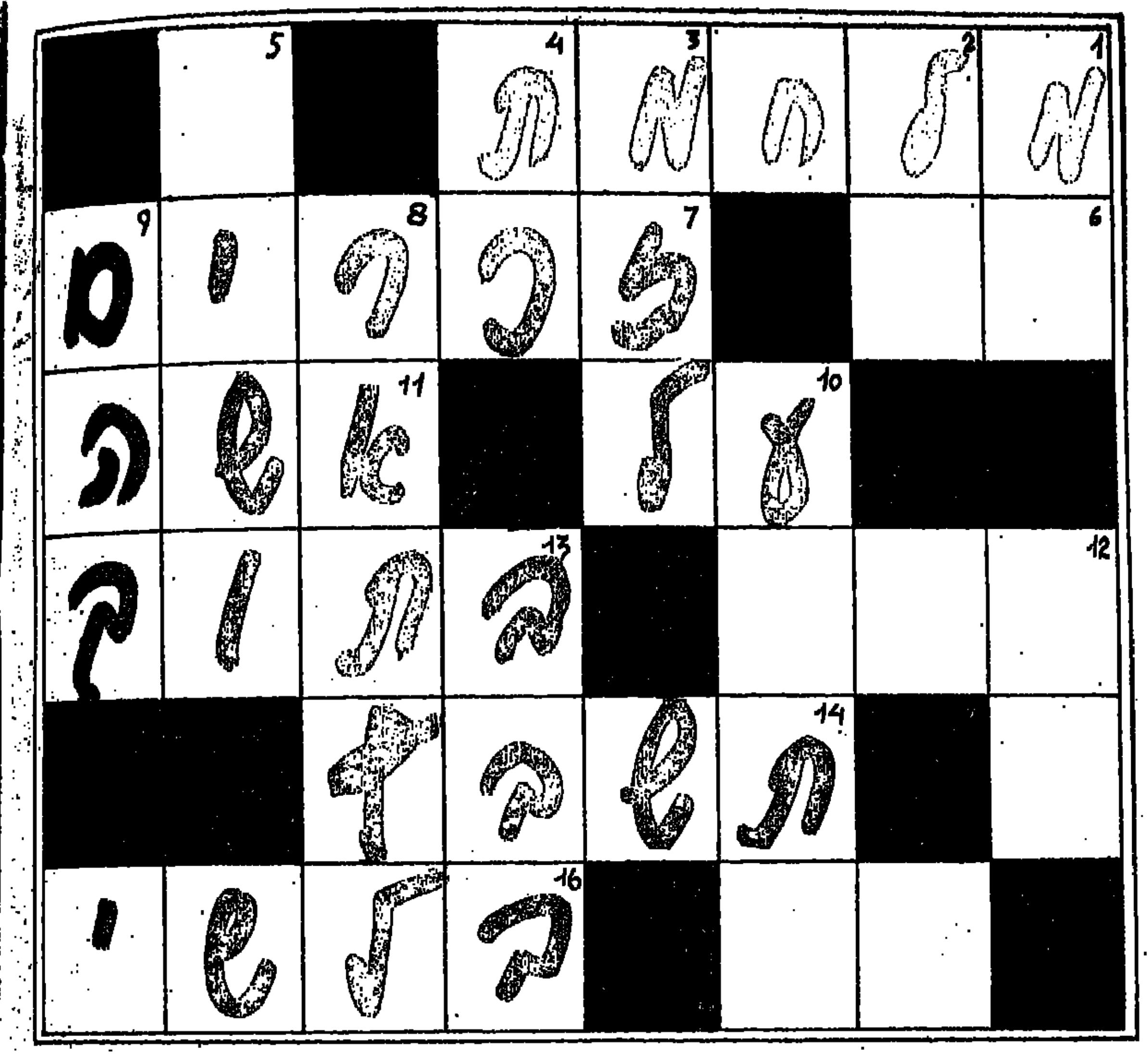

מאת משה נתן

בדראמה בלשית למראית־עין, שהוצגה עתה כסרט, מתחוללת מלחמה על חיים ומוות בין אציל יהיר ומתוחכם לבין בן־המעמד־הדל שגם התעלה וגם גזל את אשתו — בסבך מפותל של תרמיות־הטעייה ובאמנות־מישחק וירטואוזית נדירה

ב„לשי" של אנתוני שאפר היה בגירסתו התיאטרונית אחד המחזות ה־מתוחכמים והמבריקים שנתנו ב„ז'אנר" הבלשי לבמה. עתה, בגילגולו הקולנועי של ג'וזף ל. מנקייביץ', שלא טרח להוציאו מדל"ת אמות של התיאטרון אל מרחבי הקולנוע — היה „בלשי" לסרט של ממש: מותח, מפתיע ומשעשע במישור הבלשי, ובה בעת כובש ומגרה את המחשבה כדראמה עשויה היטב.

הקושי לגבי המבקר העוסק בדראמה כזו הוא, שחשיפת הכלול בה כרוכה בהכרח בגילוי עלילתה. — וזהו חטא בל יכופר. אשתדל, איפוא — אם ל־השתמש בלשונו של המחזה — להשאיר את הכסות נעולה ועם זאת „לשדוד את הפנינים" מתוכה.

„בלשי", — הסרט ייקרא בארץ „מישחקי בילוש" — הוא משחק, משחק תיאטרלי מאד. ג'וזף מנקייביץ מדגיש עובדה זו על ידי המסגרת החזותית שנתן לסרט. בפתיחה מתקרבת המצלמה אט־אט אל דגמי תפאורה מוקטנים של המקומות שבהם תתרחש הדרמה; ובי־סוף הסרט נהפך מקום ההתרחשות שוב למיבנה בימתי מוקטן, שיורד עליו מסך אחרון.

אולם עיקרו של המשחק כאן אינו בתיאטרון, אלא בכללים ובקלישאות של הספרות הבלשית הנודעת (אגאתה כריסטי ושות'). שאפר מציג לנו פארו־דיה מתוחכמת של כל התחבולות המו־כרות בז'אנר הבלשי, ובה בשעה מנצל אותן תחבולות עצמן לצרכי הדרמה ה־בלשית שהוא מפתח. מי שיתייחס אל דראמה זו כאל תשבץ בלשי גרידא, ימצא בכך, מן הסתם, טעם לפגם. רבים מן הטריקים ששאפר משתמש בהם ייראו לו טלאכותיים, בלתי־אמינים ובלתי־סבי־רים.

לי נראה, שהתשבץ הבלשי כאן איננו אלא אמצעי, פתיון ללכוד אותנו לדראמה אחרת — דרמה בנוסח סטרינדברג, על אהבה ונקמה, על מלחמתו של הזכר לזכות בשליטה על האשה, על הפגנת־כוח במאבק אלים על דומינאנטיות, על השפלה, על הפער שבין אמת לבדיות ובין משחק לרצח. הדראמה הבלשית של שאפר מבקשת מאתנו, שנקבל כמובנים מאליהם דברים בלתי מתקבלים על ה־דעת, בלי לחשוב עליהם פעמיים. ה־דראמה החבויה בפתיון הבלשי מגרה את המחשבה ונוגעת בדברים שמעבר לשע־שוע ולמשחק הבלשי.

בלב הדראמה שני גברים הנוגדים זה את זה תכלית הניגוד. אנדריו ויק (לור־נס אוליבייה) הוא סופר־בלשים בעל מוניטין ועטור פרסים. הוא מתגורר ב־טירה מבודדת ורואה עצמו נציג מובחר של עילית, שעיסוקה עיסוק של אצילים. „סיפורי בלשים הם בידור בריא למוחות אצלים" — הוא מצטט את פיליפ גדאלה, ביוגראף של שנות השלושים, שהיו תור הזהב של הספרות הבלשית (ליד מיט־תו של כל שר היה באותם ימים סיפור בלשי מרטיט, ולכל הבלשים הוענק תוי־אר). היום — אומר סר אנדריו — בי־חברה שאין בה עוד מעמדות, מפיקה ה־טלוויזיה עובדות בלשיות, מאחר שהוא אינו עוסק באמת ובעובדות, אלא ב־המצאה ובדמיון, הטלוויזיה אינה ה־שטח שלו. היא המונית מדי ל„מוח אצילי" כמו שלו.

יריבו — הגוזל את אשתו ממנו — הוא מילו טינדל (מייקל קיין), בעל־מספרה לונדוני, בן התמון, כל כולו הי־פוכו של סר אנדריו הסנוב. הוא נולד לאם בת־איכרים ולאב חצי איטלקי־קאתולי חצי־יהודי, שהגיע לאנגליה ב־שנות השלושים כמהגר. כדי לחיות ככל האנגלים, שינה האב את שמו, אבל מזלו הרע נשאר כשהיה. להתפרנס מעבודתו, כמתקן שעונים, לא עלה בידו. לבסוף שנשאר בחוסר כל ונעלם בסוחו. מילו הבן, שניחן בקסם של מאהב לטיני, זכה לא רק להקים מספרה אופנתית באזור־יוקרה בלונדון, אלא גם באהבת אשתו של אציל. הוא התחנה האחרונה בשושלת הכשלונות. היא נקודת המיפנה. בפתח המחזה מזמין אותו הבעל לביתו, כדי להסדיר ביניהם את עסקי הגרושין.

אנדריו ווק הוא מה שהויזנגר היה אומר „אדם משחק". וביתו הוא מין תיבת־קסמים של אדם משחק. הוא מוקף בובות וצעצועים שונים ומשונים, המטי־קים — כמו הספרים הבלשיים שאותם הוא כותב — כל מיני תעלולים ובדיתות סרטיות. סגור בין צעצועים אלה ובתח־בולות שהוא בודה ללא הרף בספריו, מתגעגע אנדריו לימים הטובים — הימים שלפני עידן הטלוויזיה — שבהם יצרו האנשים עצמם את הנאותיהם בחיים, בידרו זה את זה והתבצרו בעצמם. ולא רק ישבו בבטלה ונעצו עיניהם במה שאחרים משחקים לפניהם. בעומדו מול תיבת התחפושות — „תיבת האוצר ,אילו' " — נזכר אנדריו בסופי־השבוע שחגגו בביתו בימים עברו, בציד האוצרות, בחידונים, בתלבושות, במסיכות, באי־פור ובאמצעים אחרים ללא סוף להסתרת הזהות. בסופי־שבוע אלה הושמעו לרא־שונה גם קטעי הספרים הבלשיים של אנדריו. מפי אמן־יחיד שבא להשתתף במישחקים. מישחקים אלה נערכו תמיד לפי כללים בלתי־כתובים; היה להם סג־נון וצורת משלחם, וצופנים של כת גב־הרת.

„כן, כללי מישחק ומישחקים" — או־מר אנדריו למפקח המשטרה החוקר או־תו — „זה מה שעושה כל ג'נטלמן. ל־שחק במישחקים מיוחדים, זו תשוקתי, אפשר לומר שזהו עיקר חיי." המפקח מהנהן בעצב, כאילו עמד מול ילד שלא התבגר. — „מת כל כך עצוב בילד משחק ז'" — שואל אנדריו. — „אין שום דבר עצוב בזה. אם אתה ילד" — אומר המפקח. — „הרשה לי לומר לך" — מוסיף מחבר הבלשים — „כי שיחקתי מישחקים כה מורכבים, שיונג ואיינשטיין היו מתכבדים להשתתף בהם. מישחקים של יצירה ומישחקים של הרס. מישחקים של הגיון, של צבע, של אסוציאציות, של מיסטיקה, של מיסגוות. הגעתי ל־מעוף רגשי ורוחני; שכמותו אין יודעים ביחסי אנוש רגילים. והיו לי הרבה שע־שועם לגמרי לא תמימים".

בכל המישחקים הללו ידע אנדריו ל־שמור על הגבול שבין דמיון למציאות, בין בדייה לאמת, בין ספרות לחיים. קלפיו נטרפים לראשונה, כשהוא מחליט — מתוך יוהרה סנובית ומתוך העלבון הצורב של בגידת אשתו בו — לעבור את הגבול הזה. דהיינו: לשחק באדם חי, כמו שהוא משחק בדמויות שהוא בודה, לשלוט בתנועתו של יצור־אנוש ולהכתיב לו את מעשיו, כמו שהוא מתחבל את האירועים בספריו.

קורבן הסיבוב הראשון של המישחק הוא מילו, המאהב. העובדה, שאנדריו הפסיד לג'נטלמן בן מעמדו, המשחק את העם, פוגעת באושיות חייו — בגאוותו הגברית, בכבודו, ומה שחשוב אולי יותר מכל לסנוב נפוח שכמותו, בהירככיה המעמדית, שעליה נבנית עליונותו. אילו הפסיד לג'נטלמן בן מעמדו, המשחק את המישחק לפי הכללים שלו, היה סופג את המכה. אבל להיות מנוצח, כדבריו, על־ידי מאהב איטלקי זול, אשר מפת לחשוב כי ארישותו לאשתו פרושה חוסר־אונים — זה כבר יותר מדי.

ובנקודה זו — כפי שאומרים בספר הבלשים שאנדריו ושכמותו כתובים — „מסתבכת העלילה". אלא שכאן, כאמור, אין העלילה נכתבת בספר. היא ממומשת במציאות, על פי סצנריו שתיחבל מוחו של אנדריו, המשמש נוסף לכך הן כבמאי והן כצופה מן הצד.

העקרון הראשי במישחק חיים זה הוא — ההשפלה. „הדרך הקצרה ביותר אל לב הגבר היא השפלתו" — מסגיר אנדריו את תורתו האנושית על רגל אחת — „בהשפלה אתה נוכח עד מהרה ממה הוא קורץ". בשלב זה רוצה שאפר שנאמין, — אף כי הדברים נראים בלתי־אמינים למדי, — שמילו שלו קורץ מן החומר של תמימים־ללא־תקנה. שאם לא כן, איך הוא מסכים להתחפש בבגדים של ליצן שמלביש אותו יריבו, ולשתף אתו פעולה בגניבת היהלומים אשר בכספתו?

עוד אנו מטרידים את מוחנו בשאלות של הגיון וסבירות, וכבר מתברר, ש־נלכדנו במלכודת כפולה — זו של ה־מחבר וזו של אנדריו. האירוע הבלשי שנערך לעינינו אינו אלא תחבולה. הח־תיה נחשף טקס אחר, שעיקרו מאבק אלים ובוטה — מאבק רוחני וגופני — על הפגנת דומינאנטיות. מאבק זה נערך סיבובים סיבובים, כשבכל אחד מהם מכריע אחד הצדדים את הצד שכנגד, מפשיט את חייו עירום־ועריה ומפחידו עד מוות. בסיבוב הראשון מביא אנדריו את רגש־הכבוד הפגיע שלו על סיפו־קו. בהוכיחו לבן־המהגרים שהוא אביון מתעשר שאינו יודע את מקומו היאה לו.

טקס ההשפלה נעשה בניצוחו למיפגן של עליונות ופוטנציה. במהלכו פורץ, כמו ממעמקי המרתף האפל שמתחת ל־טרקלין האנגלי האלגנטי, זרם של אלי־מות כבושה, ועם האלימות נחשפת ה־שנאה הקמאית של בן־המעמד לנחות ממנו, של בן המקום לזר, של האימפור־טנט לכל מי שחיוני ופורה ממנו.

שנאה זו — והרצון לנקמה המלווה אותה — נקיה מכל אהבה לאשה. בעיני אנדריו שייכת האשה לבעלה, בין אם הוא אוהב אותה ובין אם אינו אוהב אותה. הוא מצא אותה, והוא ישמור עליה, כמו היתה חלק מרכושו. היא מייצגת אותו ואת מעמדו. היא חלק מן המישחקים שלו. לייתר דיוק, יחסי המין אתה הם חלק מן המשחקים שלו — הנישואין הם עונש שהוא נענש בעבורם. „סחור־סחור אנו צועדים לקראת יום־שנת אפסי, — אומר אנדריו. — אוספים מא־תיים מריבות, מאתיים שתיקות, מאתיים צלקות במקומות העמוקים".

בדברים אלה ואחרים מתגלה אנדריו כניהיליסט גמור. החיים בעיניו הם תוהו של ריקנות, שיעמום ואימה. המישחק הוא העוויה שעושה האדם האמיץ וה־מוכשר, כדי לעמוד מול האימה, לחסוך אותה ל„חידון רצוף של רעיונות מזהי־רים". זוהי אלומת האור המאירה לרגע את החשיכה הנצחית.

כנגד „האדם המשחק" ניצבים מילו, כפיליו, ובני דמותו. הם תובעים את עלבון החיים, שהושפלו עד־עפר במהלך המישחק. מסתבר, שהם ובני מעמדם אי־נם בהכרח חלשים וטיפשים, כמו ש־מחבר־הבלשים השחצן רואה אותם; האמת של חייהם שונה מן הפיקציה ש־הוא בודה, כשם ששונים החיים מן ה־מישחק. בעולמם־שלהם אין, ולא היה מעולם, פנאי לרעיונות מזהירים ולהמצ־אות מוצלחות, כשם שלא היה זמן ל־שתיית תה. המישחק ששיחקו בו לא היה מישחק של אריסטוקרטים משועממים המבקשים להחיות סופי־שבוע שוממים. ולא משחקים של כבוד הבא על סיפוקו. זה היה מישחק פשוט ואכזר, שבו יש רק ברירה אחת: להישאר בחיים, או ליהרג. מי שלא ניצח במישחק זה, לא הגיע לסיום — והמפסיד הפסיד הכל.

אלה שחושלו באוניברסיטאות של ה־חיים, ואינם משחקים לשם ספורט, הם מגייסים את כל תושייתם וכשרון המצ־אתם, כדי להנחית על אנדריו את ה־מכה האחרונה ולגזול ממנו לא רק את האשה, אלא גם את כבודו כגבר ומה שחשוב יותר — את טעם חייו: כתיבת בלשים. „סיפור הבלשים שלך" מטיח מילו באוזני יריבו — „היא תגובה נור־מאלית של מוחות שפלים, סנוביים, מיו־שנים ושונאי חיים".

עד כמה שמר ג'וזף מנקייביץ' על כל־לי המישחק של תשבץ בלשי זה, ניתן לראות כבר במעמד הראשון של הסרט, שהוא התוספת הקולנועית כמעט היחידה שהוסיף לדראמה התיאטרונית של שא־פר. במעמד זה צועד מייכל קיין לעבר לורנס אוליבייה, היושב במרכזו של גן דמוי־לאבירינט, ונשמע בקול רם ל־טייפרקורדר פתרון של תעלומה בלשית, המהווה את סיום ספרו החדש. קיין גמ־שך אחר הקול והולך ומסתבך ללא מו־צא במבוכי הגן. לפתע נפתח בתוך חומות הצמחית הירוקה פתח בלתי־צפוי — והוא ניצב פנים אל פנים מול יריבו.

מפתיחה מבריקה זו ועד לסוף הסרט הולך מנקייביץ' עקב בצד אגודל עם המחזה של שאפר (שאותו עיבד בעצמו לתסריט, בשינויים זעירים), ומעלה או־תו בנאמנות על המסך ללא נסיון מאולץ להוסיף לו נופך, ממדים ורקע קולנועים. הדראמה נשארת סגורה בזירת הקרב — חדר־הכתיבה המצועצע של אנדריו — וממוקדת כל כולה בשני המתמודדים. אם התוצאה אינה בדיוק „תיאטרון מצו־לם", הרי זה קודם כל בזכות עבודת המצלמה, הנעה בדיסקרטיות, כמעט ללא הפסק, משחקת עם ומדגישה בהתקר־בותה את הסיבובים במאבק על הדומי־נאנטיות.

מייכל קיין ולורנס אוליבייה, מתגוששים שכלית־רוחנית, למען אשה ולמען החיים עצמם.

עיקר מעמסת הסרט נופלת, כמובן, על שני השחקנים הראשיים — מייכל קיין ולורנס אולבייה. לאוליבייה ניתנת כאן הזדמנות נדירה למדי בקולנוע ל־הוכיח שוב, שהוא אחד השחקנים ה־גדולים בדורנו, ואולי הגדול בכולם. דומה, שמאז „ריצ'ארד השלישי" ו„ה־בדרן" לא ראינו אותו מגיש מישחק וירטואזי כל כך (בשנים האחרונות הו־פיע בעיקר במאמוטות היסטוריות כגון „ניקולאס ואלכסנדרה". מגלם בהם, פו־ליטיקאים רמי־מעלה, שנעלמים מעלילת הסרט כעבור דקות קצרות). ודאי יש בקולנוע שחקנים ספונטאניים ובלתי־אמצעיים יותר מאוליבייה. אבל אדרי־כלים־של־אופי — אין כמוהו. אנדריו שלו הוא מלאכת־מחושבת מחושבת ל־פרטי פרטים; שתי וערב של סנוביזם, יוהרה, אלגאנטיות שמנונית ואלימות כבושה.

לזכותו של מייכל קיין יאמר, שהוא מתמודד לכל אורך הסרט עם בן־גזע־הנפילים — ויוצא מתתמודדות זו ב־כבוד רב.

שני השחקנים מגלמים לסרוגין את המשחק ואת הרוצח. והתחבולות שת־מחזה גדוש בהם בנויים על מישחק משוכלל של הטעיות, שבו מתגלה ה־רוצח כמשחק והמשחק כרוצח. יתכן ודאי שיראו במעברים אבסורדיים — ולעיתים גם מופרכים — אלה, מרצח למישחק וחוזר חלילה, בידור בלשי וזהו לא. הם יאמרו, שגם אצל שאפר — כמו אצל גיבורו אנדריו — היה הבלש למכונת של טריקים מתעתעים. אולם גם מי ש־ישלול את העומק והאמינות של „מי־שחקי בילוש" כדראמה, יודה, שזהו בי־דור מורכב, מתוחכם ונעלה לאין־ערוך מן המקובל בתשבץ הבלשי. וגם בכך דיינו.

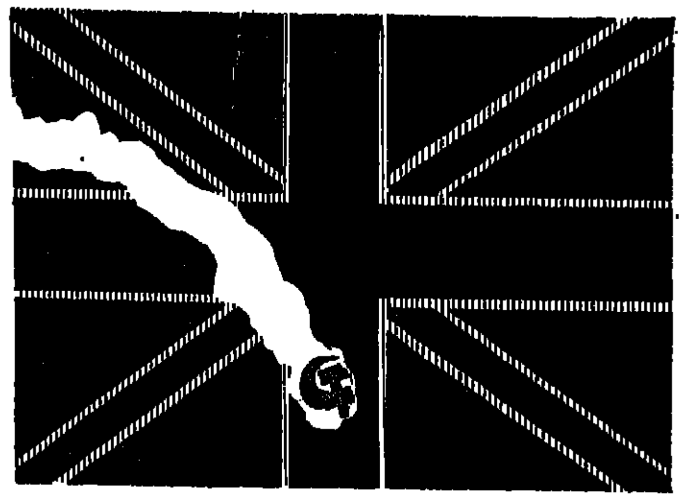

החפרפרת

רומן ריגול מאת ג׳ון לה קארה

תמצית הפרק הראשון:

בשופת־מטר, מאביב, מגיע ג׳ים פרידו לעבוד כממלא־מקום של מורה לצרפתית בבית־ספר פנימיה שמחוץ לעיר. יש לו מום בגבו, ואין יודעים דבר, למעשה, על עברו. רווק הוא, כנראה. ג׳ורג׳ סמיילי, לעומתו, המתגורר בצ׳לסי שבלונדון, יש לו אשה, שאינה שומרת לו אמונים ביותר, ככל הנראה לעין. יום גשום פוגש בו חבר רחוק, רודי מארטינדייל, איש משרד־החוץ הבריטי, שהועסק בענף התפקידים שעל גבול הביון. סמיילי נאות לו לסעוד עמו בערב במועדון ששניהם חברים בו. מארטינדייל הפטפטן מעלה בשיחתו את התמורות שחלו באחרונה בפיקוד השירות החשאי, אותן תמורות שבגללן פרש סמיילי ונמצא זה שנה בגימלאות.

פרק שני

„פשוט ענין של חוסר כוח־רצון״, אמר סמיילי לנפשו, עם שדחה באדיבות את הצעותיה של גברת שעמדה בכניסה. „קוראים לזה אדיבות, אבל למעשה זו רק חולשה, ראש־גוצה שכמוך, מארטינדייל...״ הוא פסע פסיעה גסה, לעקוף איזה מכשול בלתי־נראה.

„חולשה״, חזר אל שלו, „ואי־יכולת לחיות חיים שלמים לעצמם בלי תלות במוסדות״ — שלולית אחת נספגה כולה בתוך נעלו — „וקשרים רגשיים שבטלה תכליתם מזמן. כגון אשתי, כגון ה׳קירקס׳, כגון חיים בלונדון. מונית!״

סמיילי הגיע לקינגס־רוד, ושם שהה על המדרכה, ממתין לחצות את הכביש. לפניו היה רחוב בייווטר שלו, מבוי סתום שאורכו בדיוק מאה ושבע־עשרה פסיעות שלו. מתוך הרגל ממורש סקר סמיילי את תריסי־התפלדה, המגוננים על החלונות הנמוכים של הבתים הג׳ורג׳יאניים, ובדק איזה מן המכוניות מוכרות לו ואיזה אינן מוכרות; מבין אלו שאינן מוכרות, לאיזה יש אנטנות ומראות נוספים, כי הללו תקרונות הסגורים האהובים על אנשי מעקב. קצת עשה זאת כמיבחן של זכרון, מישחק פרטי, שתכליתו לחישמר מן תניוון של חיים בגימלאות, ממש כמו שבימים אחרים היה לומד את שמות החנויות לאורך מסלול נסיעתו באוטובוס אל המוזיאון הבריטי; ממש כמו שידע כמה מדרגות יש בכל גרם־מעלות בביתו שלו ולאיזה כיוון נפתחת כל אחת משתים־עשרה הדלתות,

אך היתה לו לסמיילי סיבה שניה, והיא הפחד, הפחד הסמוי, המלווה כל מקצוען עד קברו. רוצה לומר, שבאחד הימים, מתוך עבר סבוך־ומסובך עד כדי כך שהוא עצמו לא יכול לזכור את כל האויבים שאולי קנה לו, ימצא אותו אחד מהם ויתבע את סילוק החשבון.

הוא חצה את הכביש. ביתו היה שרוי באפלה, הווילונות היו כפי שהניח אותם בצאתו. הוא עלה בשש המדרגות עד לדלת־הכניסה. מאז הסתלקה אן, עזבה אותו גם המשרתת שלו; לאיש מחוץ לאן לא היה מפתח. היו שני מנעולים, ושני כפיסים מעשה־ידיו, שבבים של אלון שכל אחד מהם כשיעור של אצבעון, תחובים לתוך המשקוף ממעל ומתחת לאחד המנעולים. היתה זו יותרת מימי השדות שלו, באחרונה, בלי דעת מדוע,

שוב החל להשתמש בהם; אולי לא רצה שתפתיע אותו. בראשי־אצבעותיו גילה כל אחד משניהם בזה אחר זה, כתום מעשה־השיגרה, פתח את המנעול, הדף את הדלת ושמח אותה וחש במשלוח הדואר של הצהריים, המפוזר על המרבד. הוא העלה את האור במסדרון, השתוחח והעיף מבט בדואר שלו. אחד המכתבים היה מן הבנק, בנוגע לסידור מקומי של משיכת־מזומנים לזכות הלידי אן סמיילי, בסניף של בנק־מידלנד באימינגם.

ומה, לכל־הרוחות, הם עושים באימינגם? מי בכלל ניהל אי־פעם פרשת־אהבים באימינגם, בשם אלוהים? היכן היא אימינגם?

כעבור חמש דקות, לבוש מעיל־מסע חום וגמלוני, המעיל חיבש חייד שהיה לו, יושב היה ג׳ורג׳ סמיילי סר־וזעף במכונית־הספורט הפרוצת־לכל־רוח של פיטר גילם, שאותה החנה קודם־לכן בכיכר שבקירבת־מקום.

מחוז־חפצם היה אסקוט, מקום מהולל בנשיו ובסוסיו. מהולל אולי פחות כמעונו של מר אוליבר לייקון, מלשכת הקאבינט, יועץ בכיר לכל מיני ועדות ממשלתיות מעורבות וכלב־משמר של הקאבינט לענייני ביון. או, כפי שהתבטא גילם במחות יראת־כבוד, ראש־השוטרים של וייטהול.

גילם נהג במכוניתו ברישול, אך

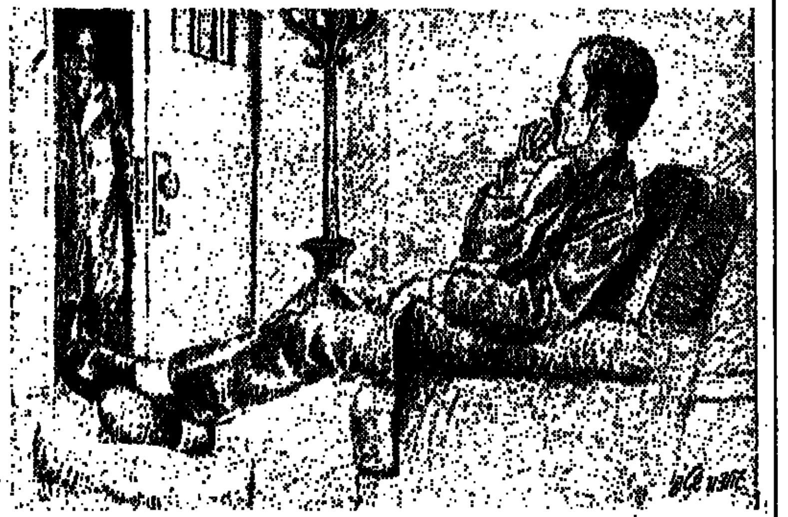

עדיין מהרהר היה בשאלה והנה הבחין מבטו במטריה בלתי־מוכרת בכן־המטריות. והירהור מהיר חלף בו, שהואיל והמטריה יבשה, הרי ודאי הגיעה שמה לפני שש־ורבע, כאשר החל הגשם, כי גם בכן־המטריות לא היתה שום רטיבות. וכמו כן הירהר, שהואיל ובעל־המטריה ידע על הכפיסים וידע איך להחזירם למקומם ועמד לו שכלו להניח את דברי־הדואר אצל הדלת, אחר שהזיזם ובלי ספק גם קרא אותם, קרוב הוא ביותר למידת ההגיון; שהוא גם מכיר את סמיילי; ואין הוא מאהב של אן, אלא מקצוען כמוהו, שבזמן מן הזמנים עבד אתו בשיתוף־פעולה הדוק וידע את „כתב־היד״ שלו, כמו שקוראים לזה בלשון־המקצוע.

הדלת של הטרקלין היתה פתוחה כהוא־זה. בלאט הדף אותה עוד מעט.

„פיטר?״ אמר.

מאור הבא מן הרחוב ראה שתי נעלי־זאמש, משוכלות בעצלתיים, מודקרות מקצה אחד של הספה.

„אני במקומך לא הייתי פושט את המעיל הזה, ג׳ורג׳ דודי״, אמר קול חביב. „דרך ארוכה יש לנו״.

במהירות. סמיילי חמה בן כמה הוא וניחש שהוא בן ארבעים. באור הירח המלא היה מסיט את ידית־ההילוכים בתנועת זרימה ממושכת, כאילו הוא מעביר אותה במים. על־כל־פנים, הירהר סמיילי ברוגזה, המכונית צעירת הרבה מדי בשביל גילם. נוסעים היו זה עשרים דקות. סמיילי שאל תריסר שאלות ולא קיבל תשובה שוות פרוטה, ועתה נתעורר בו פחד כוסמני, אשר סירב לנקוב בשמו.

„אני מופתע שלא זרקו אותך החוצה יחד עם כולנו״, אמר, לא בנעימות יתירה. „היו לך כל הכישורים: היית טוב בעבודתך, נאמן, שומר־סוד״.

„מינו אותי על מחלקת ציידי־הקרקפות״.

„אלוהים אדירים!״ אמר סמיילי ברעדת, ועם שוקף את צווארונו סביב פימות סנטרו, הירהר בבריקסטון, בבית־הספר חמור־הסבר ששימש מטה ראשי ל„ציידי־הקרקפות״. שמם הרשמי היה „מסעי״. הם הוקמו על־ידי „פיקוד״, לפי הצעתו של ביל הידון, בימי התלוציות של המלחמה הקרה, כשהיו מעשי רצח וחטיפה וסחטנות־פתע מעשים שבכל יום, ומפקדם ה־ראשון נתמנה על־ידי הידון. הם היו קבוצה קטנה, כתריסר במספר, והיה עליהם לעסוק במלאכות של פגעי וברח, שהיו מזוהמות מדי או מסוכנות מדי לאנשי־הקבע בחוץ־לארץ. עבודת־ביון טובה, כך הטיב „פיקוד״ תמיד, היא הדרגית ונשענת על מין טוב־מזג. „ציידי־הקרקפות״ יצאו מן הכלל שלו עצמו. הם לא היו הדרגיים וגם לא היו טובי־מזג. בכך שיקפו לא את אופיו של „פיקוד״ אלא של הידון. הם עבדו ביחידות, ולכן הרחיק אותם מעין אדם, מאחורי חומת־אבנים, שבמרומיה שברי זכוכית ותיל דוקרני.

„שאלתי אם ׳לאטראליזם׳ זאת מלה שאומרת לך משהו״.

„בשום־פנים־ואופן״.

„זאת התורה ש׳הולכת׳, כעת. מנהג היה ה׳קירקס׳ מנוהל לפי חבלים. אפריקה, גרורות, רוסיה, סין, דרום־מזרח אסיה, מה שתרצה; על כל חבל פיקד הגאון שלו, ו׳פיקוד׳ ישב בשמים והחזיק בחוטים. זוכר?״

„זה מעלה איזה הד רחוק״.

„ובכן, כיום, כל מה שמיבצעי, נמצא תחת גג אחד. קוראים לזה ׳חונת לונדון׳. יצאו החבלים, נכנס הלאטראליזם. ביל הידון הוא מפקד ׳חונת לונדון׳. רוי בלנד מספר שניים שלו. טובי אסתרהאזי מתרוצץ ביניהם כמו כלבלב. הם שירות בתוך שירות. יש להם סודות משלהם והם אינם מחערבים עם האחרים. הודות לכך אנו בטוחים יותר״.

סמיילי פתח, „שומעים משהו על — ״ אחרי־כן שאל, בנימה הססנית יותר, „מה חדש בנוגע לאליס?״

„בהסגר״, התיז גילם.

„הו, ודאי. מובן. אינני מתכוון להיט. רק פשוט, האם הוא יכול להסתובב וכיוצא־בזה? הרי החלים. מסוגל ללכת? כשמקבלים בגב, זה יכול להיות גורא מסובך, כך אומרים״.

„אומרים, שהוא מסתדר לא־רע. איך אן? לא שאלתי״...

עתה ישבו בחצי־גורן עגולה ומולם כסא אחד ריק. מהלך מילין סביב היה זה הבית המכוער ביותר, ולייקון קיבל אותו בזיל־הזול. הטרקלין היה אולם גדול, שבו חלונות־צבעוניים בגובה שישה מטרים וסיפון של עץ־אורן מעל לכניסה. סמיילי ספר את החפצים המוכרים: פסנתר מוקף שחוברות תווים פזורות עליו; תמונות דיוקן ישנות של אנשי־דת בגלימות; אותה חבילה של הזמנות מודפסות. אותה אש בוערת באח, עלובה לעומת הסב־

מפגשה משפחתית: בריז׳יט מארחת בביתה בריביירה את בנה ניקולא ואת אביו, בעלה לשעבר ז׳אק שארייה.

מאת לואי ואלנטין

לואי ואלנטין הוא העתונאי היחיד בעולם שהצליח לראיין את בריז׳יט באַרדו, סמל־המין הנשי הנודע, על ציוני הדרך בחייה.

אני בת ארבעים — אז מה? מרגע שנולדתי, אני מוסיפה ימים ושנים. זה טבעי, ובגלל זה לא יהיו לי סיוטים, לא אלכלך ספות של פסיכיאטרים ולא אבכה את עצמי. לעיתים אני מגלה קמט קטן ליד העיניים, אבל אני לא אתעצב בגלל שערה לבנה ובגלל קמט בעור. אני רוצה להזקין כמו חיה, קרובה לטבע.

הייתי רוצה לפרוש אל אחוזה בכפר, ולמצוא את שיווי־המשקל שלי בין איכרים ובעלי חיים, שלא יהיו עוד צלמים בחיי. אני יודעת את מחירה של חירות. איזה חלום! להיות פארדו, ב.ב. — לאורך ימים, זהו נטל מחריד. לעתים קרובות אני קוראת לעצמי: „בריז׳יט!״ אני שואלת את עצמי, „מה שלומך, בריז׳יט?״ אבל מיד מופיעה ב.ב., וזה סוף היחס האינטימי. אני כעין מוסד ציבורי — כמו ממעל המכוניות „רנו״. אינני יכולה לקנות סיגריות כמו נשים אחרות, לשכור מונית או ללכת לקולנוע, בלי שזה יעשה רושם.

„תמיד אותן שטויות״

לגבי גברים, זה מסובך עוד יותר. לא בי הם רוצים — הם רוצים את ב.ב. להחזיק בידה של ב.ב. לראות את החיוך של ב.ב. „הרטיבי את השפתיים, הייכי, היראי כאשה־ערפד״ — היו אנשי הקולנוע אומרים. חשבו אותי לסופר־מטומטמת של המאה. וכשהיו מפריזים ואני הייתי מתרתחת, היו אומרים: „מה לעשות, קאפריזות של כוכב — זה יעבור״.

אני סחורה, מוצר, נוסחה, טונות של נייר עתון ביזבזו עלי — והרי הנייר יקר כל כך. בסופו של דבר תמיד היו מספרים אותן השטויות: ואדים, התונה, דיסטל, סאמי, שארייה, שוב התונה, זאגורי, גינטר זאקס, התונה בפעם שלישית, מאדראג, האחווה בבוש, סקי־מים. עירום, מיזמוזים, דובונית, ב.ב., בריי־ברי, בת 20, בת 30, בת 40, ישבן מגרה...

כבר 23 שנים אני ב.ב. כבר 23 שנים אני אומללה כאשר אני מרגישה שלא אוהבים אותי. אני פוגשת בני אדם, הדוקרים אותי במבטיהם, מסתכלים בי כמו שמסתכלים בכבשה בת חמש רגליים. יש לי חוש שישי לאנשים שלא מחבבים אותי. מתמיד קשור שמי במושג „שערוריה״. חרא! אני לא אחיה נגד הטבע שלי, מפני שיש כמה מטומטמים פריגידיים שרוצים כך. אני אשמה שאני ב.ב.?

פעם אמר לי ואדים משהו שפגע בי מאד: „גבר שיש לו כמה אהובות נחשב בצרפת דון־ז׳ואן, ואשה שיש לה כמה מאהבים, היא זונה״. לדעתי, יש לאשה זכות לחיות בדיוק כמו גבר, בלא להכחים אותה כזונה. אני הוכחתי זאת, ומתוך כך הסכו אותי לסמל־מין.

„הייתי מכוערת מאוד״

כשהייתי ילדה, הייתי נותנת הכל כדי להיות „לה בארדו״, ב.ב. הייתי מכוערת מאוד. בגיל 10 הרכבתי משקפיים, וגשר יישור על שיני. בת 15 כינו אותי בבית הספר „צרצר״ או „סרדין״, כי היו לי רגליים ארוכות מאוד. גדלתי מלאת תסביכים. בו בזמן שבנות אחרות התמוגגו מהמבטים החשקניים של מחזרים, הייתי אני אוכלת את עצמי בפחד, שכיעורי דוחה אנשים. היו לי גבות עבות. וזרועותי היו שעירות כמו דרדרים. אפי היה זקוף לשמיים. הייתי התגלמות של אסון.

גם כיום אינני חושבת את עצמי לסנסאציה. טוב, יש לי גוף שמתעניינים בו כיום. אבל עדיין אני רואה עצמי כבת ביישנית. לכן

(הסוף בעמוד 35)

17 שנה — שער ב„מאץ׳״; אחרי כן — תסרוקת, מבט, שפתיים ומחשוף שנהיו ל„סמל מסחרי״ שלה; ותיום.

שיפודים

העצומה העצומה

במרתף שבדירת הגג ישבו האנשים מתוחים. מיבצע ההחתמות היה בעיצומו. ב־60 יישובים ברחבי המדינה הסתובבו ה־סוקרים. „עדיין לא הגיעו שום תוצאות ?" שאל שאול בפעם האלף. „אל תדאג", אמרה יוכבדית, המזכירה. „העסק מוכרח להצליח. האנשים יחתמו".

תכנית הפעולה היתה פשוטה ונועזת. „שאול את שאול", חברה להפצת ספרים וכל מיני פיצ'יוקאס, היתה נתונה לאחרונה במצב קשה. הסוכנים ששוטטו ב־רחבי הארץ לא הצליחו להחתים אנשים על התחייבות לרכישת הסידרה המפורסמת „תולדות התרבות הפאטאגונית" ב־גן כרכים וגם ההוצאה האלבומית של „ששת ספרי המהדל" היתה מחדל.

ואז עלה הרעיון. מיבצע ההחתמות על העצומה למען השטחים שמארגן הליכוד, ומיבצע החתמות הנגד שמארגן השומר־הצעיר. ומיבצע ההחתמות נגד ההחתמות־הנגד שמארגן הוועד למען שלימות־העצומה, ומיבצע החתמות הנגד־נגד־נגד ש־מארגן הגוף נגד־נגד־נגד. כל הניירות הללו, שמגישים לפני האזרח הקטן ל־חתימה, משאירים אותו פוור־דעת במקצת. וקל־חתימה לתפליא. בנקודה זו צריך רק סוכן זריז, שיקפוץ ויגיש לאזרח טופס התחייבות לרכישת ספריה ניידת ב־340 תשלומים שווים, וכל הסיכויים הם, שהאזרחון יחתום, בתקווה שהסוכן יבין את הרמז ויתנדף.

זה היה הצ'אנס האחרון של הפירמה „שאול את שאול". הסוכנים היו פזורים בכל הארץ, מחכים לרגע ההתרככות האוכ־לוסיה כדי להלום, ובמרכז חיכו הכל ל־טלפונים המבשרים על סיום שלב א' של המיבצע בהצלחה, קרי מכירת כל הסחורה, וכבר הכינו את הכל לשלב ב', ש־עיקרו החתמת האוכלוסין על שבועון, ש־שמו לא נקבע עדיין, ל־9 שנים קדימה.

לעקרת הבית

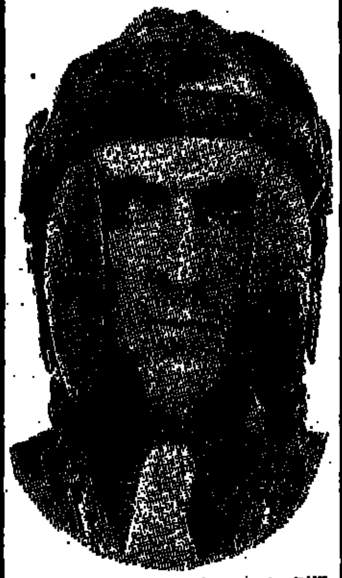

האם הגבר שלך סובל מפזילות ל־צדדים ! האם הולצות הטריקו משג־עות לו את השכל ? למה לך לתת לו לסבול ! הכניסי את ראשו לתוך ריתמה מעשה ידיך, ותראי איך שהוא יביט תמיד רק ישר.

השקעה בטוחה

סוג אחד של מודעות, שמתפרסם לפע־מים בעתונים, מלהיב את דמיוני. אלו הן מודעות קטנות בדרך כלל, משהו כמו 2 אינץ' על 2 טורים, וכתוב בהן דבר מערך כזה :

> ברשותי
> 1,000,000 ל"י במזומן
> מעוניין בהצעות להשקעה
> הרצליה פיתוח, ת.ד. 470091

חשבון העגול להפליא, המצויין בהצ־עות המגוונות האלו, גורם לאדם במוני, שנעשה מטפל למראה שטר של 100 ל"י, קצת, איך לומר, מעורר מחשבה. ולפעמים, כשאני נשאר לבדי בבית, וה־ילדים ורותי בגן, אני יושב לי ליד ה־שולחן ומנסח את הצעתי בערך במלים אלו :

א.נ.

ברשותי פרוייקט מעניין להשקעה כס־פי. ברשותך, אפרט את סעיפי ההוצאה :

1. קראמיקה צבעונית על תיקרת המטבח (עבודת יד מפירנצה, משהו משגע)	28.000 ל"י
2. ציפוי עץ טבעי לדשא	170,000 ל"י
3. גדר דקורטיבית ממגוחצים ישנים	210,000 ל"י (אחרי הנחה)
4. פריז'ידר חדש (48 קוב, עם מיתקן מיוחד לקוביות אבטיח בדלת המקרר)	19,000 ל"י (לפני מיסים)
5. מיסים לנ"ל	415,547 ל"י
6. סטריאו	70,000 ל"י
7. תקליט של הגשש החיוור לסטריאו הנ"ל	30 ל"י
8. בורסאות סיניות עתיקות לסאלון (ראיתי אצל מארקו בשוק־הפשפשים, צריך לחטוף מהר לפני שהן תיעלמנה)	80,000 ל"י
9. תמרוקים	6.655 ל"י
סה"כ	1,000,006 ל"י

כפי שאתה רואה לפי הסיכום, חסרות כאן 6 (שש) לירות. את הבעייה הזאת תעזוב לי, אני מוכן להשקיע את הסכום החסר כחלקי בעיסקה.

ברור לי, שתעורר מספר שאלות בדבר כדאיות ההשקעה הנ"ל, ובדבר הרווחים הצפויים לך מהפעולה המינבסית המוצעת. תראה, אני לא יכול להבטיח לך שום דבר כרגע, אבל לאור המצב הנוכחי של כל הכספים שהושקעו עד כה בצורות אחרות במשק, איזו אלטרנטיבה יש לך ?

בכל הכבוד,

אני

יקירי!

אנחנו מטיילים בין ה־ ובין ה־ של ארצנו. בדרך נתקלנו ב־ אבל לא נבהלנו. פרצנו את ה־ והגענו למקום ההתנחלות. ה־ זורחת ו־ מרחף בשמיים. אל תדאגו, עוד מעט יבוא ה־ ויסע אותנו, וגם נתראה שוב.

שלכם
עקבי כהן

מתגעגע זכור! יקירך תואם לך. שלח גלויה זו עוד היום.

ציונה

אני נמצאת בין ההתנחלויות ... בירושלים ... יש כאן המון ... שאני רוצה ...

שלך
אביבה

לרותי שלי שלום.

אני מנצל את ההפוגה על מנת לשלוח לך כמה מלים. סלחי לי על כתב היד המקושקש, אני כותב בחושך ותיק שלי קצת כואבת. לא, אל תדאגי, זו רק שריטה קטנה.

אני חושב אלייך כל הזמן. ...

אני אוהב אותך.

נ.ב. ...

לכבוד עם ישראל.

די! תפסיקו! די, די, מספיק כבר, מספיק

יפעת ... 6, חיפה

מאיר עוזיאל

אירופה – כפר סבא ומלכת היופי

כרטיסי טיסה במבצע מכירות חסר תקדים

לפשטכריוז איש מסחר כי יעניק כרטיס טיסה לאירופה, לאחד מכל שני לקוחות אשר ירכשו מוצרים מסויימים מאלו המוצעים על־ידו, נשמע הדבר מפקרן ביותר. גודל הפרס והסיכוי לזכות בו מחד וההכרזה המפתיעה מאידך, די בהם כדי להביאנו אל סלון השרון בכפר־סבא כדי לתהות על קנקנו של המבצע המכונה „מבצע השנה".

„מבצע השנה" הנערך בימים אלו ע״י סלון השרון בכפר־סבא הוא ללא כל ספק מבצע מקורי ומפתיע, אך לא פחות מעניין ומפתיע הוא סלון השרון עצמו. כשאתה נכנס לעיר קטנה כמו כפר־סבא הינך מצפה לראות חנות קטנה המתיימרת להקרא סלון, ולהפתעתך עם כניסתך הינך מוצא את עצמך בסלון ענק העוסק במימכר מגוון ביותר, מתקליטים ומיקסרים ועד תנורי אפיה, מקררים ומערכות ריהוט לסלון, וכל זאת תוך תצוגה עשירה ומעניינת ושירות נעים ואדיב.

חזי לובלסקי, צביקה דקל ומלכת היופי בערב פתיחת „מבצע השנה"

שרשרת הרעיונות

מבצע הטיסות לאירופה אינו הראשון ומובן שלא האחרון בשרשרת רעיונותיהם המקוריים של חזי לובלסקי וצביקה דקל, בעליהם של סלון השרון בכפר־סבא ושל רשת השיווק הארצית „שרונית", המספקת מוצרי חשמל ביתיים לעשרות חנויות וסלונים בכל רחבי הארץ. השניים בני ה־28 החלו את דרכם רצופת ההצלחות לפני כשש שנים עת פתחו בכפר־סבא חנות קטנה לצרכי חשמל, אך כאמור היתה זו רק ההתחלה, חזי וצביקה שאפו להגיע אל מירב הלקוחות ולאו דווקא אל הכפר־סבאים. כן המחשבה, כפי שמבטא אותו בשטף ובמלים ברורות חזי, הוא אשר הינחה אותם בצעדים הבאים: „ככל שהעסק גדול יותר, כך גדול יותר גם החיסכון ללקוחות, מבחר הסחורה הוא רב ואפשר למכור במחירים הנוחים לצרכן, וגם לספק לו שירות טוב יותר". מחשבה — ומעשה בצידה, השניים פותחים את „שרונית" ברעננה, הראשונה ברשת החנויות שרונית, המתפרסת היום על־פני עשרים ואחת ערים: נהריה, נצרת, חיפה, חדרה, נתניה, רמתיים, רמת־השרון, הרצליה, פתח־תקוה, בני־ברק, רמת־גן, גבעתיים, חולון, בת־ים, ראשון־לציון, רחובות, אשדוד, באר־שבע ועוד היד נטויה. ותוך כדי ההתפשטות ה„אימפריאליסטית" על פני מדינת ישראל, מקימים צביקה וחזי גם את סלון הענק בכפר־סבא — „סלון השרון", בית עסק ששום איש עסקים ישראלי לא היה מתבייש בו. הסלון המנדרני בן שתי הקומות, המשתרע על שטח של 600 מטר מרובע, פועל בשיטות חדישות ביותר (כולל עיבוד נתונים במחשב), מכיל מתוצרתן של הטובות בחברות היצרניות בארץ ובעולם ומתופעל על־ידי צוות רחב ביותר של מוכרים אדיבים ומסורים, אשר היתמחו כל אחד ואחד בנושא אחר המיוצג על־ידם בסלון. „מכיוון שהגענו למסקנה כי הצעירים במיוחד — אם כי לא רק הם — נתקלים בבעיות ריהוט, פתחנו גם מחלקה מיוחדת לנושא הזה, מחלקה שאינה יכולה להסמיק מול כל חנות אחרת בתל־אביב", אומר צביקה.

„בימים עברו נהגו תושבי הערים הקטנות לנסוע לתל־אביב, על מנת לרכוש מוצרי איכות ולזכות בשרות טוב ויעיל — מטרתנו היתה להביא את מוצרי האיכות ואת השרות המתאים לערים הקטנות — והנה המטרה הפכה למציאות. בעזרת אומץ, גמישות ודרכים לא שיגרתיות יישמנו את רעיונותינו", אומר חזי. ומוסיף צביקה: „עובדה — כשמונים אחוזים מהלקוחות שלנו באים מחוץ לכפר־סבא. הדבר מוכיח כי דרך המחשבה שלנו עשתה לה כנפיים, ועתה אנו מוכרים ומעניקים שרותים לחיפאים, ירושלמים ותל־אביבים רבים ביותר".

רעיונות כמובן לא חסרים. לפני כשנה הועניק „סלון השרון" בטכס הגרלה חגיגי ורב משתתפים, מכונית „סוברו" לאחד מלקוחותיו. בימים אלו מעניקים חזי וצביקה מדי ערב כרטיסי טיסה לאירופה (הלוך ושוב, כולל מיסים). ומה בעתיד? באשר לרעיונות הפירסומיים מחייכים חזי, צביקה ואנשי הפירסום שלהם חיוך ממתיק סוד, אך בנושא ההתפתחות והקידום מוכנים השניים לספר בשטף רב ובבהירות, ואומר חזי: „יש לנו רעיון לפרוייקט גדול ואנו מנהלים מגעים בקשר לכך. אני מקווה שלא ירחק היום, מכל מקום לא אלפי שנים, והדבר יתגשם — והכוונה לכל בו ענק על שטח של כחמשת אלפים מטרים מרובעים, לגוג בה שש קומות — כאן בכפר־סבא.

...שש קומות?... — וחזי מוסיף — „קומה ראשונה — סוכנות למכירת מכוניות, קומה שנית — ריהוט, שלישית — מוצרי חשמל, רביעית — ביגוד ונעליים, חמישית — כלי בית ובשישית ירוכזו כל המשרדים שלנו. אתה שואל מה זה יתן? הרבה! מגוון הסחורות והאפשרויות יוזיל את המחירים. הכל יתרכז עבור הרוכש בקופה אחת והוא יוכל לקנות גם באשראי — בצורה זו יקבלו גם חיי המסחר של כפר־סבא תנופה ממשית, לקוחות יגיעו לכאן מכל רחבי הארץ ובהכרח יתפתחו בעיר גם ענפים וגורמים אחרים מחוץ לענפי המסחר".

מבצע השנה

באשר למבצע המכונה „מבצע השנה" מסביר צביקה: „מבצע זה הינו דגם מוקטן של רעיונותינו ומטרותינו, להראות לתושבי הערים הקטנות כי על מנת לרכוש ריהוט או מוצרי חשמל באיכות גבוהה ותוך שרותים אדיבים ויעילים אין צורך לנסוע לתל־אביב, ולהוכיח לתושבי הערים הגדולות כי טוב וכדאי להגיע לכפר־סבא על מנת לרכוש מוצרי חשמל ביתיים או פריטי ריהוט", ואמנם מסתבר שהציבור באמת משתכנע, עשרות קונים אשר אינם דוקא מתושבי כפר־סבא עוסקים בלהט בהתעניינות ורכישת מוצרים בעזרתם של צוות המוכרים המתוגבר בסלון.

„מהו סודכם?" — אני מקשה. „אין סודות", עונה חזי, „אנו מעניקים כרטיס טיסה לאחד מכל שני לקוחות הרוכש מהמוצרים המוצעים לו על־ידנו — מקרר או מכונת כביסה או תנור אפיה או מערכת סלון או חדר שינה או מערכת סטראופונית — יותר מזה — אנו מעניקים כרטיס טיסה לכל לקוח הקונה שניים מתוך מוצרים אלו. ומדוע דווקא עתה, כאשר שוק מוצרי החשמל בישראל כפי שמכנים אותו הסוחרים „מת"? עונה צביקה: „אין זה מדוייק לכנות את שוק מוצרי החשמל היום כשוק מת — ואת ההוכחה אנו רואים בתנועת הקונים הרבה כאן בימים אלו, האמת היא שאלו העושים לעצמם את החשבון הכלכלי הנכון רוכשים ריהוט ומוצרי חשמל דווקא בימים אלו.

„ההאטה השוררת כיום במשק מחד ומס הערך המוסף אשר נתבשרנו כי יכנס לתוקפו בקרוב מאידך, השאירו את מוצרי החשמל והריהוט במחירים קבועים לתקופה זו, אך אין כל ספק שבעוד חדשים ספורים יעלו מחיריהם של מוצרים אלו באחוזים רבים ביותר, כך שאלו העושים את חשבונם תוך מבט מפוקח אל העתיד ערים לאפשרות חיסכון של כשלושים אחוז ויותר על־ידי רכישת המוצרים היום. דבר זה אנו משתדלים להסביר לכל לקוחותינו".

הסלון עצמו שרוי באווירת חג. עשרות לקוחות סובבים בסלון הנרחב, מתעניינים, בודקים ורוכשים מוצרים שונים וזאת כאשר מוסיקה נעימה מושמעת ממערכות סטראופוניות מעולות ברקע ושעה שילדיהם נהנים משלל הבלונים והקישוטים התלויים לראווה לרגל המבצע. עדנה לוי, מלכת היופי לשנת 1974, מעניקה מחיוכה המקסימים לקהל הלקוחות (והיא אשר מעניקה גם את כרטיסי הטיסה לזוכים המאושרים) ובפינות שונות יושבים לקוחות וממתינים להענקת הכרטיסים עם סגירת הסלון לעת ערב ובינתיים מתכננים בליבם את הטיול הצפוי.

קשה להאמין

חזי וצביקה, המנצחים על ה„פסטיבל" ביד מקצועית אמונה, מאוכזבים מעט. ציפינו לנהירה של אלפי אנשים ויותר ולמלאכת נמלים מפרכת סבר מתחילת המבצע, אך אנו נאלצים „להסתפק" במאות, למרות שהסיבות לכך הן צפויות. ראשית — קשה לאנשים להאמין שאנו נותנים באמת כרטיס טיסה כולל מיסים לאחד מכל שני לקוחות או ללקוח ורוכש שני מוצרים מאלו המשתתפים במבצע, ושנית, ציבור הלקוחות אינו מודע עדיין לכדאיות הרכישה של מוצרי חשמל וריהוט בימים אלה.

אם כך... אני שואל — כיצד באמת אתה יכול להרשות לעצמך להעניק כרטיסי טיסה בכמות כזאת? עונה צביקה: „אני מודה — אין סוחר היכול להרשות לעצמו מבצע שכזה לבדו, אך אנו דתמנו לצורך מבצע זה גם את חברת הנסיעות וגם את החברות היצרניות. החברות היצרניות, הסובלות כיום לא מעט ממצב ההאטה במשק, מעוניינות למכור כיום מוצרים, על מנת שלא להיפגע מן ההאטה בצורה משמעותית, לכן הן הצטרפו אלינו במימון המבצע. אל החברות היצרניות הצטרפה גם חברת הנסיעות, המעוניינת בהמשך פעילות גם בתקופה זו, שאינה דוקא תקופת תיירות מובהקת. כך קורה שמבצע זה ממומן על ידי שלושה גורמים מעוניינים שונים, הממנים כל אחד כשליש ממנו".

בינתיים שעת ערב וכמובטח. בטרם יסגר הסלון והמוכרים יצאו לנוח מעמל של יום מכירות, נערכת חלוקת כרטיסי הטיסה לזוכים. עדנה לוי מקריאה את שמות הזוכים המאושרים ומעניקה להם את כרטיסי הטיסה תוך לחיצת יד חמימה וחיוך מקסים. אחדים מתרגשים, אחרים צוחקים בסיפוק כשבידם כרטיס הטיסה ואילו חזי וצביקה זוכים ללחיצות יד ומחמאות על רעיונם המקורי והמבצע חסר התקדים. מחר מצפה להם יום נוסף של מכירות, הענקת כרטיסי טיסה, חיוכים ומחמאות.

לרוץ עם הזמן

„האם לדעתכם הצליח המבצע?" אני שואל את השניים „מוקדם עדיין לסכם" עונה צביקה — „אך לעת עתה נראה כי למרות צימצום הקניות ולמרות שאנשים עדיין לא מאמינים, הבאנו בשורה חדשה לכפר סבא — והראיה מאות (ואנו מקווים שעד תום המבצע — אלפים) של תל־אביבים, חיפאים, כפר סבאים ואחרים אשר הגיעו לכאן וכל אותם זוכים מאושרים אשר יצאו מכאן כשבידיהם גם מוצרי איכות וגם כרטיסי טיסה".

כן — כאלה הם חזי לובלסקי וצביקה דקל, שהחליטו להיכנס לעסקי החשמל בכפר־סבא באמצעות חנות קטנה, וכיום הם ידועים כמשווקי החשמל הגדולים בארץ. החליטו למשוך לכפר סבא קונים מכל רחבי הארץ — ועושים זאת בהצלחה רבה ולו גם עולה הדבר במחירם של עשרות או מאות כרטיסי טיסה.

ומסכם חזי: „ברור שהצלחה מזדמנת לעוד דברים. אי אפשר לעמוד על המקום, והעיקר, זהו הכלל החשוב אצלנו! אדם צריך לרוץ עם הזמן, לא לעמוד על מקום אחד"!

עמוד זה מוגש כמודעה ע״י ראובן אשד

מהפכת בחורף

מאת יהודית חנוך

החצאית תדחק את המכנסיים מעמדתם. בתיזוג לה חולצה עליונה עם שרוולים רחבים.

דבר מוזר קורה לאופנה בחדשים האחרונים. המשבר החמור בעסקי בגדים, המורגש בחריפות באירופה ובארה״ב ואצלנו הוא עדיין בגדר תחזית, מתבטא בחנויות גדושות בגדים, אך ריקות מקונים; בעליית מחירים מסחררת — ובירידה מדהימה בצריכת בגדים.

מה עושים האופנאים נוכח משבר שהיה צפוי כבר לפני חודשים? הם משנים באורח כמעט מהפכני את מראה הבגדים החדשים. מורידים את המכפלות בעשרים סנטימטרים, עושים את המעיל שבארון ל„אלטע זאכן", והופכים את המכנסיים למושג של זמן עבר.

צירוף הבגדים החדשים (כמרומז בעמוד זה) פירושו, שכל מלאי הבגדים הקיים ייראה לפתע מיושן ומוזר. והנשים, גם אלה שאינן נוטות להשליך בגדים לפח כל אימת שאופנה חדשה נולדת לעולם, לא יוכלו להמשיך וללבוש חצאית המגלה את הברכיים, או מעיל קצר שכאילו „התכווץ לפתע", אם אמנם יתקבל הסגנון החדש.

למעשה, זה ההימור הגדול של האופנאים בעשור זה. האם השעה כשרה לשינויים נמרצים כאלה? האם יצליחו לאלץ בנות־חוה להפנות כסף שאינו מצוי בשפע, לבגדים?

האופנאים מקווים, שהמראה הזה „ישבור את המשבר", וכי בגלל השינוי הנמרץ כל כך יתפתו הנשים לקנות מלתחה חדשה. אך בהימור קיימת גם אפשרות של... שביתת קונות.

סביר להניח, שתהיה כעין פשרה. השינוי הגדול ייצא לרחוב בהדרגה. נקנה אולי יותר בגדים משהיינו קונות אילו הושארה אופנת ה„מיני", המכנסיים וכל השאר. אך לא ביום אחד תתחולל המהפכה. היא תימשך אולי שנים אחדות, עד שבשנת 1980, בעת שיראו בגדי 74 מגוחכים לא פחות משנראים היום בגדים מאמצע שנות השישים.

מה אומרים הדגמים החדשים?

המכפלת מכסה את הברכיים ונעצרת בין נקודה זו לבין הקרסוליים. לרוב, במחצית הדרך. למרות שזה אורך זהה ל„מידי", שניסו להלביש עלינו לפני חמש שנים, נזהרים האופנאים מלקרוא בשם זה, המזכיר זכרונות נוגים של כשלון — והפסדים. כיום קוראים למכפלת על שם האופנאית שאנל.

הפריגים הם מסימניה הבולטים של אופנת חורף 75. אפודות גדולות, מעילים סרוגים, כובעי־גרב וצעיפים כרוכים על־צוואר. פריט אחד לפחות, סרוג במסרגה, הוא בגדר בגד־חובה.

לבוש בשכבות הוא פרט נוסף באופנה החדשה. חצאית וחולצה ואפודה וצעיף ומעיל ושמלה, שמתחתיה לובשים אפודה, ומעליה מעיל. ואם זה נשמע מסורבל וכבד, נעזרים באריגים דקים ל„לבוש הבצל" הזה. כמובן, ביגוד כה רב לא יחניף למי שגזרתה אינה כתרמיל־אפונה.

המעילים החדשים צורתם שונה לחלוטין מבעבר. הם רחבים כאוהל, מתנופפים כשכמיה או צמודים למותניים בכיווצים ובחגורה, והם ארוכים ב־20 עד 30 ס״מ ממעילי החורף שעבר.

החצאית תכבוש ללא ספק את העמדה מן המכנסיים. החצאיות החדשות עשויות בגיזרת מתרחבת, בגזרת פעמון, בחלקים או עם כפל מרכזי אחד, בחזית ובגב. יחרונה, שהיא יכולה לשמש אבן־יסוד זולה יחסית לסגנון הבגד החדש, ובסיוע של אפודה, צעיף וכובע סרוג, לאפשר לעבור את תקופת הביניים שבין ישן לחדש.

„לבוש בשכבות", בנוי מחלקים שונים, זה על גבי זה. השמלה היא אפודה שהוארכה, המעיל קל ודק, מתאים בעיקר לדקות־גיזרה.

אחד הדגמים הצנועים של החורף הבא: מעיל בגזרת רדינגוט, צמוד לגוף, עם שני טורי כפתורים, צעיף על צוואר ומגפיים — אביזרי חובה.

אני חדש בארץ

פַּנְקֵייק אֹסֶם

קוראים לי: פנקייק. ארץ מוצאי: ארצות הברית.
ואני רוצה להתאקלם גם בישראל.
אני חם ומתוק, דומה לחביתיה תפוחה ואוכלים אותי עם
רוטב קרמל, קונפיטורה, דבש או לפתן וגם עם
רוטב שמפיגיון חם ופיקנטי.

תוכלי למצוא אותי על מדפי-אסם בחנויות ובסופרמרקט.
לטגן אותי, ואני מוכן תוך דקות ספורות.
הגישי אותי לאורחים עם קפה,
או לבני-המשפחה לארוחת בוקר וערב - ולא תאמיני
אילו מחמאות נקבל - את ואני.
בתיאבון פנקייק אסם

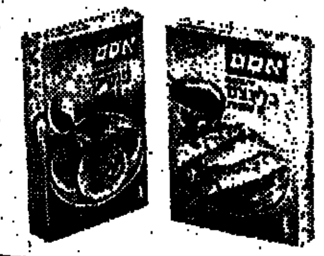

ועוד משהו-חדש וחם מאסם:
בלינצס - נוסח הסבתא
לגיוון ההגשה ולהגדלת המבחר.

כשר

זה טוב-זה אסם

א. אדיארי

החל מחדש

דאוונטרי (אנגליה)

מיליונר שפשט את הרגל, החל ברוח טובה מחדש את הקאריירה שלו.

עד התמוטטותו, שחלה לפני שלושה חודשים, היה פראנק ברירלי, בן 61, בעלית של שרשרת חנויות „כל-בו". עכשיו החל במכירת וילונות ובגדים, בחנות שכורה בדאוונטרי.

המיליונר לשעבר, שחזל את הקריירה הפיננסית שלו בפעם הראשונה כבעל דוכן, הביע את תקוותו, כי גם הפעם יצליח.

הרווח קטן מדי

יפאן

הלכות ומתרבות התלונות מצד נשים הנוסעות ברכבות ביפאן, כי בגלל הרווח הקטן בין המושבים הן מוטרדות על-ידי הגברים. הללו נוגעים בברכיהם ברגלי הנשים, ואין ברירה אחרת לנשים, אלא לקום ממקומותיהן ולהמשיך את נסיעתן בעמידה.

צרה זו לא היתה ידועה בשנים הקודמות, אך מסתבר כי מאז מלחמת העולם השנייה נשתנו מנהגי האכילה של הדור הצעיר. הם מעדיפים מזונות עשירי חלבונים, המשפיעים באורח חיובי על גידולם. לפי נתוני משרד הבריאות היפאני גדלה קומתם של היפאנים בשיעור ניכר, לעומת קומתם לפני 30 שנה, והרווח בין המושבים קטן בארבעת סנטימטרים לעומת הנדרש. הנהלת הרכבת היפאנית מקווה להתגבר על המיטרד הזה במשך שנת 1975, כאשר כל המושבים יותקנו בכיוון הנסיעה ולא אלה מול אלה.

שן תחת שן

מילאנו

תושב מילאנו (איטליה), שנוכח כי ארוסתו נאנסת על-ידי רופא השיניים שאצלו עבדה, הופיע בביתו של הרופא ואמר לאשתו:

„בעלך אנס את ארוסתי ואני חייב לאנוס אותך או את בתך, עליך לבחור...".

הוא נעצר על-ידי המשטרה.

השיא של עגלת-הילדים

קופנהאגן

עשרה דנים צעירים מקופנהאגן קבעו שיא חדש ובלתי-רגיל, אחרי מרוץ בן 24 שעות עם עגלת ילדים. הם דחפו את העגלה לפי מתכונת של מרוצי-שליחים, למרחק של 362 קילומטרים ו־645 מטרים — שיא העולה ב־30 קילומטרים על ההישג של קבוצה בריטית. בעגלה היתה מונח משקל של 10.5 קילו, במקום תינוק. הרצים הפסידו במשך זמן המרוץ 20 קילוגרמים ממשקלם.

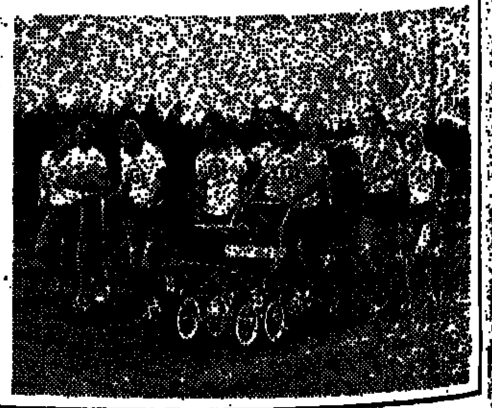

הפיצויים החזירו את כושרו

לונדון

בתאונת עבודה החל הדבר. כמה קורות כבדות נפלו על רגליו של הנגר דויד לינקולן (32) מלונדון ועל אבר רגיש נוסף של גופו. כאשר יצא מבית-החולים, קבל מרה: „כושר אהבתי נגוז. אשתי ואני כה רצינו בילדים. עתה נעלם החלום הזה".

בעד שמחת האהבה והאבהות שהפסיד, תבע דויד לינקולן פיצוי נאות ממקום עבודתו. ארבע שנים תמימות התנהל המשפט בינו לבין חברתו. ואז נפסק לו סכום של 10.000 לירות שטרלינג.

אך שולשל הכסף לידיו, חזר אליו שוב כושר האהבה. וזאת בהצלחה כה גדולה, עד שאשתו מצפה עכשיו לחסידה.

„אני יודע, כי יחשבו אותי לרמאי", אומר דויד, „אך אני נשבע, כי עד היום שבו קיבלתי את הכסף לא הייתי מסוגל לאהבה. כושרי חזר כנראה מתוך שמחה שיכולנו להרשות לעצמנו חופשה נעימה ודירה נאה. אינני יודע כיצד קרה הדבר, אך הכל עכשיו כשורה".

האם עליו להחזיר עכשיו את דמי הפיצויים? מעסיקו לשעבר: „ברור, שאנו מגישים נגדו משפט".

נאחז בציפורניו ב„גינס"

קלקוטה (הודו)

למעלה מ־30 סנטימטרים הוא אורך הציפורן בקמיצה של מוראֵרי מותאן אידיטה. לפני 12 שנים החל ההודי מקלקוטה לגדל את ציפורני אצבעותיו. במשך 10 שנים צבע בקפדנות את ציפורני ידו השמאלית בלכה, למען לא תישברנה. מובן שבמשך כל השנים האלה לא יכול היה מוראֵרי לעבוד. למרות כל מאמציו, לא

תצליח להיכנס לספר השיאים „גינס", בספר הזה נרשם השיא העולמי: 56 סנטימטרים.

ארבע כנפות תבל

בת 80 לספסל הלימודים

שטוקהולם (שוודיה)

גונהילד גאוולה סיימה את חוק לימודיה באוניברסיטה בגיל 80 בפקולטה למדעי-הרוח, השיגה את הציונים הגבוהים ביותר והקדימה את 200 התלמידים האחרים, שלמדו אתה.

בעבר הרחוק הפסיקה גונהילד גאוולה את לימודי הרפואה בגלל נישואיה, ורק אחרי שכל ילדיה גדלו ועזבו את הבית חזרה לספסל הלימודים.

„הרגשתי יפה באוניברסיטה", אמרה הסטודנטית, „ומעולם לא חשתי בהבדל הגיל ביני לבין חברי בני העשרים".

הגברת גאוולה התמחתה בספרות גרמנית והקדישה את עבודת הגמר שלה לקיסר אוסטריה, פראנץ יוזף, שאותו הכירה אישית בשנת 1909, כאשר היתה בת 17.

הפרס הראשון — בול

באיון (צרפת)

אגודת חובבי הציפורים בבאיון (דרום-צרפת) ערכה הגרלה, שהכנסותיה הוקדשו לטובת עולם הציפורים הנרדף. הזכיה הראשית נפלה בחלקו של הכרטיס מספר 5963.

היה זה רובה-ציד.

התחביב — משקפיים

רנן (הולנד)

בגן-החיות של העיר ההולנדית רנן יושב באחד הכלובים משוגע למשקפיים, זהו קוף, הנוהג לחטוף את משקפי המבקרים המתקרבים יותר על המידה לכלוב.

לפני זמן-מה מצאה הנהלת גן-החיות לנכון לתלות על הכלוב שלט אזהרה, אך התוצאה לא היתה מוצלחת ביותר: המבקרים קוראי-הראיה התכופפו לעבר השלט, על מנת לקרוא את הכתובת, והיתה זו הזדמנות יוצאת מן הכלל לשף ארוך-הזרועות, שחטף עתה את משקפיהם בנקל.

הנהלת גן-החיות שוקלת עכשיו, אם לא טוב יהיה להציב את השלט במרחק-מה מהכלוב, או לדאוג לשלט בעל אותיות גדולות. מכל מקום, יצטרך עכשיו הקוף לבקש לעצמו תחביב אחר.

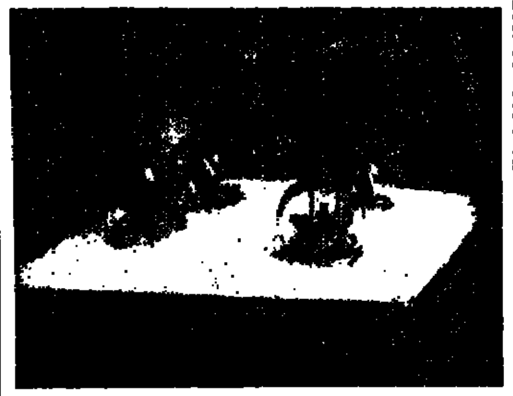

שתי אניות בנורה אחת

גלאסגו

עובד מספנה שפרש לגימלאות, תומי טיילור, בן 77, מוסיף עדיין לבנות אניות... בתוך נורות של פנסי-כיס. הוא אף הצליח לדחוס שתי אניות לתוך נורת אחת.

תומי: „אחרי שעסקתי במשך כל חיי במלאכה זו, לא יכולתי לוותר עליה לגמרי". בתחילה בנה תומי את אניותיו בתוך בקבוקים, אחר-כך עבר בהדרגה לנורות החשמל ולנורות של פנסי-כיס. עכשיו הוא מנסה לקבוע שיא עולמי חדש. על-ידי שיבוץ של ספינה בתוך נורת טרנזיסטור של מחשב, בקוטר של שמינית האינץ'.

אמר תומי: „נתבקשתי להופיע בתכנית ילדים בטלוויזיה, והובטח לי, שאם אצליח בנסיוני זה, אכנס לספר השיאים „גינס"".

רצה לזרוק את המאהב

פאריס

מסייה קלוד, שנתפס בקלקלתו עם הגברת ריימון בבית ידידו מסייה ריימון (אנו נמצאים בפאריס), התנפל באגרופיו על הבעל המסכן והטליא בו את מכותיו.

„אדוני השופט", לימד על עצמו קלוד סנגוריה בבית-המשפט, „הוא רצה לזרוק

אותי מהבית, וזה בסדר. אבל דרך החלון, מהקומה השישית ?".

האי שמחוץ לעולם

סארק (אנגליה)

ל־582 החושבים של האי סארק, אשר בתעלת להמאנש, ישנו עכשיו שליט חדש, בדמותו של מייקל בומון, בן 47, שירש את כסאה של סיביל האתורי, אשר הלכה לעולמה בגיל 90.

למרות שלסארק ישנו בית-נבחרים זוטא משלו, ישנן סמכויות כמעט אבסולוטיות בידי השליט ועובדה זאת הביעה את מייקל בומון לעזוב את מקום עבודתו בתעשיה האווירית האנגלית, כדי לרשת את הכס.

השליט החדש התחייב לא לשנות מאומה באי. „זהו אי של שלום, השוכן מחוץ לעולם", אמר, „ועליו להישאר מחוץ לעולם". בסארק קיים איסור של תנועת מכוניות, אין בו גירושין ואין מס הכנסה.

בחד-אופן על פני הארץ

הולנד

בן 52 הוא החד-אופן שספורטאי הולנדי משתמש בו לנסיעות על פני הולנד. כלי-הרכב הבלתי-רגיל מפתח מהירות עד 100 קילומטרים בשעה, עם זאת נתקל הרוכב בקשיים בבלימה ובניווט. כדי לפסוח על מכשולים חייב הוא להשתמש בזריזות רבה במשקל גופו, וכדי ל־

צעור הוא נאלץ אף להשתמש בקרדום.

התינוק כבד-המשקל

נאפולי (איטליה)

אחרי חמישה-עשר הריונות, שעשרה מהם נסתיימו בהצלחה, הביאה מאריה מאצאלי לעולם את בנה האחד-עשר. הבן החדש למשפחה מצטיין במשקל בלתי-רגיל — 9 (תשעה) קילוגרמים. על אף משקלו זה, היה צורך להכניסו לאינקובטור.

אמו של הילד הזה היא חרשת-אילמת.

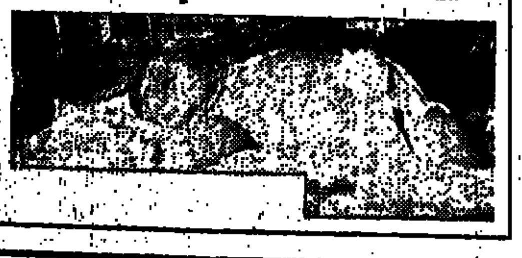

stern magazin

בפעם הראשונה אנו מוותרים על זכותנו להציג מכונית חדשה של פולקסווגן במילים שלנו ונותנים את רשות הדיבור לפריץ בוש, מבקרו המחמיר של השבועון שטרן:

„שערותיך ילבינו לפני שתצליח למצוא מגרעות בגולף החדש של פולקסווגן"

פריץ בוש נחשב באירופה למבקר המכוניות בה״ חידיעה. מחקריו ה־ יסודיים על כל דגם חדש המופיע ביבשת הסכו לאורים ולתומים של צרכן הרכב האירופאי.

אנו מביאים כאן את תמציתו של הדו״ח אשר הופיע בגליון מס׳ 22 של השבועון שטרן והשתרע על פני 6 עמודים. המבחן שערך שטרן לגולף היה יסודי ויוצא דופן והשבועון מציין זאת על גבי השער: „מבחן כפי שעוד לא היה עד היום".

נהגתי בגולף על פני מסלולי המבחן של ביח״ר פולקסווגן ונוכחתי כי מכונית זו נבנתה לקידמה. לגולף מנוע מלפנים, מונח לרוחב המכונית ומקורר במים. קוי העיצוב האלכסוניים של הגולף נתנו לו מראה קומפקטי ומפואר. המקום בתוך המכונית נוצל באופן מקסימלי ובעיית איחסון המטען נפתרה באופן יסודי ע״י דלת אחורית מתרוממת ואפשרות לקיפול המושב האחורי.

המסתכל על הגולף מבחוץ יכול לנחש מיד וללא ספק כי במכונית זו יש מרחב ישיבה נוח ושדה ראיית גדול לנהג. בחיפושים אחרי מגרעות אפשר לקבל קודם שערות לבנות כי הגולף היא מכונית טובה לא רק בכללותה כי אם כל חלק וכל מערכת שבה עשויים היטב, הדלתות נתונות בתוך מסגרות חסינות ויציבות ביותר ומשילדה חוקה ועמידה בפני זעזועים.

אתה קורא את הפרוספקט של פולקסווגן ומתחיל להיות חשדן: מה קורה כאן, זה מצלצל יותר מדי כמו מכונית של דיימלר בנץ (מרצדס). האומנם יכולה מכונית קטנה להיות כה מושלמת? בבקשת, אומרים אנשי פולקסווגן, אם ברצונך להשתכנע אתה מוזמן להתהפך עם הגולף ולהיווכח באופן מעשי... אני מסרב כמובן, אך מאחר שאני רוצה להיווכח בכל זאת, מושיבים אנו בתוך הגולף בובת נסיון, חוגרים אותה בחגורת בטיחות ובמהי־ רות של 50 קמ״ש מגלגלים את המכו־ נית ככדור גולף באוויר. הרעש מחריד, רעד עובר בעצמות והעור סומר ממש, המכונית מתהפכת פעמיים אולם בי־ בדיקה מתגלה לי שהנוסעים קיבל מכות קלות, הגג התקמט, אך חוץ מזה אין פגיעות. הדלתות עדיין נפתחות ונסגרות בקלות ואילו היתה הבובה בשר ודם היתה מקבלת מספר כתמים כחולים בלבד.

מכונית שביצועיה הם ממש מפתיעים

כמכונית קטנה עם מנוע של 1,1 ליטר מפליא הגולף בהישגים ובביצועים. המנועים עובדים בחסכנות דלק מרובה. המנוע של 1,1 ליטר עם 50 כ״ס מבצע הכל בלי בעיות תוך גמישות וביצועים מתמיהים. במהלך רביעי אפשר לנסוע גם במהירות נמוכה ואם ברצונך ב־ תאוצה אתה יכול להגיע בגולף מ־0 עד 100 קמ״ש תוך 16,5 שניות ובמנוע 1,5 ליטר (70 כ״ס) אתה מגיע ל־100 קמ״ש תוך 12.5 שניות ולמהירות מקסימלית של 160 קמ״ש.

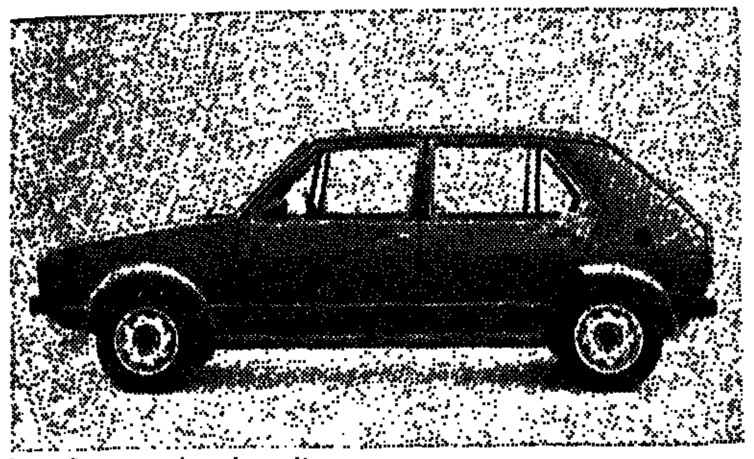

ביח״ר פולקסווגן כבר זכה לשבחים רבים כאשר הציג לפני זמן קצר — ולשביעות רצונם של כל מומחי הרכב — את השירוקו. בגולף מתגלמות תכונות השירוקו, הציר הקידמי עם החיגוי הנגטיבי, נותן איזון יוצא מן הכלל על גבי הכביש. עם צמיגים ראדיאליים מגיע הגולף ליציבות ו־ בטיחות יוצאים מן הכלל ולנסיעה נטולת בעיות.

הנסיעה בגולף היא ממש חוויה. המכונית מגיבה היטב בסיבובים חדים ונשארת יציבה גם בהנעה פתאומית של ההגה. לגולף קפיציות מרובה בכבישים גרועים, ללא טילטולים ו־ הבטות חודות למתלה קדמי ואחורי נפרדים, הקפיצים מחוברים יחד בצורת T המנתב את הגלגלים האחוריים באופן מקביל ופועל כמייצב וכבולם בסיבובים. הציר הקדמי המצויין (העתק מן הפאסאט) מייצב את כיוון הנסיעה במקרה של השפעות חיצוניות, במיוחד בעת נסיעה בשלג, בכביש רטוב או במקרה של תקר.

הגולף של פולקסווגן: 5 או 3 דלתות ומנועים של 1100 או 1500 סמ״ק

בניסויי התהפכות נזרק הגולף ממסילת מבחן במהירות של 50 קמ״ש והתהפך פעמיים. הזכוכית הקדמית עפה החוצה, הגג התקמט, אולם, אומר בוש, נוסע חגור בחגורת בטיחות היה יוצא מהתהפכות כפולה זו עם כמה חבורות כחולות בלבד.

מוגש כמודעה ע״י

צ׳מפיון מוטורס (ישראל) בע״מ
יבואנים כלליים של פולקסווגן ופורשה

המושב האחורי של הגולף ניתן להטיית קדימה ואז אפשר להטעין בגולף 16 ארגזי בירה. הגולף 3 דלתות ישא מטען של 430 ק״ג וגולף 5 דלתות 405 ק״ג. בתא המטען, במצב רגיל, יש מקום למטען בנפח 350 ל׳.

צחוק בקו

„בדעתי לשנות את הריהוט בחדר. מה דעתך על כך שתגלח את השפם?"

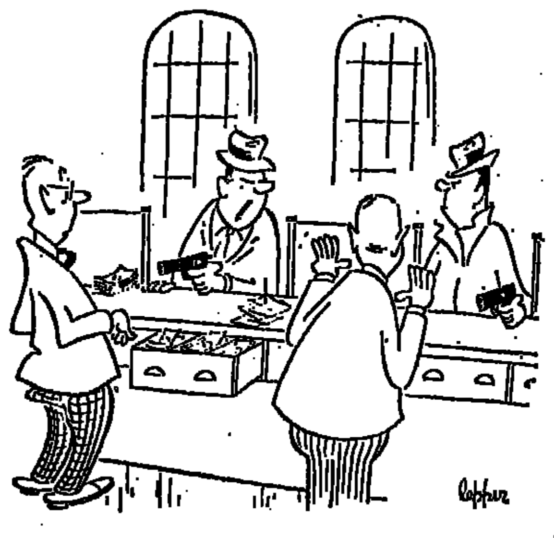

„עצור! אני קודם!"
(וולטווכה)

„ואנו מאוכזבים מאוד מן היציבות של רהיטיכם!"
(וולטווכה)

„זהו שיתוף הפעולה, מר האנסר היקר, שהייתי רוצה לראותו במשרדנו."
(וולטווכה)

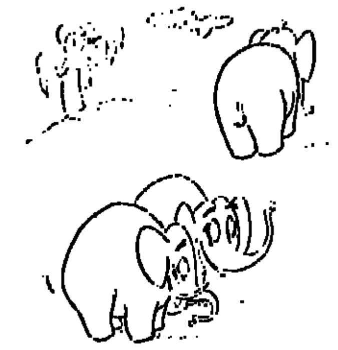

„רגליים נאות יש לה לקטנה, מה?"
(שווייצר)

„אני רואה גבר בחייך בעבר".
(ל׳אירופיאו)

„בוא מהר, אדוני השוטר, המורה למתימטיקה שלי החנה שם את מכוניתו!"
(שווייצר)

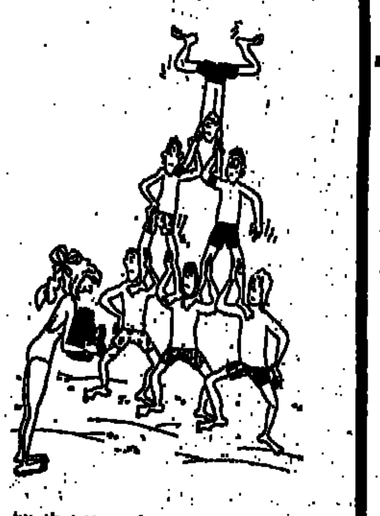

„אולי יגש מישהו אלי ויראה לי על איזה כפתור ללחוץ?"
(שווייצר)

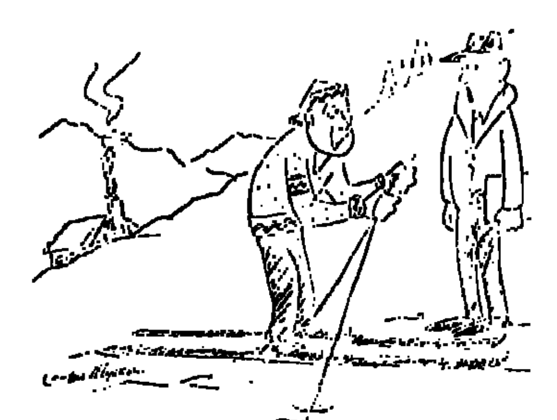

„אל דאגה! אנו מעסיקים את נושאי האלונקות הטובים ביותר..."
(וולטווכה)

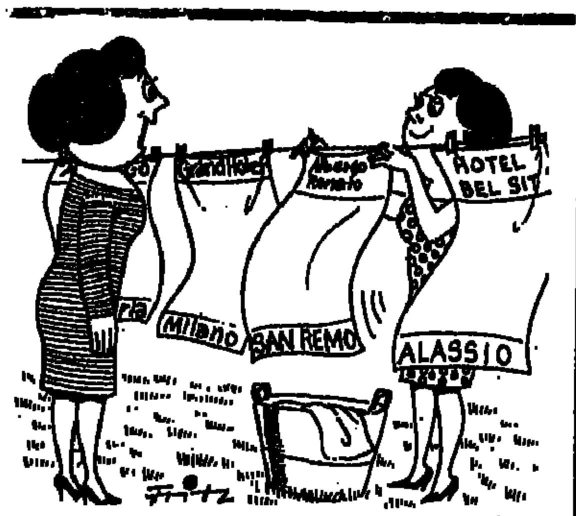

„היית עוד פעם באיטליה, גברת מילר?"
(שווייצר)

„אמרתי לו שיימנע מוודקה, מעישון, מאוכל מופרז ומנשים. יתכן שעתה יוכל לפרוע לי את חובו".
(וולטווכה)

„לעולם לא אתעסק עוד עם אשה נשואה המתגוררת בקומה העשירית!"

בריז'יט בארדו בת ארבעים

(המשך מן העמודים האמצעיים)

פלא הוא בעיני, שלגבי רבים נעשיתי סמל — סמל לחרותה של האשה. על זה אני מוכנה לוותר. נראה לי, שבדרך כלל הנשים טורחות הרבה פחות מדי להיות נשים אמיתיות. ראה אותן ברחוב: מאופרות ברשלנות, ממורמרות, מכוערות, מטופשות, תוקפניות. והלא כל הבחורות יכולות להיות נאות.

מה זה יופי

יש נשים רבות שאינן מטפחות את עצמן ואינן מחפשות את יופיין האמיתי. יופי הוא שאלה של אינטליגנציה ושל בטחון עצמי. אבל גם גברים אמיתיים אין כבר. בני 20 שרואים ברחוב — מאחור נראים הבחורים כמו הבחורות. זה עצוב. הם מתחפשים, ממציאים פילוסופיות שאין להן יד ורגל. הם רוצים להיות כמו נשים. אותי זה לא משעשע.

גבר צריך להיות יצור בעל כשרון, המסוגל ליטול על עצמו את כל האחריות, מגן על האשה, מעריץ אותה ושולט בה. הוא צריך להיות נדיב, אבל גם לא ותרן. זו אצילות אמיתית. אין זה תפקידו לשבת בבית ולשטוף את הצלחות, או לנגב את הישבן לילדים.

מה תפקידה של האשה? היא צריכה להיות כר למנוחתו של הלוחם. לשמור על הסדר בביתו, להפוך אותו לבית אמיתי, לקבל אותו בחיוך. אלה אינם סימני חולשה? — להיפך.

על „המשתחררות"

אל יספרו לי על תנועות לשחרור האשה! להילחם לזכויות אין פירושו לצעוד ברחובות עם כרזות ולצעוק — לא מסודרות, בלי חזיות, בגרביים מופשלים. אבל אל יאמר איש בשמי, שאני מתנגדת לשיחרור האשה. אני תומכת. אבל למה היא צריכה לעשות זאת בקבוצות? כל קבוצה מקפחת את חרותו של הפרט. הביטו, מה נעכה בפוליטיקה! אשה לא נוצרה לנהל את חייו של גבר. זה רק מביא להפרת האיזון.

ואשר לעצמי — אני מתפרנסת מעצמי ואינני חייבת דבר לאיש. אבל אני רוצה לחיות כאשה. אני פגיעה, חלושה, אחוזת פחד — ואני מתגאה בכך. לכן אני מתנגדת למאבקי שיחרור חסרי טעם ולמעשי־ילדות דומים.

זכות האמהות

המלה מלאכותית? בוודאי, אני בעד, צריכה להיות לאשה זכות לקבוע בעצמה, מתי תהיה אם. מכריחים אותה ללדת ילד — זה דבר שלא נשמע! בושה היא לרצות למנוע עניין טבעי כזה. לידה צריכה להיות מקור שמחה ולא מקור שואה. בכלל, שטות היא להוליד ילדים. בני אדם המביאים ילדים לעולם, דעתם מבולבלת עליהם. זו רק אנוכיות. כיום אין לשום אדם זכות להוליד ילד ולשולחו אל החיים — אל החיים המחרידים האלה.

אני יצרתי לעצמי עולם משלי. הרציניים, המבוגרים — אותם אינני מחבבת. הם מתקוטטים, משקרים, הורסים. הכל מבהיל אותי: המלחמה, האלימות, היחס אל הזקנים המתפגרים ללא פרוטה.

מה מעניק אושר

אני בת 40. אני מאושרת. יש לי ידידים, ידידי אמת, ואני חיה כל יום ביומו. מעולם לא הצטערתי על משהו. אין לי משפטים קדומים. פעם שאל אותי עתונאי: האם היית מתחתנת עם שחור? איזו שאלה אווילית? כמובן, הייתי מוכנה. להיות שחור — כלום זו טעות של הטבע? אהבה איננה עסק אצלי, ובוודאי לא משתף. אבל שים לב: אני אוהבת ללא שום תנאי — וללא שום גבול.

יש הרבה דברים המעניקים לי אושר: מוסיקה, השמש הצורבת את עורי, שיקשוק של מים, ניחוחות, חיה שאני יכולה ללטפה. אבל לעולם אינני מאושרת יותר מאשר בזמן שאני מאוהבת. הצרה היא, שבחתירה לאושר חבטתי לעתים קרובות את ראשי בקיר. אולי הייתי צריכה להסתפק במה שהיה לי, לא יכולתי, כי אני חותרת תמיד לשלמות. זאת האמת. תמיד אני דורשת יותר — מהגבר שאני אוהבת. מהחיים. וגם מעצמי.

„כשאני אומרת לגבר שאני אוהבת אותו..."

כשאני אומרת לגבר שאני אוהבת אותו, אני חשה זאת בכל מעמקי לבי. ואין זאת אומרת, שגם למחרת עוד אוהב אותו. בטוח. שיניתי את דעתי — זה הכל. רק טיפשים אינם משנים דעתם לעולם. אני יודעת, שמבחינת הגברים לא תמיד זה פשוט. אבל כיוון שאני שונאת שקרים, לא הייתי מסוגלת להמשיך ולשבת לצידו של גבר ולחכות שהאהבה האבודה תחזור. היא איננה חוזרת. סוף הוא סוף.

אף פעם אינני חושבת על הגברים שאהבתי פעם. ואינני אוהבת תצלומים. מתצלום אני מתעצבנת. מה שרואים בתצלום זה קפוא, קבוע. המצלמה תפסה שבריר של שניה, משהו שכבר חלף. גם באהבה שום דבר אינו קבוע. מה שהיה נכון לפני שעה, עלול להיות לא נכון כעבור שעה.

הנה גינטר זאקס. הגיע לניצה במסוק, ליד מאדרג קפץ לים. בעיני זה היה נפלא. תיאום הנסיבות מצא חן בעיני: הופעתו פתאום, אהבתי אותו, השמש של אותו יום, הניחוחות — הכל התאים יחד. אולי אילו בא שעה אחת מאוחר יותר, לא הייתי מגיבה אלא במנוד ראש.

„רק אחד"

בתחום האהבה הייתי תמיד זהירה ועדיין אני זהירה. יש עתונים שמגדירים אותי כאוכלת־גברים, שאני רוצה את כולם, כולם... אבל אני רציתי תמיד רק באחד ויחיד.

תמיד השתדלתי להבין את הגבר האהוב עלי אותה שעה, לתפוס את בעיותיו, לתת לו ממה שיש לי, בלי דיבורים. כמו שעושות הדבורים. הייתי רוצה לצחוק ולרגוז באותו רגע שהוא עושה זאת — ושגם חשק לאהבה יהיה לי באותו רגע שיש לו חשק. זה לא פשוט — אני יודעת. אבל עוד אמצא אותו — אל תחשוש, אני רק בת 40...

אני מאמינה באהבה, אמונה שלמה וגמורה. יש מלה הנאמרת לעתים קרובות בנשימה אחת עם „אהבה": אושר. אינני יודעת מדוע. אני מאמינה, שיש רגעים של אושר, אבל אין אושר כמצב מתמיד. אני מסתפקת בכמה רגעים קצרים.

האשה הכי נאמנה

ויש מלה המשעממת אותי: נאמנות. לדעתי, נאמנות של זוג היא מובנת מאליה. רוב האנשים מתפארים בנאמנות. אז אני אתפאר פעם: אני האשה הכי נאמנה בעולם. אם הגבר שאני אוהבת איננו מסוגל למנוע אותי מלבגוד בו, הריהו שוטה. לבגוד — כמה אני שונאת מלה זו! לבגוד — זאת אומרת: לנצל לרעה את האמון שנתנו בי. כשאני מסירה נאמנות לגבר, לעולם אינני עושה זאת בסתר. אני מגינה על כך בגלוי, לפני העולם כולו, כדי שינותק הקשר הישן מיד.

שלוש פעמים הייתי נשואה — עם ואדים, עם שארייה ועם זאקס. כל פעם הייתי משוכנעת, שמצאתי את הגבר הנכון. כל שלוש הפעמים הייתי מאושרת מאוד. ואשה, ששלוש או ארבע פעמים בחייה זכתה להיות מאושרת. בעצם כבר השיגה המון.

היה גבר אחד, שהבין את החידה הקרויה ב.ב. זה היה שארל דה־גול. הוא אמר עלי: „הצעירה הזאת יש בה פשטות מופתית". תודה, גנראל — אתה היית היחיד שהבין את בארדו.

לא מאזן — אלא פעילות

לערוך מאזן? זו מלה שאיננה מוצאת חן בעיני. בזה צריך להתמיד, ואני לא רוצה. לעולם אינני חסרת פעילות — לא באהבה ולא בדברים אחרים. למשל, מי יודע שאני עוסקת בתחביב — מלאכת כפיים? בגיאדרג, בביתי בסן־טרופה, עשיתי בעצמי את כל העיטורים. התקנתי שולחנות. בניתי מנורות ואף נברשת. אבל בארדו בעלת־המלאכה איננה מעניינת איש. הם מעדיפים לומר: „בארדו עושה בידיה. מפני שהיא קמצנית".

אינני קמצנית. אבל אני יודעת ערכו של כסף. כסף לא יורד מהשמיים, לכן אני מכבדת אותו. אני לא קונה תכשיטים — בעיני זה מחריד. ולעולם לא הייתי משקיעה עצמי בחובות בשל מכוניות. אני מצפצפת על מכוניות. אבל כאשר חבר נתון בצרה — אני הראשונה שמלווה לו כסף. בשעת דחק אני אף מוכנה לתת לו אותו במתנה. וכשאני אוהבת גבר שאין לו כסף — אני משלמת. לדעתי, זה נורמלי.

אינני מאמינה בצבירת כסף לעת זיקנה. להזקין — פירושו: לא להיות עוד צעירה. זו בעיה שאינני מכירה. כשאני קמה מן המיטה, ואני מכוערת בעיני עצמי, אני בת 40 או בת 100. כשאני יפה בעיני עצמי, אני בת 20. או בת 17 או בת 18. היום אני נאה בעיני במיוחד. חזור אלי בעוד 20 שנה, ידידי, ואני אספר לך מה שלומי כבת 40.

ויטה

מגישה
מאכל שכולו מסורת
חמין
טשולענט

"ויטה" הכינה עבורך טשולענט עשיר ומסורתי
ממש כמו זה של אמא. כל שעליך לעשות הוא רק לחמם ולהגיש.

טשולענט פרווה כשר - מוצר איכות נוסף לנוחותך ולהנאתך.
לסדרת המאכלים המוכנים של "ויטה": קרעפלך, רביולי, שעועית אפויה ועוד.

חמין טשולענט — מזין ועשיר בחלבונים

חדש

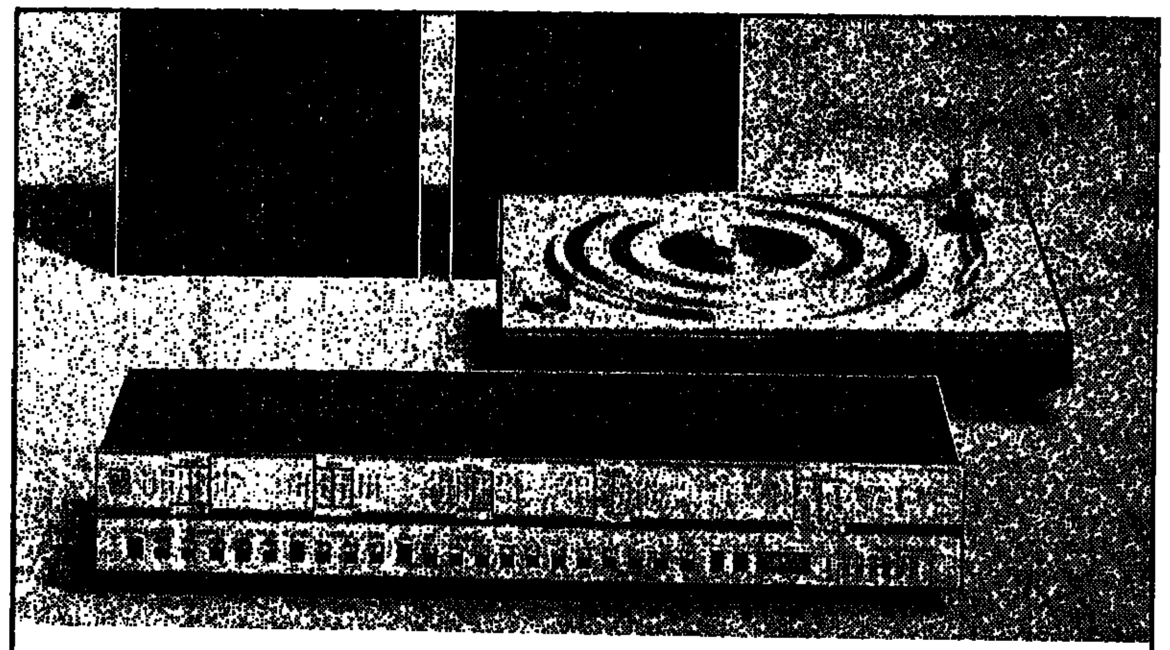

מערכות סטריאו B&O
בין מוצגי המוזיאון לאמנות מודרנית-ניו יורק.

B&O

המוזיאון לאמנות מודרנית בניו יורק (Museum of modern art) הנו משכן כבוד ליצירות אמנות־מודרנית. בין המוצגים הנבחרים זכו להכלל 7 ממוצרי B & O. לחברת B & O מסורת מגוונת של זכיות בנושאי עיצוב. אחד האנשים שהביאו להצלחה גדולה זו, הוא Jakob Jensen המעצב התעשייתי של B & O שזיכה כבר את החברה הדנית בלא פחות מאשר 28 פרסי עיצוב בינלאומיים!

העיצוב החדשני־פונקציונלי הנו רק סממן המשלים את האיכות הטכנית העליונה של מערכות סטריאו B & O.
B & O הקדימה את תקופתנו בחידושים מהפכניים - בלעדיים בשיטת המעגלים המשולבים Integrated circuits.
הודות לתכונות אלו — מעוררת כל מערכת סטריאו B & O חוויה חזותית ושמיעתית כה עמוקה.
מערכות סטריאו B & O מותאמות גם להשמעת מוסיקה קוואדרופונית.

לעולים מכל הארצות, הזמנות גם בלירות ישראליות.

לכל מעונין ישלח עלון מפורט של B & O.

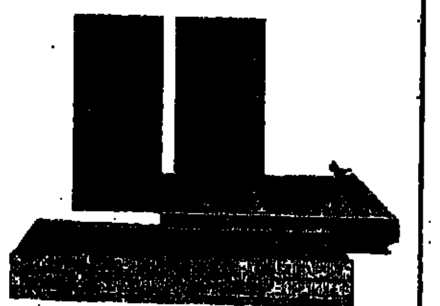

רויאל
אלקטרוניקס בע"מ

נציגים בלעדיים לישראל של Bang & Olufsen a/s דנמרק.
חיפה רחוב הנמל 46 ת.ד. 1189

סוחרים מורשים:
ירושלים: „רדיו לוי", שמאי 17. **חיפה:** „סלון אולטרא־סטריאו", אבן־גבירול 23; **תל־אביב:** „סטריאו", בן־יהודה 246; „אולטרא־סטריאו"... „צלילים", שד' הנגינים 54; „צלילטון", החלוץ 67. **קרית־מוצקין:** „פלג בע"מ" מחיר", הנביאים 17; „רדיו ריבר", הרצל 25; „צלילים", שד' הנגינים 54. **עפולה:** אחים שטראוכלר, תחנת אגד. **נתניה:** אחים פיקס. שד' השופטים 13. **תל־חנן:** א.י. קולט בע"מ, מרכז מסחרי. **פתח־תקוה:** „בן עמי בע"מ", חובבי ציון 29. **גבעתיים:** הרצל 51. **רמת־השרון:** „סיגנל — מרכז הסטריאו", סוקולוב 60. **בת־ים:** „סלון הנשיא", בלפור 37. **רחובות:** „בונק — חשמל ואלקטרוניקה", סירקין 15א'. **חולון:** „ערוסי", שנקר 42. **באר־שבע:** „מרכז המוסיקה", שד' ק.ק.ל. 197. **אשקלון:** „סלון קלמן", רח' הרצל 10. „אלמור", הרצל 208.

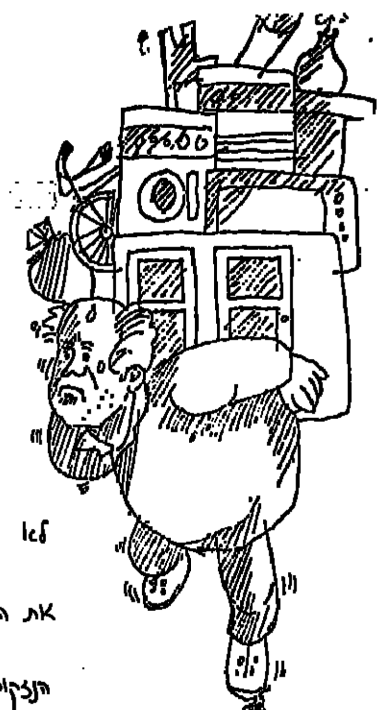

לא פלא שאתה עייף, אתה סוחב את הכל על גבך: את האחריות לבני-ביתך,
את הדירה על כל הרכוש שבה, הסיכונים השונים שעלולים לפגוע בבני ביתך,
הנזקים שאתה עלול לגרום באקראי לעוברי אורח, התאונות היכולות לקרות לעוזרת
בביתך ועוד סיכונים רבים אחרים. בדרך כלל כשאתה עושה ביטוח אתה יכול להתגונן כנגד אחד או
כמה מן הסיכונים, ואילו בתוכנית המהפכנית כללביטוח - הראשונה מסוגה, אנו מסירים מגבך כל
סיכון הניתן לביטוח! עשה לך מבחן קטן: קח עט וסמן איזה סוגי ביטוח
אין לך?

☐ אנו נוטלים על עצמנו את הדאגה למבנה בו אתה גר, החל בפריצה
וכלה באש ונזקים אחרים.

☐ אנו מבטחים למענך את כל תכולת הדירה, החל במכשירי חשמל
וכלה בבגדים

☐ אנו מבטחים את ערך החפץ. כלומר גם את החפץ הנגנב או הניזוק ישן אין אנו מורידים
לך בלאי. אתה תקבל את מלוא הסכום הדרוש לקניית אותו חפץ חדש במקומו.

☐ נבטח כסף מזומן בדירתך עד לסכום של-- 1,200 ל"י.

☐ נבטח את תשמישי בביתך עד לערך של-- 400 ל"י.

☐ נבטח את מכשיר הטלוויזיה שלך ואת האנטנה כנגד מקרה תאונה למכשיר
ופגיעה בצד שלישי.

☐ נבטח את האופניים שלך או של בנך כנגד אובדן או נזק תאונתיים
לאופניים ולנוהגם.

☐ נבטח את התכשיטים וחפצי הערך שלך, ביטוח כנגד כל הסיכונים.

☐ נבטח את בני ביתך בביטוח תאונות אישיות.

☐ נבטח את עוזרת הבית בביטוח תאונות אישיות.

☐ נבטח אותך במקום לגבי אחריותך כלפי המבקרים בשטח ביתך.

☐ נבטח אותך לגבי נזק שהנך עלול לגרום לצד שלישי (לבני אדם ורכוש)

☐ נבטח ונבטיח תשלום המשכנתא של דירתך או חובות אחרים שלך במקרה של מות מוקדם.

אין אף חברת ביטוח שלקחה כל כך הרבה אפשרויות בחשבון, בפוליסה אחת,
נוחה ומשתלמת, ואם אתה מחדש פעם בשנה, בתאריך אחד, תוך חסכון כספי ניכר, זוהי
הפוליסה של תכנית כללביטוח של "הסנה". כמה מן הביטוחים שמנינו יש לך? ובכמה פוליסות
שונות ונפרדות? יכול להיות שאינך צריך את כולם ובגלל שהדבר שתכנית

כללביטוח חסכונית, נוחה ונוחה גם כאשר הוא מכילה בפוליסה רק
חלק מתוך הביטוחים שמנינו, רק את אותם ביטוחים שאתה צריך להם.
שלח גזיר ל"הסנה" ת.ד. 805 ת"א או טלפן לסניף "הסנה"
הקרוב ונשתדל לשלוח אליך סוכן שיסביר לך איזה שילוב תכניות ביטוח
מתאים להכלל בתכנית כללביטוח שלך. הנה כך אתה בטוח וחפשי
מדאגות שאינן נישאות על גבך. זכור, בשביל לך
כללביטוח - יש לך כל ביטוח שאתה צריך.

כללביטוח
הסנה

חברה ישראלית לביטוח בע"מ. הראשונה בישראל בגודלה, מהימנותה ותכניותיה

„הישות הישיבתית"

(המשך מעמוד 11)

בני־הישיבות ביחס לגיוס. הרב מ.ד. טננבוים, מנהל ועד הישיבות, המלווה את עניין דחויי הגיוס מראשית המדינה ועד היום, אומר, כי „לאמיתו של דבר, אין פחד מפני העתיד לבוא, משום בטחון שהממשלה לא תשנה דבר הקיים מאז קום המדינה".

בעצם, לא קיבלו ראשי־הישיבות בארץ שום הודעה רשמית על שינוי כלשהו בדחיית גיוסם של בני הישיבות גם בעתיד. אך הספיקה שמועה — או ידיעה בלתי רשמית — בדבר מחשבה או כוונה כלשהי לבדוק מחדש את העניין כדי להצית אש גדולה.

מתברר, כי לפני עשרה ימים נפגש הרב מ.ד. טננבוים עם שר הבטחון, שמעון פרס, ואחרי כן דיווח לראשי הישיבות, כי השר לא יסטה סטייה כלשהי ממה שקבע בזמנו בן־גוריון, אלא בהסכמת ראשי הישיבות.

. מכיוון שכך — למה רגשו הישיבות?

● כל רמז מקפיץ ●

„העניין כל כך רציני, שכל רישרוש וכל רמז, יהיה קל שבקלים, מעוררים ומקפיצים. מה גם שיש המעוניינים להתסיס. כשיש קנאות מצד אחד — לגבי התנחלויות, למשל — גוברת גם הקנאות מצד שני בעניין גיוס בני־הישיבות". כך הסביר את העניין ראש־ישיבה, הידוע בדעותיו המתונות.

מדוע עניין גיוסם של בני־הישיבות כה מסעיר את ראשי הישיבות ואת החוגים הדתיים־החרדיים?

תשובתו של הרב מ.ד. טננבוים: „זכות יוצרים על שיחרור תלמידי ישיבות לא מגעת למדינת ישראל. חקרתי ומצאתי, שאין מדינה בעולם, שבה חלה חובת גיוס על תלמידי ישיבות. עד לפני שמונה שנים היו שתי ישיבות בהונגריה, ואפילו שם השלטונות הבינו, שאפשר לפוצץ פירמידה, אך אי אפשר להפוך אותה. כל עוד החוק שם התיר קיום ישיבות — איש לא נגע בהן מבחינת הגיוס. החוק פיזר את הישיבות רק כאשר אסרו על כל כהונות הקודש.

„שתי מתנות ניתנו מהקב"ה לישראל — תורה וארץ־ישראל. בן־גוריון המנוח אמר, לפי הכתוב בתנחומא, שהארץ קודמת לתורה. ניחא. אבל עובדה היא, ש־98 אחוזים מבחורי ישראל שומרים על המדינה ורק 2 אחוזים שומרים על התורה. כל שרי־הבטחון הקודמים מצאו, שמספר התלמידים המתווספים מדי שנה לישיבות הוא כ־800 ומעולם לא עלה על אלף. אילו היו בחינת ,מים עומדים' — היו צריכים להיות עכשיו 20 אלף דחויי גיוס. יש רק 6000. איפה הייתר? התשובה: הם התגייסו לצבא.

● מאיימים ב„סגירה" ●

כפי ששמעתי, אמר הרב מ.ד. טננבוים באוזני שר הבטחון, שמעון פרס: „אם אנו יכולים לקיים את הישיבות בארץ־ישראל ללא התערבות של גורמים חיצוניים, אפילו נוגע העניין לבטחון המדינה, ניחא. ולא — נחזיר את המפתחות". שאל שר הבטחון: מה פירוש „החזרת מפתחות"? תשובה לא ניתנה. אך יש המפרשים זאת כאיום בסגירת הישיבות בארץ והעברתן לחו"ל, על כל הכרוך בכך. ראשי־הישיבות משוכנעים, כי איום כזה מרתיע ביותר.

הרב מ.ד. טננבוים, איש שקט ונעים־הליכות, הוא איש הביניים בין ראשי הישיבות לבין שלטונות הבטחון בכל הנוגע לדחיית גיוסם של תלמידי הישיבות. הוא אומר: „בישיבות אין התעניינות בעניין התנחלות והחזרת השטחים, להוציא ישיבת ,מרכז־הרב' וכמה ישיבות דומות לה. לעומת זאת, גיוסם של בני־הישיבות הוא עניין של בבת־עין. איש אינו מעלה על הדעת, שזה יקרה. אילו קרה, חס ושלום, אש־מחלוקת היתה פורצת עד סוף הגבול. בשעתו, כאשר נפגשו ראשי־ישיבות עם ד. בן־גוריון, הציע להם לאמן את הבחורים בין כותלי הישיבות פעמיים בשבוע, על־ידי מאמנים דתיים. ראשי הישיבות השיבו בהחלטיות: לא! הם הוסיפו ואמרו: ,בכל עניין יש רוב. אך לגבי טבילה במיקווה לא חל הדבר הזה. טבילת 99 אחוז מהגוף עם חציצה כלשהי — אינגה כשרה. התורה נמשלה למים. תפקידנו להטביל את כל גופו של בן־הישיבה במעיין התורה, באופן שלא תהיה כל חציצה'. בעניין זה אין שום ויתור".

בישיבת „מרכז־הרב" אומרים על ההתנחלות בכל חלקי ארץ־ישראל: „זוהי מצווה, שעליה חלה חובת ייהרג ובל יעבור".

בישיבות רבות אומרים על שינוי בפטור בני־הישיבות לגבי גיוס לצה"ל: „אל תגעו במשיחי. אם ינסו לפגוע בהסדר הקיים, נצא כאיש אחד למלחמה. זוהי מצוות ייהרג ובל יעבור".

אלה ואלה מתכוונים לכך בכל הרצינות.

וילונות מפלסטיק
לחדרי אמבטיות, מטבח
תוצרת חוץ
מפטים שטיחים
גפנר, ת"א, פינסקר 9
פ. טרומפלדור טל. 297020

סאונד
וילונות מאיר
חיבת הרצל ...
יעוץ אישי

ברחובות:
זמרים חזנים מורים
טפול בהפרעות הקול
צרידות
רח' יעקב 38/7 בימים
א'—ו' בשעות 16—20

מה יתרונות הבקלה הישראלי של "אטלנטיק"

יתרונות רבים: בטריות... בטעם... בערך התזונתי

רק הבקלה של "אטלנטיק" מובא ע"י דייגים ישראליים מלב האוקיינוס באניות חרושות ומשוכללות ביותר המצויידות בחדרי קרור ענקיים ומירב הציוד המודרני.

א. בטריותו

זה דג טרי מאין כמוהו - ישר מהים להקפאה עמוקה. לא עוברים ימים עד אשר הדג מגיע מלב־ים לחוף ושם להקפאה עמוקה. הבדל בולט בטריות.

ב. בטעמו

בהיותו דג עם חוט שדרה (ללא ראש וללא קרביים) הוא עסיסי יותר ולכן בשרו טעים וטעים הרבה יותר!

ג. בערך התזונתי

מחקרים של מוסד הטכניון למחקר הוכיחו שהבקלה עולה בערכו התזונתי על בשר. הוא דל שומן.. דל קלוריות ועשיר בחלבונים.

לכן - בקונך בקלה חודשי בקלה של "אטלנטיק" והיה בטוחה שקבלת המובחר ביותר - הדג הטרי ביותר. הת אותו ישמחו כל בני ביתך לאכול בתאבון ובהנאה.

רק בקלה אטלנטיק הוא בקלה ישראלי!

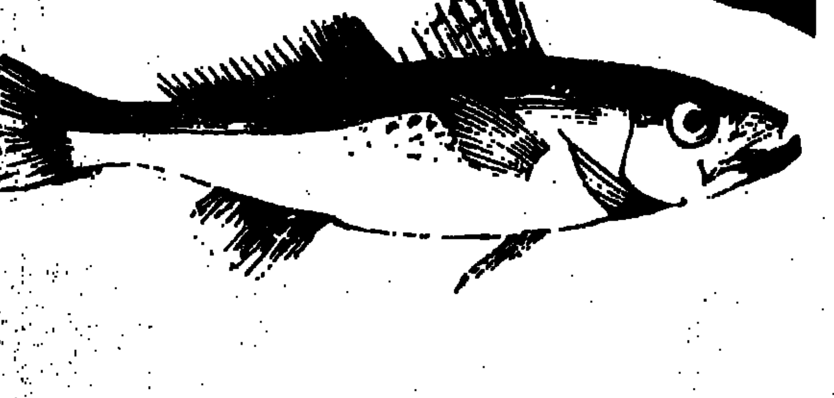

לקבלת מתכונים פני אל: ת.ד. 7011 הקריה תל־אביב

יומן יקר,
איזה סופשבוע
נהדר היה לי.
היתה לי מסיבת
כתה מופלאת
מאוד שלא הייתי
מוכנה להחמיץ
מאף כל הון
שבעולם - בעצם,
כמעט שהפסדתי
את המסיבה
בגלל המחזור
החודשי. אלמלא
שהיו לי טמפונים
של טמפקס.

טמפוני טמפקס מאפשרים בילוי נעים של סופי שבוע למיליוני נערות בכל העולם. הם נישאים בנוחות, אינם גורמים לגירוי ואינם בולטים בבגדים צמודים לגוף. טמפוני טמפקס נישאים בפנים כך שפעולתם יעילה ומונעת אי־נעימויות, ועם זאת אין חשים בהם כלל.

בזכות טמפוני טמפקס תרשמנה ביומנך חוויות נעימות. טמפוני טמפקס ניתנים לרכישה ב־2 דרגות ספיגה: רגילה ומיוחדת. באריזה סטנדרטית של 10 יחידות ובאריזה חסכונית של 40 יחידות.

החל מן הפעם הראשונה...

טמפוני
TAMPAX
הגנה סניטרית לשימוש פנימי
מיוצרים רק על־ידי חברת טמפקס בע"מ, הולנד, אנגליה.

מי מה מתי

מוצ"ש

תל־אביב
יולית — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
שלוש מסיבות — הקאמרי
בילבי ב־10.30 — בית אריאלה
הרוזנת מריצה — אופרה
מי הוא מה — בימרתף
מוישה ונטילטור — אלהמברה
טוב לאהוב — בית החייל
שירת רחל — בת דור
להקת הפלטינה ב־10.30 — צוותא
כי עורני מאמין בך ב־9 — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
אהבה ראשונה — בית בארבור
חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני
אשקלון — רסיטל נורמה פישר
באר־שבע — טרטיף
חולון — קונצרט

יום א'

תל־אביב
יוליה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
השחף — הקאמרי
חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני
אשקלון — אהבה ראשונה
מעלות — חותנת עליזה ומזיזה

יום ב'

תל־אביב
חתונה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
השחף — הקאמרי
טוב לאהוב — בית ארלוזורוב
לה טרוויאטה — אופרה
ההנאות הקטנות — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני
נתניה — בילבי
לוד — חותנת עליזה ומזיזה
טירת הכרמל — מוישה ונטילטור
פתח־תקוה — אהבה ראשונה
יהוד — פילבסטר 22
פרדס־חנה — אופטייר סטורי
ק. שמונה — חוה והפלטינה

יום ג'

תל־אביב
חתונה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
בקור הגברת הזקנה — הקאמרי
קונצרט — מוזיאון ת"א
טוב לאהוב — אלהמברה
זה הכל בינתיים — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני
קרית שמונה — מוישה ונטילטור
פרדס־חנה — אופטייר סטורי
טבריה — בילבי
גדרה — חותנת עליזה ומזיזה

יום ד'

חתונה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
הרוזנת מריצה — אופרה
הגשש החיוור — אלהמברה
כי עורני מאמין בך — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
ירושלים
השחף — ת' ירושלים
חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני
רסיטל נורמה פישר — בית רוטשילד
באר־שבע — כיכר הזכוכית
יפעת — טוב לאהוב
יבנה — חותנת עליזה ומזיזה
ראשון־לציון — מוישה ונטילטור
אשקלון — אופטייר סטורי
שלומי — חוה והפלטינה
באר־שבע — יוליה
אשקלון — בילבי

יום ה'

תל־אביב
יולית — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
הגשש החיוור — אלהמברה
ההנאות הקטנות — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
ירושלים
השחף — ת' ירושלים
חיפה
משפחת טוט — ת' עירוני
רמלה — מוישה ונטילטור
אשקלון — אופטייר סטורי
תקומה — חוה והפלטינה
גבעת אולגה — אהבה ראשונה
באר־שבע — כיכר הזכוכית

● חותנת עליזה ומזיזה (התיאטרון העממי) — אברהם מור ועדנה פלידל בקומדיה משעשעת.

● זה הכל בינתיים — (ובינתיים זה הכל), יונתן גפן ודני ליטאני בערב שירים וסאטירה, מצליפים, מדובבים ומזמינים אורחים.

● ערב רחל (תיאטרון יובל) — העלאה מחודשת של שירי רחל בביומו של צדוק צרפתי, עם דורית ראובני, חנן יובל ודני כץ בליווי תזמורת.

● רביעיית מועדון התיאטרון — בן־סירא, שפר, בר וזיננר טובים כתמיד.

● טוב לאהוב (לילך) — ערב במועדון הצועני השורק של דן אלמגור. שירי יין, הומור, אהבה ועוד. ביים: בני פורת. מלחין: קובי אושרת.

● ההנאות הקטנות שבחיים (נועם סמל) — שירי ברכט בביצוע מצויין ותזמורת טובה, עם מירי אלוני, יוסי פולאק ובני אמדורסקי. ביים: צדוק צרפתי.

● להקת הפלאטינה (צוותא) — להקת הג'אז מן הטובות בארץ, מבצעת בעיקר את יצירותיו של רומן קונצמן.

משה ב"ש

ראו איך אפל עושה ההבדל

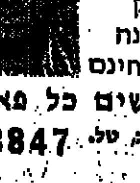
ייצור
פאות לגבר
★
אל תזרוק
פאתך הישנה
לפני יעוץ — חינם
אנו מתקנים ומחדשים כל פאה
שדרות קרן קיימת 11, תל־אביב, טל. 243847
שעות הקבלה 1—9, 7—4
סודיות מובטחת

שלמה וישינסקי — ב„שלוש מסיבות"

ליא קניג — ב„חתונה"

● טרטיף (בימת באר־שבע) — הקומדיה הנודעת של מולייר על צביעות ו„ליקוק". עיבדה וביימה עדנה שביט. דב רייזר בתפקיד הכומר המתחסד טרטיף.

● כיכר הזכוכית (בימת באר־שבע) — מן הטובים במחזות טנסי ויליאמס. ביומה של עדנה שביט. צפורה פלד בתפקיד האם ונעמי גרינבאום בתפקיד הבת לאורה. טום הוא ששי סעד והאורח — רפי חבור.

● כי עורני מאמין בך (צוותא) — החלום בא לבקר במשפחה ישראלית. מחזהו של עמוס קינן בביומה של עדנה שביט. עם בתיה ברק, אסי הנגבי, ישראל גוריון ועוד.

● שלוש אלמנות — מונודרמה של שלום־עליכם מגיש גדעון שמר. תירגם: אריה אהרוני.

● אהבה ראשונה (סדנת שכונת התקווה) — מחזה מוסיקאלי על עליות התימנים, כתב וביים: בצלאל אלוני.

● משפחת טוט (תיאטרון עירוני חיפה) — מחזהו של ההונגרי ארקני. קצין בא לבקר במשפחה. פיקודו ומה שהוא מביא על המשפחה.

● פילבסטר 22 (תיאטרון חיפה) — יהושע סובול כתב מחזה על חיינו לפני ואחרי מלחמה. בימה נולה צילטון.

● בילבי — הצגה לילדים על ילדה גיבורה. הסיפור בהחלט מוכר.

מחול ומוסיקה *

● התזמורת הקאמרית חולון — ג'ורג' זינגר מנצח על יצירות משל היידן, הנדל, זינגר, ורדי וולף, כשהסולנים הם הפסנתרן אריה ורדי והסופראניסטית אריקה כץ.

● נורמה פישר — פסנתרנית אורחת מאנגליה מגישה רסיטל ובו יצירות משל היידן, בראהמס, דביוסי וליסט.

● קונצרט במוזיאון תל־אביב — במסגרת „בימת עולים", ישמיעו אמילי ברנדסמן (מצו סופרן) ודוד בלוך (פסנתר) שירים משל ורדי, שוברט, רוול וברג.

● האופרה הישראלית — מגישה את „לה־טראוויאטה" של ורדי, וכן את האופרטה „הרוזנת מריצה" של קלמן.

בידור *

● אופטייר סטורי (התיאטרון העממי) — הוא שם תוכניתה החדשה של שלישיית הגשש החיוור. הפעם כתב וביים יוסי בנאי. בדרנים מעולים: פולי, שייקה, גברי. הנהלה מוסיקאלית: יצחק גרציאני.

● האנגרט (החאן הירושלמי) — קברט סאטירי על כוס יין. עם אהרון אלמוג, שבתאי קונורטי, רחל שור, מרגלית אלמוג, הדה רובין. מוסיקאי: נפתלי וגנר.

● מועדון 77 (מועדון התיאטרון) — ישראל גוריון בתוכניתו „עומד לי על קצה הלשון", ובימי א' מאגזין אקטואלי לענייני היום. אבי קורן ודודו דותן.

מדפים וספריות
גם להרכבה עצמית
שולחנות כתיבה,
ברים, מזנונים,
ומחיצות נוי.
★
עיצוב וסידור
חנויות ומחסנים
תצוגה מתמדת
במקום
פתוח כל היום.
★
מחלקה לצינורות
ופרופילים, מסילות
וגלגלים

● תצוגה מתמדת במקום
● פתוח כל היום
א. את י. יוזביץ בע"מ
נחלת־בנימין 120, טלפון 821610

הצגות בכורה *

● מסע יום ארוך לתוך הלילה (הבימה) — המחזה הנשל ביותר של יוג'ין אוניל האמריקני (1888—1953), כעין אוטוביאוגרפיה מוסווית שלו. ההצגה הועלתה כבר ב„הבימה" בשנת 1960. עתה היא מועלית שנית, בתרגומה של עדה בן־נחום, בימויו של מייכל מיצ'ם, עם תפאורה של ג'ין קארל ומוסיקה של פולדי שצמן. משתתפים: מרים זוהר, שמעון פינקל, מישא אשרוב, אלכס פלג ומרים אברון.

תיאטרון *

● ביקור הגברת הזקנה (הקאמרי) — זונה לשעבר, מיליונרית ונכה בתוות, חוזרת אל עיירתה, לנקום במאהבה לשעבר. מחזהו של דירנמאט בבימוי וביצוע מחודשים, עם אורנה פורת בתפקיד ראשי.

● זה הו יוליה (הבימה) — רומיאו, יוליה ושקספיר במחזהו של קישון מתעוררים 40 שנה אחר מותם ומגלים בקיעים מצחיקים בחייהם. תשבחות לתפאורה של קארל ולמשחקם של לביא, שני ואפרוני.

● החתונה (הבימה) — „מין קומדיה" של יוסף בר־יוסף כשהורי החתן אינם מוזמנים, משום־מה, לחתונת בנם. ביים: תום לוי.

● מי הוא מה (הבימרתף) — נסים עזיקרי משחק, מספר ומתנועע בהצגה, מורכבת מסיפוריו של צ'חוב הצעיר.

● השחף (הקאמרי) — מחזהו המעולה של צ'חוב בבימויו של פאול לינדנברג. עם חנה מרון, גילה אלמגור, יצחק חזקיה, עודד תאומי, זהרירה חריפאי, תיקי דיין ואחרים.

● שלוש מסיבות (הקאמרי) — אייקבורן. תרגמה עדה בן־נחום. מחזה משעשע על שלושה זוגות ושלוש מסיבות שיש בהן הרבה עגמומיות.

פרזול בסגנון עתיק
מבחר:
ידיות, קולבים, מפתחות וצירים
עיטורים לדלתות ורהיטים
בסגנון קלאסי עתיק וספרדי
"ונציה"
תל־אביב, הגדוד העברי 2
טל. 826636 ליד ככר המרשבות

שיפור הראיה
שיפור ועינוי מהמשקפיים, הנגה והמתחות של העינים, על־ידי תרגולי עינים והרפיה. שיטה מנוסה בהצלחה מאנגליה. מכון ביטס, תל־אביב 64382 רח' ישראלס 19, טל. 241816 ...

סטריאו
הרכבה עצמית = ½ מחיר
Z-KIT
רחובות, ת.ד. 1193
בקש קטלוג חינם

מבחר סרטי השבוע

ז. אהרון

✱ „מגריש־השריפה" („אסתר", תל־אביב): ילדה אמריקנית אחוזת דיבוק משתוללת על מיטה מרקדת, מאוננת בעזרת צלב־מתכת ופולטת נחשולי קיא וניבולי־פה. ויליאם פרידקין רתם את כשרונו („הקשר הצרפתי") לתעשיית הזוועות והפעלול הסנסציוני. זהירות: הסרט מפחיד, מגוחך ומבחיל, חליפות.

✱ „מה זה" („ירושלים", ירושלים): רומאן פולאנסקי הקדיח תבשיל דקאדנטי, על סטיותיה של תרבות המערב. פארסה סהרורית שורצת פסיכופאטים ודגנראטים. עם מארצ'לו מאסטרויאני.

✱ „ישנוני" („רון", תל־אביב): מית שקורת לוודי אלן, המקיץ בשנת 2173 מהקפאה־עמוקה בת 200 שנה, במדינת־משטרה עתידנית. פארודיה אבסורדית על המדע הבדיוני. בדיחות חונתיות והומור „ניו־יורקי".

✱ „אוכפים לוהטים" („דקל", תל־אביב): ראש השבט האינדיאני מדבר אידיש. השריף הכושי משליט חוק וסדר. והיצאנית־הזמרת מחקה את מארלן דיטריך — בקאריקטורה של עיירת מערבונית.

✱ „חווה במארסיי" („פאר", תל־אביב): אנתוני קווין, ראש המשרד האמריקני ללוחמת־סמים בצרפת, שוכר את מייקל קיין, רוצח־מקצוען, כדי לחסל את ג'יימס מייסון, שליט כל־יכול של רשת אלימה להברחות הרואין ממארסיי לארה"ב. מהדורה רדודה של „הקשר הצרפתי".

✱ „ירח של נייר" („חן", ת"א; „רון", ירושלים; „ארמון", חיפה): על רקע השפל הכלכלי של שנות ה־30 באמריקה, ביים פיטר בוגדנוביץ', בשחור־לבן ובסגנון קולנועי כאילו־מיושן, את ראיין או'ניל ואת בתו־בחיים, טייטום, כצמד נוכלים הנודדים בערי שדה.

✱ „מיים" („בן־יהודה", תל־אביב): לוסיל בול, בדמות הדודה הסהרורית מיים, מחליפה שמלות, כובעים וסרונות בקצב מסחרר, ומגדלת את אחיינה המפוט, באווירת המתירנות הבוהמית של ניו־יורק בשנות השלושים. מיוזיקל־להיט מברודוויי.

✱ „לפקוח" („הוד", תל־אביב): סרטו האמריקני של הבמאי־מפיק מנחם גולן הישראלי, מספר על כנופית פשע קטלנית, שורתה אימתה בניו־יורק ושיקאגו בשנות ה־30, והצטיינה בייחוד וייחוס גדולים: כל הגאנגסטרים האלימים, לרבות גיבור הסרט, לפקת בוכהלטר (טוני קרטיס), הם מבני־בריתנו.

✱ „שני גברים בעיר" („צפון", תל־אביב): מלודראמה בשליחות חברתית, למען רפורמה בתנאי הכליאה, הענישה והטיפול בעבריין המשוחרר. קורא לביטול עונש מוות בצרפת. הנושא חשוב, הטיפול מגמתי. אלן דלון, ז'אן גאבן.

✱ „פרפר" („סמדר", ירושלים): סרט ארוך, מבוסס על ספר ארוך, שהיה לרבי־מכר עולמי. עם סטיב מקווין, דאסטין הופמן.

✱ „עיניים גדולות" („חרמון", קרית־שמונה; „בית־רחל", גדרה): אורי זוהר ביים ומככב בקומדיה ישראלית פאתטית, על מנהל קבוצת כדורסל, החומד את התצלחה הקלה על חשבון החברים והספורט, ואת הנשים על חשבון חיי המשפחה.

✱ „השעשון הבוקסים" („בת־ים", בת־ים): אהבתה של אשה בת 40 לבחור צעיר, בן גיל בתה, ברומאנסה הבלותית, עם הפי־אנד ובשורה משובבת־נפש לנשים בגיל העמידה. עם ליב אולמן.

✱ „קיה וקאסידי" („סבוי", חולון): סרטם המשותף הקודם של שלישיית „הה־עוקץ", מעלליו ומהתלותיו של צמד עוברי־חוק במערב־הפרוע, בסוף המאה הקודמת.

✱ „שיפול בחלם" („דגניה", הרצליה): משל חברתי שטחי על מיתוס הערסדים הישן. הנמשל המלאכותי הוא חברת־המעמדות, שבה מוצצים העשירים והמושחתים את דמם של העניים העשוקים. פלצות וטנסאציה. אנני ז'יראדו ואלן דלון מתגלים כמערומיהם.

✱ „מי רצח את שילה ז'" (הקריות, חיפה): תעלומת רצח, על יאכטה מפוארת בחוף הריביירה, מפורת סימני־שאלה ומניעים בסיטונות. השבץ בלשי מיושן, נוסח אגאתה כריסטי.

פאול מוני

לואיזה ריינר

„האדמה הטובה"

הנחה של 1000*ל"י

בסלון פלג טלויזיות בע"מ

מכל הארץ באים לקנות את ה"טריו"

ולזכות בהנחה של 1000*ל"י

טלויזיה, תנור בשול ואפיה, מכונת כביסה

לזוגות צעירים

העומדים להנשא ואלה שנשאו לאחר המלחמה, הניתן גם האפשרות לשלם מחצית הסכום ב־10 תשלומים חודשיים, ללא ריבית בנוסף להנחה של 1000 ל"י.

ההנחות ללא חתנים גם על קניות בודדות עד 400 ל"י

המבחר הגדול ביותר בארץ של: תנורי בשול ואפיה, טלויזיות, מכונות כביסה ומערכות סטראו

תעודת אחריות כפולה (שלנו ושל היצרן)

בזכאי קונה הנחות גדולות מהשוקים

אספקה ושירות לכל חלקי הארץ ללא תשלום נוסף

* מהמחיר המומלץ לצרכן

סלון פלג טלויזיות בע"מ

קרית מוצקין: שד' השופטים 13 – 12 טל. 732323, 717349

עכו־רח' הרצל 18 (מרכז דסקו) טל. 911966

כדאי לראותם

✱✱ „הסינמטק הישראלי" בתל־אביב מציג: שבוע שחקנים זוכי „אוסקר" (19—24 באוקטובר): „האמלט" (לורנס אוליוויה, שחקן־במאי); „המלשין" (ויקטור מק־לגלן; ביים — ג'ון פורד); „פאטון" (ג'ורג' ס. סקוט; ביים — פראנקלין שאפנר); „חופשה ברומא" (אודרי הפבורן; ביים — ויליאם וויילר); „מקום בצמרת" (סימון סיניורה; ביים — ג'ק קלייטון); „זריחה" (ג'אנט ג'יינור; ביים — מורנאו); „האדמה הטובה" (לואיזה ריינר ופאול מוני; ביים — סידני פראנקלין); „עיר הנוער" (ספנסר טרייסי; ביים — נורמן טאורוג); „המלך ואני" (יול ברינר; ביים — ואלטר לאנג); „הקשר הצרפתי" (ג'ין הקמן; ביים — ויליאם פרידקין).

✱✱ „כוכב סראי" („תכלת", תל־אביב): מסע עתיר־דמיון ומסתורין בממלכת המדע הבדיוני, בסרט־הנפשה צרפתי, רב־מעוף, מצויר בסגנון מקורי. מתאר התנגשות עתידנית בין שני גזעי אנוש.

✱✱ „אמריקן גראפיטי" („גת", תל־אביב): הבמאי האמריקני הצעיר ג'ורג' לוקאס, בן 28, מעלה זכרון אוטוביוגראפי רווי נוסטאלגיה: ליל־סיום של בית־הספר התיכון בעיר שדה בקליפורניה, בראשית שנות ה־60. שבעה בני טיפש־עשרה, משייטים במכוניותיהם המשומשות לאורך רחובה הראשי של העיירה, כבמבוך חלומי, לצלילי הרוק־נ־רול ותום של עלומיהם החולפים.

✱✱ „הדיקטטור הגדול" („אורלי", חיפה): סרטו המדבר הראשון של צ'ארלי צ'אפלין, משנת 1940. פארודיה סאטירית מזהירה על היטלר, מוסוליני וחבר מרעיהם. צ'אפלין נפלא.

✱✱ „העוקץ" („אלנבי", ת"א; „שרון", נתניה; „אסתר", אשקלון): שעשועון נחמד, שזכה השנה בשבעה פרסי „אוסקר", סימטאות העולם־התחתון של שיקאגו, בשנות השלושים. מהנה מאוד.

✱✱ „הזלילה הגדולה" („סטודיו", תל־אביב): קומדיה שחורה, משל אכזרי על החברה הצרכנית התתאבדותית, הצורכת את עצמה עד אבדון. ארבעה ג'נטלמנים אניני־חך מסתגרים בווילה ישנה בקירבת פאריס ומחליטים להתאבד בזלילה.

✱✱ „אורות הכרך" (כרמיאל): שנת ייצור: 1931. סרט אילם. קומדיה קלאסית של צ'ארלי צ'אפלין, שטעמה כיין המשומר: הנווד המוקיון מתאהב במוכרת־פרחים עיוורת ובאהבתו ומסירותו מחזיר לה את מאור עיניה. תעלולים מבדחים ואומנות עמוקה. לא להחמיץ.

✱✱ „נשיא על הכוונת" („חוף", חדרה): בשנת 1962 בוצעה התנקשות־נפל בחיי דה־גול. סביב פרשה זו חיבר הסופר־עיתונאי פרדריק פורסייט עלילת מתח פוליטית, והבמאי פרד זינמן העבירה אל הבד בהצלחה מרשימה.

✱✱ „סרפיקו" („תפארת", הרצליה): סיפור אמיתי: גילויין של שוטר חרש, פראנק סרפיקו, שחשף בשנת 1971, לפני ועדה ציבורית, פרשה מדהימה של שחיתות והסתאבות במשטרת ניו־יורק. סגנון תיעודי. חריף.

סרטים אחרים

✱ „נמרלים" („אורלי", תל־אביב): הצמד־חמד אליוט גולד ודונאלד סאתרלנד („מ.א.ש.") שוב משתולל יחדיו, בפארסה פושרת, המלגלגת על שירותי הביון המרכזיים של ארה"ב.

✱ „אחרת אנחנו מתעצבנים" („אור־פיר", ת"א; „אמפיתיאטרון", חיפה; „סטודיו", נתניה): טרנס היל ובאד ספנסר („טריניטי"), זוכים במירוץ מכוניות פראי ומותקפים בנופיית בריונים. במהלומות אגרופים, תגרות, תעלולים, פעלולים ואליפות „יבשת".

Black & Decker Industrial

מה עליך לדעת בקנותך מקדחה תעשיתית

בקנותך מקדחה תעשייתית אתה מקל על עבודתך וחוסך בזמן, זו השקעה כדאית

7 סיבות טובות מעידות שמקדחות בלאק אנד דקר הן ההשקעה הטובה ביותר.

א. לבלאק אנד דקר המבחר הגדול ביותר. המקדחות מיוצרות ע"י היצרן הגדול ביותר בעולם לכלי עבודה חשמליים.
ב. הטיב שהובטח במשך 60 שנות ייצור. בעזרת שיטת בדיקת טיב לכל כלי. בדוק ומאושר ע"י מכון התקנים.
ג. הכלים המובילים בטכניקה המודרנית. אסטרונאוטים השתמשו במקדחות בלאק אנד דקר על הירח.
ד. הפצת הכלים של בלאק אנד דקר מגיעה ליותר מ־300 חנויות בארץ.
ה. לבלאק אנד דקר תחנות שרות בינלאומיות עם צוותים טכניים מאומנים בתל־אביב ובירושלים.
ו. קיימות מקדחות לכל סוגי העבודה, ולכל חומר עבודה. עם בחירה במהירויות, בסירות החפסניות מ־6 עד 32 מ"מ וכן דוספות.
ז. המקדחות התעשייתיות של בלאק אנד דקר בעלות בידוד כפול. לבטיחותך ולהגנתך – חפש את הסימן ⊡

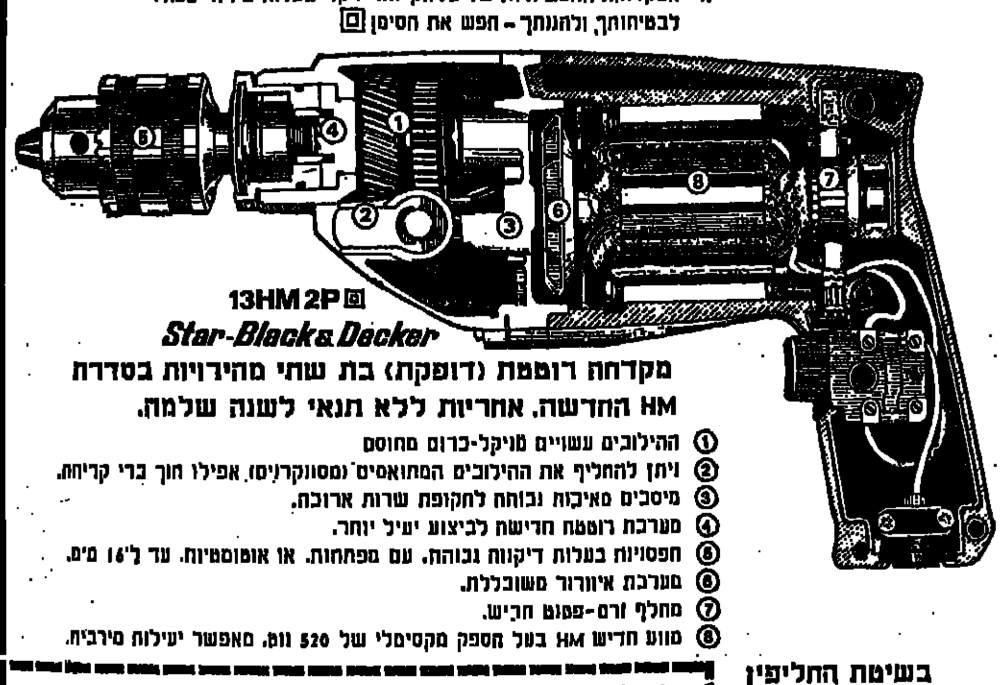

13HM 2P ⊡

Star-Black & Decker

מקדחה רוטטת (דופקת) בת שתי מהירויות בסדרת HM החדשה. אחריות ללא תנאי לשנה שלמה.

① ההילוכים עשויים ניקל־כרום מחוסם
② ניתן להחליף את ההילוכים המתואמים (מסנוקרונים) אפילו חוץ בזרי קריחה.
③ מיסבים מאיכות גבוהה לתקופת שרות ארוכה.
④ מערכת רוטטת חדישה לביצוע יעיל יותר.
⑤ תפסניות בעלות דיקוק גבוהה, עם מפתחות, או אוטומטיות, עד ל־16 מ"מ.
⑥ מערכת איוורור משוכללת.
⑦ מחלף זרם־פסוט חדיש.
⑧ מנוע חדיש HM בעל הספק מקסימלי של 520 וואט, מאפשר יעילות מירבית.

אל בלאק אנד דקר רח' מרדכי 50, תל־אביב.
נא לשלוח לי פרוספקט למוצרי בלאק אנד דקר

שם: __________

כתובת: __________

18.10.74

בשיטת החליפין 25% הנחה תמורת כל כלי ישן שתמסור בכל חנויות ההפצה.

הנחה מיוחדת של 10% לקורא מודעה זו בחנויות המפורטות להלן:

להשיג ב: תל־אביב: טכנו מן, שונצינו 2; גברי יעקב, העליה 72; ויט קרול, דרך פ"ת 3. בני־ברק: ציטרנבוים אחים, רבי עקיבא 121. רמת־גן: בנק יצחק, דרך השרון. כפר־סבא: שמש אהרון, ויצמן 1. ראשל"צ: פרומר מרדכי, רוטשילד 14. רחובות: זיג, הרצל 161. נתניה: יונה ושות', איזור תעשיה; מרישמן אריה, שד' בנימין 12. חדרה: טכנו גל, איזור התעשיה. חיפה: קאושנסקי אברהם, דרך עצמאות 31; שייביץ, שרה 12. נהריה: בית שילינג, מרכז מסחרי. קרית ביאליק: בר כלי, איזור תעשיה. עכו: עלי בריק, רחוב בן עמי 54. אשדוד: טכנו אשדוד, איזור תעשיה. אשקלון: וינשטיין עמרם, הרצל 44. באר־שבע: טומנרין בע"מ, העצמאות 22; לזר ברנר, מורדי הגיטאות 70. ירושלים: ורשבסקי, רח' יפו 42/א; פרלשטיין יהודה, אבן ישראל; שטיינברג, רח' יפו 42. אילת: כל בו לבנין, ליד המשטרה.

תחנת שירות תל אביב: רח' מרדכי 50 (סוף הסירוגה) טלפון: 36811 - 38658 **בלאק אנד דקר** תחנת שירות ירושלים: רח' יפו 210 טלפון 02-523448

חנה ודוד לידזי
מודיעים בשמחה על הולדת בנם
אברהם
אח לירון

ניו־יורק, 24.9.74
המען למברקים בית מרקחת אסותא — לידזי
הרצל 98, תל־אביב.

לועדי בתים!! לעורכי־דין!!

ספר העזר המיוחד

פעולות ועד הבית המשותף

מאת ישראל הר־זהב

שלח מודעה זו לחוצאת „ורד" ת.ד. 292 חולון ותקבל את הספר בדאר חוזר ובגוביינא.

מחיר הספר כולל נספחים —.19 ל"י

VERDOU INTERNATIONAL

ורדו אינטרנשיונל

אנו שמחים להודיע ללקוחותינו כי עם הרחבת אולם התצוגה שלנו ברמת־גן, העברנו אליהם גם את מחלקת

רהיטי הבמבוק

רהיטי הבמבוק מוצגים החל מהיום בשטח התצוגה הנוסף, הצמוד לאולמי התצוגה הקבועים, ברח' ז'בוטינסקי 22 רמת־גן (ולא באבן גבירול 65 בת"א)

*

נשמח לראותכם

RICOH ריקו

500G

המצלמה הנמכרת ביותר בארץ!

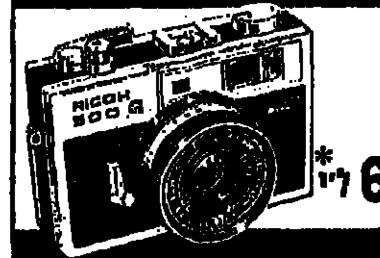

במחיר 655.-* ל"י

המצלמה היחידה במחיר זה בעלת שפע אפשרויות כה רב

RICOH 500G

• אוטומטית מלאה או לא אוטומטית
• מדמרחק אוטומטי בשיטת הדמות הכפולה
• צילום עצמי
• אפשרות חיבור לכל סוגי מבזקים
• מהירות חשיפה עד B+500
• סרט 35 מ"מ רגיל ל־36 תמונות
• אחריות לשנה עם שרות בינלאומי

מחלקת שרות ותיקונים עסמלאי של חלקי חילוף מקוריים ת"א, רח' אלנבי 112 טל. 615343

* מחיר מומלץ לצרכן.

להשיג בחנויות הצילום המובחרות.

מבצע זוגות צעירים

סלונים ב־1670

פינות ישיבה: 5 כורסאות + שלחן 1,560.—

מיטות שינה מ־1350—1650

כולל מזרן

הספקה מהירה

תנאים נוחים

חגגה 11 פתח־תקוה

913302

פתוח: 9.00—13.00

16.00—19.00

בניו־יורק במרכז QUEENS

להשכרה דירת 2 חדרים

מפוארת ומרוהטת, תנאים נוחים

המעונינים יכתבו לת.ד. 30239 תל־אביב או לטלפון — 847771 בערב.

שמלות הריון

חליפות, מכנסיים, טוניקות ושמלות מקסי

MASHA ✱ מאשה

תל־אביב, המלך ג'ורג' 4א, קומה ב' פינת מרכז בעלי מלאכה (ע"י אלנבי) פתוח כל היום ללא הפסקה טל. 282515

הקץ לג'וקים

שמיר

חיסול חרקי הבית

עם אחריות לשנה

תל־אביב — 03—449554

03—450264

אשקלון — 051—3019

חיפה — 04—522856

ירושלים — 02—226618

טבריה — 067—50488

בפקוח אגרונום

רשיון משרד הבריאות 15

o.b.
הטמפון הקטן שכבש את העולם
(1,400,000,000 טמפוני o.b. נמכרו בשנת עבודה ב־106 ארצות)

חיי חופשיה עם או־בה
טמפון o.b. הטמפון הקטן, הנוח והבטוח ביותר בעולם נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית. תוכלי ללבוש מכנסיים קצרים והדוקים או בוקיני, תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

כושר ספיגה המוב בעולם תבטיח אטימה מוחלטת
לטמפון o.b. העשוי צמר גפן כבוש כושר ספיגה שאין לאף טמפון, לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה ולכן, ככל שהוא סופג יותר כן הוא סוגר טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזות או דליפה. (טבלי טמפון בכוס מים ותיווכחי בכושר הספיגה המצויין שלו).

טמפון o.b. תוסף יום בבמחזור ומונע ריח רע
טמפון o.b. סופג את הדם מיד עם צאתו מן הרחם לכן, הוא תוסך לך יום במחזור החודשי כיוון שבאופן טבעי, עושה הדם את דרכו החוצה במשך 24 שעות, ואטימה המוחלטת של הטמפון o.b. מונעת היווצרות ריח רע הנגרם כתוצאה ממגע הדם עם האויר.

טמפון o.b. נוח ביותר לשמוש
טמפון o.b. קטן משטחו ולכן קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע — והשארת נקיה! ללא כל אביזר עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

טמפון o.b. מתאים למבנה האנטומי הפנימי
טמפון o.b. תוכנן ונבדק ע"י צוות גינקולוגים מומחים, כך שיכנס עמוק לתוך הנרתיק לאיזור בו אין עצבים רגישים הגורמים לכאב, או אי נוחות.

o.b. מיני־לבתולות ולנערות צעירות
חדש
החידוש הבלעדי האחרון של o.b. הוא טמפון מיני המיועד לבתולות ולנערות צעירות. עם o.b מיני אין כל חשש לפגיעה בקרום הבתולים, כיוון שהוא כה קטן ונכנס בדיוק לפתח בקרום דרכו עובר הדם.
(במקרה של כאב קל בשמוש הראשון, יש לדחות השמוש ב־3—4 חודשים).

o.b. ב־3 דרגות ספיגה
נורמל — לנערות ונשים.
מיני — לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט — בעיקר בימים האחרונים של המחזור אצל נשים המשתמשות בגלולה למניעת הריון.
תקסטרה — לנשים עם דימום רב בעיקר בימים הראשונים של המחזור.

תעלול הבחירות הגדול בתבל

(המשך מעמוד 13)

גבי חוזר שהופץ בין חברי המפלגה הקומוניסטית.

המכתב „המושלם" נמסר, כנראה, לידי אורלוב, שהעבירו ל„מזמינים" הבריטיים. מעבר לים היו מעורבים בדבר איש־עסקים אנגלי, דונאלד אים טורן, מי ששירת בביון הבריטי בימי מלחמת־העולם הראשונה; ציר־פרלאמנט שמרני, מייג'ור גאי קינדרסלי, שקישר בין הנהגת המפלגה השמרנית הבריטית לבין אים טורן; אחדים ממנהיגי המפלגה הזאת, לרבות הגזבר שלה, הלורד יאנגר, בולדווין, יו"ר הנהלת המפלגה ג'יקסון ואחדים מאנשי שירות־הביון של משרד החוץ, שהיתה להם נטייה שמרנית, ולא היססו לחתור תחת מעמדו של רמזי מקדונאלד, שנוסף על היותו ראש־ממשלה, שימש גם בכהונת שר־החוץ.

„מיסטר איקס"

דונאלד אים טורן בא בדברים עם אורלוב — שניהם היו קשורים עם חברת־ספנות רוסית „לבנה", ששמה „חברת הספנות הרוסית" — והוא מופיע ביומנו של אים טורן, בכינוי „איקס". כשהגיע המכתב לרשותו, דאג, שהעתק שלו יימסר, באמצעות ידידיו בשירות־הביון, ל מ ש ר ד ה ח ו ץ, וביחוד לידי סר אייר קרואו, המנכ"ל הקבוע שלו, יום אחד אחר שהובסה ממשלת מקדונאלד והחלו ההכנות המקדמיות לבחירות.

קרואו קיבל ממקדונאלד הוראות ברורות לא לפרסם את המכתב, אך אים טורן ועמיתיו שקדו על „הדלפות" לעתונות השמרנית, ברמזם רמז נוקב, כי משרד־החוץ מחזיק בידיו את המכתב וחושש לפרסמו. ה„הדלפות" ראו אור בעיקר ב„טיימס" וב„דיילי מייל", שעורכו, תומאס מארלו, היה מראשי הלוחמים בממשלת הלייבור. לחץ העתונות אילץ לבסוף את קרואו לפרסם את תוכן המכתב וה„דיילי מייל" יצא בכותרת ענק: „אדוניהם של הסוציאליסטים זוממים מלחמת אזרחים!"

השמרנים התחייבו לשלם סכום נכבד ל„מיסטר איקס" באמצעות אים טורן — 10 אלפים לי"ש — וגם הוא והמייג'ור קינדרסלי עתידים היו לצאת מרוויחים (בין השאר, תוארי אצולה). אולם ארבע שנים חלפו, עד שהצליח אים טורן להוציא מידי השמרנים 5000 לי"ש מתוך הסכום המובטח (אגב, הוא מת בנסיבות מסתוריות, יש אומרים בידי סוכנים סובייטיים). ואילו אורלוב, שצריך היה להשתמש בכסף כדי להיעלם בדרום־אמריקה ולחיות שם חיי־רווחה, הועמד ב־1929 בברלין למשפט, על זיוף מיסמכים שנועדו להוכיח, כי הסינאטור האמריקני ויליאם בורה קיבל שוחד, כדי לתמוך בהכרה אמריקנית במוסקווה.

קופסת כסף לסיגאריות, שעליה חקוק „לדונאלד אים טורן, 1924, בתודות מקרב לב של יו"ר המפלגה השמרנית ועמיתיו", התגלגלה ברשותם של כמה נכבדים שמרניים, הגיעה לידי מייג'ור קינדרסלי, שמת ב־1956, — ונעלמה.

בלגארד היה סוכן בריטי בימי מלחמת־העולם השניה, שירת בגרמניה, הגיע רצוץ ושבור לבריטניה ומת שם בספטמבר 1945. גומאנסקי חי בפראג, שח ידו בעסקי ביון, הסתכסך עם הגרמנים, ובנסעו בקיץ 1938 לרומא, נפל כנראה בידי הגסטאפו, בחצותו את אוסטריה, וקרוב לוודאי שנהרג.

פרידה עסק בכריכת ספרים בברלין ומת ב־1955. דרוז'ולובסקי, שהקשריו אתו נותקו מיד אחר שהמציא את הטופס, הוצא להורג בידי מעבידיו הרשמיים.

גילוי מיסמך חדש — אחר 23 שנים

בשנת 1967 נתגלה מיסמך חדש: תזכיר של ראש שירות־הביון הבריטי ב־1924 סר יו סינקלייר, לתת־המזכיר הקבוע של משרד החוץ, סר אייר קרואו. התזכיר מסביר מדוע התעקש הסגל הקבוע של ה„פוריין אופיס" בקשר לאמיתותו של „מכתב זינובייב".

הנה כי כן, יוצא מן התזכיר, כי הביון הבריטי קיבל מיברק מריגה, לפיו הסמיך הפוליטביורו את שר החוץ הסובייטי דאז, ציצ'רין — שהיה נוהג למרוט את שערותיו כל אימת שזינובייב נשא אחד מנאומי חוצבי־הלהבות ופגם במאמציו להכניס את ברית־המועצות למשפחת העמים — לשוחח עם ראש הקומאינטרן בעניין מכתבו אל המפלגה הקומוניסטית הבריטית. ציצ'רין מצא, כי המכתב אמנם נשלח, אולם טען, כי תוכנו ס ו ד ס. להאשים את הממשלה הבריטית בסירוס האיגרת אי אפשר היה, שכן דבר זה היה מוכיח שהמכתב אמיתי הוא — והממשלה הסובייטית הכחישה זאת בחריפות יתרה, מיד עם התפרסם הפרשה. ועל כן אין תקנה, אלא לטעון, שכל המכתב אינו אלא זיוף, הואיל ואין להניח, שבידי ממשלת לונדון מצויה הוכחה מוחלטת לאותנטיות שלו.

הביון הבריטי נתן אמון גמור בסוכנו שבריגה וגם גילה „הוכחה" בכתב, שהמפלגה הקומוניסטית הבריטית קיבלה את מכתב זינובייב. כשהשמיעה מפלגת העבודה תלונות נוקבות לגבי העובדה, שהמכתב פורסם בעתונות ש י ש ה י מ י ם ל פ נ י ה ב ח י ר ו ת, והחשידה את משרד־החוץ בחבלה מכוונת במערכת הבחירות של הלייבור, עמד קרואו בכל תוקף על צידקת מעשיו. במכתב למקדונאלד הוא חוזר בתוקף על כך, שמתן פומבי למכתב זינובייב הוא לטובת האומה והמימשל בבריטניה.

אגב, ועדה מיוחדת, בראשות מקדונאלד, בדקה את הפרשה — בישיבת מיוחדת מיום 4 בנובמבר 1924 — ו ל א מצאה הוכחה בדבר אמיתותו מעבר לכל ספק; באה הממשלה החדשה, הקימה ועדה בראשות שר־החוץ אוסטן צ'מברליין, וזו חזרה ובדקה ומצאה, כי האיגרת אמיתית מעבר לכל ספק סביר...

גילוי נוסף — בארה"ב

חלפו שלוש שנים — ושוב גילוי. זו הפעם הראשונה נמצא טקסט רוסי מקורי של המכתב — במרתפי בית־הספר למשפטים של אוניברסיטת הארווארד בארה"ב — בידי עמית־מחקר צעיר של המכללה, ויליאם באטלר. הוא תפס חיש מהר את משמעות ששת הנגאטיבים של סרט־צילום שהכילו ארבעה עמודים של „מכתב זינובייב" ושני עמודים של מיסמך אחר, אף הוא מזויף ככל הנראה. הנגאטיבים היו עטופים בניילון, נתברר, כי הם מתנת טובייטולוג אמריקני לאוניברסיטה, והיו מונחים באין־יודע במשך ארבעים שנה. חקירותיו של באטלר העלו, כי „מכתב זינובייב" קרוב לוודאי שהוא זיוף. „הטקסט של הארווארד" שונה רק בפרטים משניים אחדים — שאפשר להסבירם מבחינת התרגום — מן ההעתק האנגלי, שפורסם על־ידי משרד־החוץ הבריטי ב־1924 והביא למפלת הלייבור בבחירות. כמו הנוסח האנגלי, הוא נזקף לגריגורי זינובייב, נשיא הקומינטרן במוסקווה, ומורת למפלגה הקומוניסטית הבריטית להתחיל מרד בצבא ובקרב הפרולטאריון וכמו הנוסח של „הפוריין אופיס", — שמעולם לא ראוהו במקורו הרוסי, — יש בו אי־עקביות פנימיות, המרמזות על זיוף.

הקשר הפולני

באטלר העלה את הסברה, כי ש י ר ו ת ־ ה ב י ו ן ה פ ו ל נ י הוא שעמד מאחורי הזיוף: באותו זמן התנגדה פולין במרירות יתרה למדיניות הלייבור הבריטי, שגרסה „דטאנט" עם ברית־המועצות. סברתו זו של באטלר מערערת איפוא על הנחות מסויימות של צוות ה„סאנדי טיימס", המסתמכות על מיסמכים פרטיים ועל עדותה של גברת בלגארד. צוות „סנדיי טיימס" הביע את הדעה, כי הזיוף נעשה בידי המהגרים הרוסים־לבנים והועבר לבריטניה באמצעות הפולנים. אבל אם הנוסח של הארווארד הוא ה מ ק ו ר — הרי זה מקור כ ת ו ב ב י ד, בעוד הגברת בלגארד העידה, כי המכתב המזוייף תוקתק על מכונת־כתיבה רוסית ישנה ב־1924. האם ייתכן, כי „הטקסט של הארווארד" הוא העתיק של טיוטת, שנוסחה מאוחר יותר?

למערכת הניתוחים וההיקשים נכנס ההיסטוריון הבריטי מייכל קטל, הוא העלה סברה, שכל התבשיל נרקח בידי אדם, שכבר היה לאגדה בעודו בחיים — קפטן ס י ד נ י ר י י ל י.

ריילי — הוא רוזנבלום

סידני ריילי היה שמו הבריטי של זיגמונד גיאורגייביץ' רוזנבלום, שהיה מפורסם בחוגי משרד־החוץ הלונדוני בכינוי „המרגל שלא ידוע כי טעה אי־פעם". לפי כל קני המידה, היה איש יוצא דופן.

הוא עצמו טען, כי נולד ב־1874, בנם הבלתי־חוקי של רופא יהודי מווינה ואשה קאתולית. קרוב יותר לוודאי, שהיה בנו החוקי של בעל־אחוזה יהודי־פולני. לפני מלחמת רוסיה־יפאן שירת את הביון היפאני. אחר־כך התרועע עם ראספוטין. הוא עבד למען הממשלה הבריטית במיפרץ הפרסי וברוסיה, ובימי מלחמת־העולם הראשונה שירת את הביון הבריטי בגרמניה.

זמן קצר אחרי מהפכת אוקטובר 1917 שוב נמצא ברוסיה, כשהוא לא רק מדווח לשולחיו בלונדון על המאורעות, אלא מתאמץ להשפיע עליהם בפועל ממש. היו לו אמביציות בלתי־מרוסנות, ויש רגליים לדבר, שניסה לארגן את רצח לנין ב־1918, בשתוף פעולה עם הטרוריסט האגדי בוריס סאווינקוב.

בראשית שנות העשרים עבד בשיתוף עם חוגי המהגרים הרוסיים השונים במערב־אירופה, וקשריו עם חוגים אלה משכוהו לפרשת „מכתב זינובייב". הוא ראה עצמו בחינת קלפן, המשחק עם הגורל, ושיא תשוקתו היתה למות „בנסיבות רומאנטיות ביותר". סופו, שהוצא להורג ברוסיה ב־1925. שש שנים אחרי־כן פירסמה אשתו ספר על עלילותיו.

סידני ריילי זה — טוען קטל — הוא שזייף את „מכתב זינובייב". הראייה? קטל מסר את תצלומי הנוסח הרוסי של הארווארד לידי מומחה בריטי ידוע לכתבי־יד, ג'ון א. קונוי. זה השווה אותו עם תצלום מכתבו האחרון של ריילי לאשתו, שנכתב בספטמבר 1925, ובו מספר ריילי על כוונותיו לנסוע בקרוב למוסקווה ולפטרוגראד. משם לא חזר עוד.

קונוי הגיע למסקנה, כי הדמיון בין כתב־היד של שני המכתבים — ברוסית ובאנגלית — מצדיק את ההנחה, כי שניהם נכתבו בידי אדם אחד. חקירה נוספת העלתה, כי „הנוסח של הארווארד" יצא לראשונה לאור־העולם בפאריס. בתזכיר פרטי כתב הקונסול האמריקני ס.ד. ווסטקוט, בסתיו 1924, כי הוא קיבל אותו מסוכן, ששם־הצופן שלו הוא „איי־בי־1".

לפי הספר של אשתו, נמצא ריילי בפאריס ביולי ובאוגוסט אותה שנה והיה מעורב ב„עיסקה פוליטית חשובה מאוד, שאינני זכאית לגלותה". הוא גם היה מקורב מאוד לביון הפולני, שנחשד זמן רב ב„שיווק" זיופים נוסח־זינובייב לשירותי הביון האירופיים של התקופה ההיא.

בית חרושת לזיופים

לגבי בריטניה, מסבירה מעורבותו של ריילי, מדוע קיבל הממסד הבריטי בנכונות כזאת את עובדת האותנטיות של המיסמך: המוניטין של ריילי בעולם־החשאין היה ללא רבב. גם העובדה, שהמכתב כתוב בכתב־ידו, היתה מוצאת הסבר בין עמיתיו הקרובים — הוא רק „שאל" את המקור לזמן־מה והיה עליו להעתיקו בחופזה, לפני שיחושו ב„אבידה".

מה שלא ידוע הוא, אם גנבו את דעת ריילי עצמו, והוא האמין באמיתות המכתב, או שמא העביר אותו לתעודתו בכוונת־מכוון, בידעו שהוא מזוייף. צוות „סאנדי טיימס" קבע, כי הרעיון המקורי נהגה ב„בית־חרושת לזיופים" של מהגרים רוסים, שפעל בברלין, בחסות הביון הפולני. האם ידע זאת ריילי?

כך או כך, האירוניה היא, כי זינובייב אמנם ל א כתב את אשר יוחס לו למפלגת הקומוניסטית הבריטית, אבל הוא אכן שיגר הוראות כאלו ל כ ת ו ב ו ת א ח ר ו ת, בארצות אחרות. ונאומיו בוודאי שניגנו על הנימה הזאת: לא לשווא היו ציצ'רין והשגריר הסובייטי בלונדון, כריסטיאן ראקובסקי (גם הוא מקרבנות סטאלין בעתיד), מוצאים עצמם פעם בפעם במצבים מביכים כל־כך, כתוצאה מהם.

ביולי 1924 נאם זינובייב בוועידה האינטרנאציונאל השלישי במוסקווה מהאי לישנא: „ממשלת לייבור היא הנוסחה המפתה והפופולארית ביותר לשם גיוס אחדות ההמונים למען דיקטאטורה של הפרולטאריון. עלינו לנצל ככל האפשר את ההזדמנויות הכרוכות בממשלת לייבור כזאת, כמו למשל זו של מקדונאלד... הפועל, האיכר, עובדי הרכבת יבצעו תחילה את משימתם המהפכנית, ורק אחר־כן יבינו, כי זוהי למעשה הדיקטאטורה של הפרולטאריון..."

בהזדמנות אחרת כשנשאל אם האינטרנאציונאל הקומוניסטי צריך לתמוך בממשלת הלייבור הראשונה בבריטניה, השיב: „וודאי שאנו צריכים לעשות כן — כשם שהחבל תומך בתלוי".

אירונית נוספת היא, כי ההיסטוריה גילגלה את הדברים כך, שהיריבים הגדולים, רמזי מקדונאלד וסטנלי בולדווין, נזדמנו בסופו של דבר לספינה אחת. ב־1931 פילג מקדונאלד את מפלגת־העבודה הבריטית והקים „ממשלה לאומית", שבה השתתפו השמרנים; ובולדווין מצא לשון משותפת עם האיש שהוא וחבריו האשימוהו, כי „עשה יד אחת עם האדומים"...

החורף קרב...

התקינו אויקל בדירתכם

עם תנור אויקל בבית, החורף נשאר בחוץ.

חמימות נעימה תשרור בחורף בכל הדירה והאויר יישאר צח. הצטרפו לאלפי המשפחות הנהנות מחימום אויקל.

רשימת הסוכנים של „אויקל":
ת"א (המרכז): אויקל בע"מ, טל. 283236-7-8; געש, טל. 03-269381. ירושלים: גלעדי, טל. 02-227988. חיפה: למפל, טל. 04-241200. קרית שמונה: „עוראי", טל. 067-40157, 067-40302. צפת: צווני ממן, טל. 067-30496. טבריה: סוכנות „כלי", טל. 067-22012. עפולה: ברט, טל. 065-22863. נהריה: אלישע, טל. 04-920139. עכו: פלג, טל. 04-911966. ק. מוצקין: פלג, טל. 04-717349. פרדס־חנה וזכרון יעקב: מושנוב, טל. 063-77349. חדרה: שוויצר, טל. 063-22112. עמק חירדן, עמק שאן, עמק יזרעאל והגליל התחתון: גלומנזון יחיעם, טל. 04-80776, 065-37260. נתניה: וייס צבי, טל. 053-25123. השרון התיכון: חמלי, טל. 053-23316 שכונה. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים, קרית אונו והאיזור: גוטמן, טל. 03-746838. פתח תקוה: זייף, טל. 03-913646, נוה מונסון, חולון והאיזור: חגאי אפרים, טל. 03-756158. הרצליה, צהלה והאיזור: „חכל לגוף", טל. 734151 — מרדכי גלעד. כפר סבא: כהן, טל. 03-923916. רמת השרון, הרצליה וגוש תל־מונד: סיגנל רמת השרון, טל. 03-476661. חרצליה, ראשון לציון ורחובות: אחים צור, טל. 477358. גדרה, אשדוד, אשקלון וקרית גת: בולקה — שדה משה, טל. 051-91107, בהנות — 051-91586. באר שבע והדרום: שלח, 057-77167. נתיבות: רדיו שמר, טל. 057-94058. ערד: אורי, טל. 057-97431.

אויקל בע"מ • הנדסת חימום ואיוורור
רח' פינסקר 70, ת"א • טל. 283236-7-8

פרסום מלניק "אשדוד"

כך פועל הדחפור קיסינג'ר

(סוף מעמוד 5)

שונות, אך איש מהם לא הכיר את התמונה כולה. אשר לצדדים האחרים למו"מ — דרש מהם התנהגות דומה.

תימרון בין הצדדים

ה. ארה"ב לא מגישה תכניות משלה. קיסינג'ר התרכז באיסוף הצעות הצדדים, גם אם בסיבוב הראשון הן נראו בלתי־הגיוניות, בלתי־מציאותיות, או רחוקות אלה מאלה ללא גישור. מנקודת מוצא זאת, תוך הרצאה על יכולת־התימרון של הצד השני ובעיותיו הפנימיות וכו', תוך שיכנוע שראוי להתעלם, בינתיים, מבעיות לטווח ארוך ולהקטין את מוקד הדיון, השיג מהצדדים הצעות נוספות, מתונות יותר, קרובות יותר.

כך, צעד אחר צעד, באיטיות מרגיזה, אך בהתמדה מדהימה, הביא את הצדדים לקירבה משמעותית. בנקודה זו היה מעלה הצעה משלו, שכל מטרתה לסגור את הפערים האחרונים. דוגמה בולטת היתה בדיון הסורי־ישראלי, עת הקו המוצע על ידי ישראל התקרב עד למרחק של 400 מטר מהצעה הסורית; הצעת הפשרה של קיסינג'ר איפשרה לסורים לטעון, כי קיבלו את הצעת ארה"ב, ולא את הצעת ישראל — וההסכם הושג.

יוזמתה של ארה"ב (קיסינג'ר) באה לידי ביטוי בדרך נוספת, מיוחדת במינה: עת הושגה הסכמה על העקרונות השונים, היה קיסינג'ר קם עם הצעות משלו בקשר לצורה שבה ניתן לארגן את ההסכמים החלקיים השונים לתוך חבילת־הסכם אחת. מה יוצהר בפומבי, מה יישאר חשאי, מה יובטח על־ידי ארה"ב, מה יובטח לארה"ב וכדומה (היו נושאים שסאדאת הסכים עליהם — אך לא היה מוכן לתת להם פומבי; היו שהסכים, אך לא היה מוכן שיוצגו כהסכם עם ישראל אלא עם ארה"ב).

חינוך דעת הקהל

ו. יחסים אישיים: קיסינג'ר הבין, כי הסכם מחייב אמון הדדי, בינו כמתווך לבין הצדדים השונים. את הישראלים המעורבים הכיר ברובם עוד מימי סמינר־הקיץ המפורסם בהארווארד, או מביקוריהם ושהותם בוואשינגטון; את האחרים (בכללם שהכירם שטחית, ובכללם שמעולם לא פגשם קודם) היה עליו להכיר היטב, וליצור עמם קשר בלתי־אמצעי — וזו אחת הסיבות שבגללן לא הסתפק בשיגור נציג או בניצול השגריר בשטח, אלא הגיע בעצמו לאזור וניהל את המו"מ באופן אישי.

ז. עקרון המו"מ עם ישראל: נוסף מהנושאים הספציפיים, הבין, כי עליו ליצור תמיכה בעולם הערבי לעצם הרעיון של מו"מ עם ישראל, כדי להקל על סאדאת ואסד להגיע להסכם כלשהו. הוא בחר באלז'יריה (כמייצגת את הלוחמנות שבארצות ערב) ובערב הסעודית (כמייצגת את יצרניות הנפט), בהנחה, כי ברכתן תעניק לסאדאת יתר חופש פעולה.

ח. דעת הקהל בארה"ב: בחשש מכבילת ידיו על ידי דעת קהל אמריקנית, אוהדת לישראל ועוינת לסחטנות הנפט הערבית (מאוחר יותר נוכח לדעת, כי דעת הקהל בארה"ב הפנתה את זעמה על משבר הנפט לא כלפי מדינות ערב, אלא כלפי חברות הנפט) טרח קיסינג'ר ל„חנך" את דעת הקהל האמריקנית בנושא זה, הן על ידי הכנסת אורחים חסרת תקדים, וגילוי־לב, ככל שהנסיבות איפשרו, כלפי צוות העתונאים שנלווה אליו במטוסו, והן על ידי דיווח נרחב לקונגרס. ואמנם, דעת הקהל האמריקנית נשאה אותו על כפיה על הישגיו — בפרט בהיותו קרן־האור היחידה במימשל שהיה בתהליך של התמוטטות.

גישתו זו של קיסינג'ר הוכיחה את עצמה כיעילה בהשגת הסכמי הפרדת הכוחות. אין ספק, שהאינטרס המיידי של הצדדים המעורבים היה הגורם העיקרי בהשגת ההסכם. אך מי שינסה לראות בדמיונו את פני אותם הדברים עם ויליאם רוג'רס כמתווך, יבין את חשיבותו של קיסינג'ר כמכשיר להשגת ההסכם.

חסרונותיה של „השיטה"

מצד שני, גישה זו מציגה בעיות חמורות לגבי הסיכויים למו"מ בעתיד. אין ספק, כי קיסינג'ר, ביוזמתו הקרובה, יאמץ לעצמו נוסחה חדשה. בין הקשיים אפשר למנות:

● התהליך בסגנון זה הוא איטי ביותר: פרט אחר פרט, צעד אחר צעד.

● גישה זו דורשת מאמץ עילאי מאדם אחד (בצד האמריקני). אין ספק, ששר־חוץ אמריקני אינו יכול להרשות לעצמו תקופות ארוכות של התמסרות מוחלטת ובלעדית לנושא המזרח־תיכוני.

● גישתו של קיסינג'ר מותנית במידה ניכרת של יחסים ואמון אישיים בינו לבין אנשי־המפתח במדינות השונות. כתוצאה מכך נטיש לחלוטין את מי שאין לו עמו קשר ישיר.

● בהיותה גורם עיקרי במו"מ, ובהיותה הגורם שיצר ויוצר את אווירת הציפיות וההבטחות, חושפת עצמה ארה"ב לביקורת חמורה ולשנויי אווירה ומדיניות קיצוניים, בשני הצדדים, במקרה שהתהליך ייפסק, מסיבה זו או אחרת.

מיגבלות אלה, שקיסינג'ר יודע אותן, כמובן, אין ספק משמשות בסיס לעיצוב גישה חדשה, שאותה היא מנסה לבחון בסיבוב השיחות הנוכחי באזורנו.

רדיאטור היוקרה האירופי עם טרמוסטט כמומלץ ע"י חברת החשמל

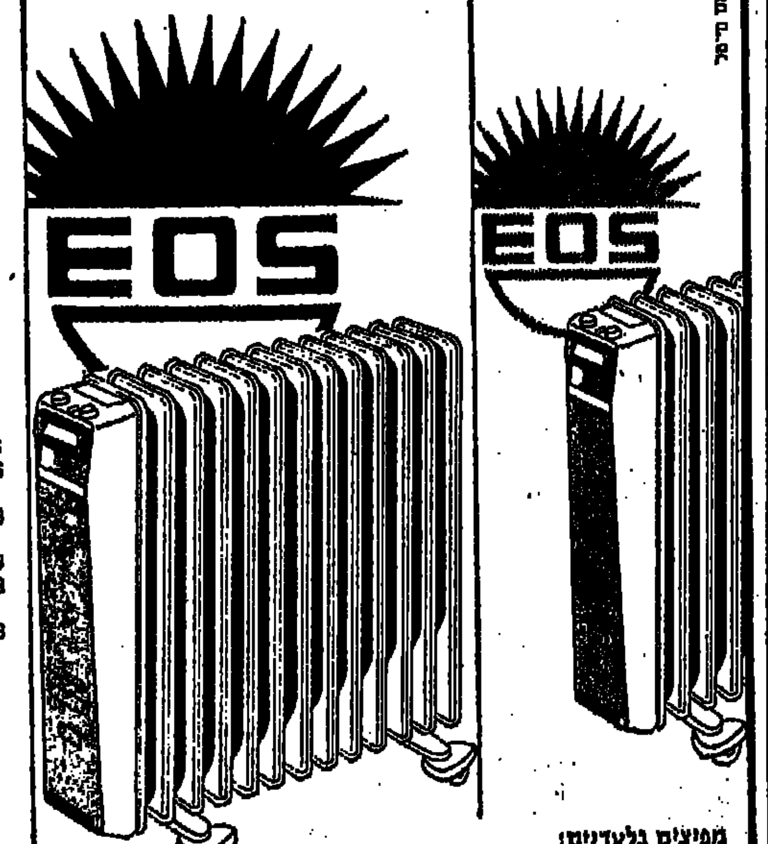

EOS בעל מוניטין גם בישראל
EOS על בסיס שמן. מתוכנת כבוה להקרנת חום מירבית.
EOS עם טרמוסטט לחסכון של 25% בחשמל.
EOS נייד על גלגלים
EOS מאושר ע"י מכון התקנים באירופה ובישראל.
EOS אחריות ושירות מהימן.

2000 וואט - 13 צלעות
דרגות הספק:
800, 1200, 2000 וואט

2500 וואט - 17 צלעות
דרגות הספק:
850, 1650, 2500 וואט

מפיצים בלעדיים:
רוזן-שלוסברג סוכנויות בע"מ
תל. 824834 ת"א

ג.ב' קורה
לתשוקת לב!
מגלה עתידות ידועה אינטרנציונאלית
מהטלויזיה הישראלית תנחש לכם את עתידכם (שמחות וצרות) בקלפים, כף היד, כתב, חול, אש. אסטרולוגיה כ"כ יכולה לתת לכם יעוץ (עזרה) בנשואים, אהבה, כסף ומחלה. מראיינת בימים א', ב', ג', ד', ה', ת"א, רחוב גאולה 19, קומה ב' (אלנבי־מוגרבי) בין השעות 19—11.

פיאה מודרנית לגבר
מחיר פרסומת 200 ל"י
יעוץ חינם
פיאה לגברת
—.89 לירות
תבקרו — סלון יונל
אלנבי 93 ת"א
טלפון 625682

בוטיק
למידות
גדולות
שמלות ומקסי
דגמים חדישים
בגדלים עד 54
אופנת
זייפר
תל־אביב
רח' בן־יהודה 102

היי נאה
בשמלות הריון
מהמבחר הגדול
ב"יהודית"
טיב ושרות מעולה
ת"א, רח' הכרמל 39
(בית שלישי
מפינת אלנבי)
טלפון 56980
פתוח כל היום

בערב כשהסתבנתי...

(סוף מעמוד 13)

היא סרטנית, באתי אל רופאי לשיחה.

● חיפוש מנתח

„זה הגוף שלך", אמר הרופא. „יש לך זכות לעשות בו מה שאת רוצה".

הוא צייד אותי במכתבים הדרושים, כדי לאפשר לי לעשות כל אשר אחפוץ. „עד כמה שידוע לי", אמר לי הרופא, „אין בסביבת ואשינגטון מנתח שהתמחה בכריתת שד".

אף על פי כן, השגתי רשימה של מנתחים בעלי נסיון ניכר בתחום הסרטן. איש מבין הארבעה שאתם התקשרתי טלפונית, לא הסכים לניתוח בשני שלבים. „שום חולה לא תאמר לי איך לנתח" — רטן אחד מהם בזעם. „מעולם לא שמעתי משהו באמת כל כך מגוחך" — צחק שני. „אם האבחנה היא חיובית בבדיקת הנתח הקפוא, צריך לכרות את „השד מיד" — אמר אחר.

בסופו של דבר, מצאתי מנתח בעל שם מצויין בניתוחים כלליים, שהסכים לעשות בי את ניתוח השלב הראשון בלבד, כלומר, עקירת הגבשושית לצורך בדיקה. „שמונה מתוך עשרה גידולים הם ממאירים" — אמר לי בחיוך. „את מחוללת סערה בכוס מים".

בסיועה של עורכת דין, ניסחתי מסמך משפטי (שעליו חתם הרופא לפני הניתוח), שבו סירבתי להסמיך אותו או את בית החולים לעשות יותר מניתוח השלב הראשון.

אחר־כך, כאשר האבחנה היתה חיובית, פגעתי בגאוותו העצמית של המנתח שלי, משום שסירבתי ליתן הרשות לו לנתח גם את השלב השני — לכרות את השד. הוא נעלב מאד.

● ,יש לי חדשות רעות'

עדיין הייתי בהשפעת ההרדמה, כאשר הופיע מול עיני פרצופו, קודר וזועם, מרחף מעל מיטתי.

„יש לי חדשות רעות", אמר. „זה סרטן". בלא מלה נוספת, פנה ממני והלך לחדר ההמתנה, להשמיע אותה בשורה באוזני בעלי, שהמתין בדאגה.

לא נאלצתי לנסוע לטימבוקטו כדי למצוא מומחה. רופא ניו־יורקי היפנה אותי אל מכון „רוסוול פארק ממוריאל" בבופאלו. מכון זה, שנוסד ב־1895, הוא בית החולים הראשון בעולם שהקדיש עצמו באופן בלעדי לחקר הטיפול בסרטן.

בניהולו של ד"ר תומאס דאו, מטפלים שם יותר מתריסר רופאים מכל רחבי העולם אך ורק בסרטן־השד. הכל נעשה לפי החלטותי, לפי מה שסברתי כי יהיה בשבילי הטוב ביותר.

מדוע נסעתי לבופאלו, בשעה שמנתחים מוכשרים רבים כל כך נמצאים באיזור ואשינגטון? מפני שידעתי מה אני רוצה ולא ידעתי היכן להשיג זאת בוואשינגטון. משום שרציתי להיות בטיפולו של מנתח העוסק אך ורק בניתוחי סרטן השד, והרופא שלי לא הכיר אף רופא כזה בוואשינגטון (אם כי אחר כך גיליתי כמה מומחים בוואשינגטון, שהתמחו בסרטן הראש, הצוואר והחזה). משום שחפצתי בטיפול הטוב ביותר שאפשר לקבל, ומשום שטיפול כזה אפשר לקבל אך ורק במרכזים ספורים בארה"ב. בחרתי ב„רוסוול פארק", משום שהוא אחד הראשונים ברשימה קצרה. בחרתי בכריתה הראדיקאלית הלא־שלמה — ובית חולים זה מבצע כריתות כאלו כדבר שבשיגרה.

● חמש שנות המתנה

אכן, עדיין לי להמתין חמש שנים של חרדה, אחר הכריתה, כדי לוודא שהמחלה נבלמה בעוד מועד. אך נדמה לי, שהחרדה קטנה פחות, תודות לעובדה שהניתוח בוצע בידי ד"ר דאו, המקדיש עצמו זה 25 שנים בקירוב לטיפול בסרטן־השד.

ד"ר דאו משוכנע, שבמקרה שלי נתגלה הסרטן ונעקר בעוד מועד. לדעתו, אכן נרפאתי ואני זכאית להשתייך לאותו „מועדון קטן", בראשותה של גב' לונגוורת.

אך מדוע הושגה התקדמות כה מעטה ב־50 השנים שחלפו מאז עברה היא את הניתוח? אחת התשובות היא שחצנותו ובורותו של רופא־המשפחה הממוצע. ב־12 ביולי העיד ד"ר ג'יראלד מרפי, מנהל „רוסוול פארק" וחבר המועצה המייעצת של הנשיא לעניני סרטן, לפני ועדת־מישנה של הסנאט לעניני הקצבות למטרות עבודה, בריאות, חינוך ורסעד. בזהירות רבה נגע בבעיה זו.

● גזר מוות

הוא אמר: „שני שלישים מבין כ־מיליון האמריקנים, החולים כיום במחלות סרטן רציניות, ימותו תוך ארבע שנים. הימנעותם של רופאים מסויימים מאימוץ שיטות הטיפול החדשות של המרכזים הרפואיים המומחים בסרטן, עלולה לגרום לכך, שהרוב הגדול של החולים לא יזכה ליהנות מן הטיפולים החדישים שאפשר לקבל זה 20 שנה במרכזים הללו. כ־90 אחוז מחולי הסרטן נבדקים תחילה על ידי רופאי המשפחה שלהם, שרבים מהם אינם יודעים על ההתקדמות שהושגה באבחנת הסרטן והטיפול בו".

אך למען ההגינות, אין להטיל את מלוא האשמה על רופא המשפחה. הוא כעין איש־עסקים, שחייב למצוא חן בעיני חוליו, כדי לפרנס את בני ביתו. אולי אנו אשמים, שאין אנו עומדים בתוקף על מה שאנו רוצים „לקנות" ממנו.

גילוי גבשושית הוא מקור לדאגה, אך אין הוא מקור לבהלה ולאבדן עשתונות. מן הראוי להזדרז, אך לא להיסחף להתרוצצות קדחתנית. יש שהות למצוא מנתח מומחה לביצוע השלב הראשון. יש שהות לחפש מומחה לסרטן־השד, אם יש צורך בניתוח של שלב שני.

יש לנו זכות לבחור בשיטת הניתוח — אפילו נבחר בשיטה טיפשית, אפילו יהיה בה משום התאבדות. אנו חייבות לדרוש מהרופאים להבהיר לנו את האלטרנטיבות ואת הסכנות גם יחד.

החפרפרת

(סוף מעמוד 23)

מקום ישן־נושן, מר סמיילי. ערימה של מרפסות־עץ. אשר למנעולים, אדוני, הללו נכנעים כשהם רק רואים אותך מתקרב".

מקץ שעה קלה מאד היה טאר עומד בתוך חדרו של בוריס וגבו אל הדלת, ממתין עד שתתרגלנה עיניו לחושך.

עדיין היה עומד, כאשר דיברה אליו אשה, ברוסית, במנומנם, ממיטתה.

„זאת היתה אשתו של בוריס", הסביר טאר. „היא היתה בוכה. הביט, אני אקרא לה אירינה, בסדר? הפרסים אצל מר גילם".

טאר קיבל את נוכחותה של אירינה בשלוות־נפש, לדבריו. הוא לא שלף אקדח ולא סתם את פיה בידו ולא נזקק לכל ההבלים הללו, כלשונו, אלא אמר, שבא לדבר עם בוריס בענין פרטי, הוא מצטער, ומנוי־וגמור אתו לשבת שם עד שיופיע בוריס. באוסטראלית טובה, כיאה לסוכן־מכוניות עשוק ונזעם מקצות כדור־הארץ, הסביר, שאם גם אין רצונו להפריע לאיש בעסקיו, בשום־פנים־ואופן לא יסכול, שיגנבו ממנו את חבורה שלו ואת הכסף שלו בלילה אחד, ושיעשה לו זאת רוסי מטונף, שאין ידו משגת לשלם בעד תענוגותיו. אחר־כך המתין לראות מה תעשה.

השעה היתה אחת־עשרה ושלושים, כשהגיע טאר אל חדרו של בוריס. הוא יצא באחת־ושלושים ובידו הבטחת לפגישה בלילה הקרוב.

הפרק השלישי — בגליון הבא של „ימים ולילות".

נמשכת מכירת שלב ב'
של „אירם 80"

המיקום: ברעננה — ברח' הטייסים — באזור וילות מפותח על גבעה גבוהה, בונה חברת „ממרם" באמצעות „אירם" מהנדסים בע"מ, שכונה חדישה הכוללת 80 יחידות אקסקלוסיביות מטפוסים שונים.

התכנון הפנימי: 5—3 חדרי שינה, סלון, פנת־אוכל, 3—2 שרותים, מטבח מרווח, חדר כביסה, גינה וחצר שרות.

תכנון הסביבה: בשכונה תבוצענה עבודות פיתוח וגינון נרחבות. מרכז מסחרי קטן ייבנה במקום לנוחיות התושבים.

„אירם" מהנדסים בע"מ
„ממרם" פתוח נהול תכנון בע"מ
תל־אביב, רחוב פנקס 28, טלפונים: 450270 — 451319

יצחקי—סביון

חדשו!!! הגיעו דגמי 1975
חדרי שינה מיובאים
רהיטי גבעת ברנר
בואו לאולמי התצוגה המרווחים
בגבעתיים — רמת־גן
30 דגמים משגעים של חדרי שינה
מטובי היצרנים והמעצבים באירופה
* חדרי שינה צבעוניים — אולטרא מודרניים
* חדרי שינה בסגנון קלאסי ועתיק
* יעוץ ארכיטקטוני והתאמה לדירתך — (ללא תשלום נוסף)
* הספקה מיידית
כצר נח, כצנלסון 113, גבעתיים — רמת־גן, טל. 731143.

★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו

יום ו'

18.10.1974

שולמית לפיד ★

שבת

19.10.1974

יהושע ★

יום א'

20.10.1974

לאה גולדברג ★

יום ב'

21.10.1974

ד"ר חיים ★

יום ג'

22.10.1974

אסתר ★

יום ד'

23.10.1974

פרנק סינטרה ★

יום ה'

24.10.1974

שלמה גרוניך ★

הטלוויזיה הבללית

תכניות קבועות

הטלוויזיה הלימודית